

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΟΥ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ Κ. ΞΕΝ. ΖΟΛΩΤΑ

ΕΞ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1965

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ : I. 'Αποτελέσματα τής χρήσεως 1965.— II. 'Επιτεύξεις και προβλήματα τής 'Ελληνικής Οικονομίας.— III. 'Η Οικονομική δραστηριότης και τὸ ἔθνικόν εἰσόδημα.— IV. Τιμαί. Μισθοί. 'Ημερομίσθια.— V. 'Ισοζύγιον πληρωμῶν.— VI. Προβλήματα Νομισματικῆς 'Ισορροπίας.— VII. Δημόσια Οικονομικά.— VIII. Πιστωτικαὶ ἐξελίξεις.— IX. Πιστωτικαὶ μεταρρυθμίσεις καὶ ἡ ὀργάνωσις τῆς Κεφαλαιαγορᾶς.

I. ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ 1965

Κύριοι Μέτοχοι,

Συμφώνως πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἀποτελεσμάτων χρήσεως τοῦ ἔτους 1965, τὰ ἀκαθάριστα ἔσοδα τῆς Τραπεζῆς ἐκ τῶν ἐν γένει ἐργασιῶν τῆς ἀνῆλθον εἰς 801.544.346 δραχμάς, ἐνθ' τὸ σύνολον τῶν ἐντὸς τῆς αὐτῆς χρήσεως δαπανῶν λειτουργίας τῆς, περιλαμβανομένων καὶ τῶν ἀποσβέσεων, προβλέψεων καὶ εἰσφορῶν εἰς τὰ Ἀσφαλιστικὰ Ταμεία Προσωπικοῦ, ἀνῆλθεν εἰς 697.266.768 δρχ. Ἐπομένως τὰ καθαρὰ κέρδη τῆς χρήσεως ἀνῆλθον εἰς δρχ. 104.277.588.

Κατ' ἐφαρμογὴν τοῦ ἀρθροῦ 71 τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Τραπεζῆς προτείνομεν πρὸς Ὑμᾶς ὅπως ἐκ τῶν καθαρῶν κερδῶν τῆς χρήσεως διατεθῆ ποσὸν 6.720.000 δρχ. πρὸς πληρωμὴν τοῦ κεκανονισμένου μερίσματος πρὸς 4% ἐπὶ τοῦ ἐκ δρχ. 168.000.000 μετοχικοῦ κεφαλαίου τῆς Τραπεζῆς, ἥτοι δρχ. 84 κατὰ μετοχὴν, καθὼς ἐπίσης καὶ ποσὸν 5.213.900 δρχ. εἰς ἐνίσχυσιν τοῦ ἀποθεματικοῦ κατηγορίας 1 (προβλέψεις τοῦ αὐτοῦ ἀρθροῦ 71 τοῦ Καταστατικοῦ). Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ τακτικὸν ἀποθεματικὸν τῆς Τραπεζῆς ἔχει ἤδη ἐξισωθῆ πρὸς τὸ καταβεβλημένον μετοχικὸν κεφάλαιον αὐτῆς, δυνάμεθα περαιτέρω νὰ προτείνωμεν ὅπως, συμφώνως πρὸς τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον τοῦ Καταστατικοῦ, διατεθῆ καὶ ἕτερον ποσὸν ἐκ δρχ. 6.720.000 πρὸς πληρωμὴν προσθέτου μερίσματος πρὸς 4% ἐπὶ τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου, ἥτοι 84 δρχ. κατὰ μετοχὴν, οὕτως ὥστε τὸ συνολικῶς διανεμώμενον μέρημα νὰ ἀνέλθῃ εἰς 168 δρχ. κατὰ μετοχὴν ἢ 8% ἐπὶ τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου. Ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 71 τοῦ Καταστα-

τικού προβλέπεται: ότι τὸ ἀπομένον μετὰ τὴν διανομὴν καὶ τοῦ προσθέτου μερίσματος ποσὸν καταβάλλεται: εἰς τὸ Δημόσιον. Προτεινόμενον ὄθεν τὴν ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου διάθεσιν ποσοῦ 85.623.688 δρχ. ὡς συμμετοχὴν του εἰς τὰ κέρδη τῆς Τραπεζῆς, ἵτοι ποσοῦ ὑπερβαίνοντος κατὰ δύο τρίτα περίπου τὸ ἐντὸς τῆς αὐτῆς χρήσεως καταβλήθην εἰς τὴν Τράπεζαν ποσὸν ὑπὸ τοῦ Δημοσίου διὰ τῶκος. Ἀλλὰ αἱ ὑφέλειαι τοῦ Δημοσίου ἐκ τῆς λειτουργίας τῆς Τραπεζῆς δὲν περιορίζονται, ὡς γνωστόν, μόνον εἰς τὴν συμμετοχὴν αὐτοῦ εἰς τὰ καθαρὰ κέρδη. Ἡ Τράπεζα παρέχει ἀτελῶς εἰς τὸ Δημόσιον πλήθος ὑπηρεσιῶν ὁλοκλήρως ἐπαυξανομένων λόγῳ συνεχοῦς ἐπεκτάσεως τῆς δραστηριότητος τοῦ δημοσίου τομέως, διὰ τῶν ὁποίων ἐπιτυγχάνεται ἡ ταχεία καὶ ἀποτελεσματικὴ ἐξυπηρέτησις τῶν ταμιακῶν καὶ διαχειριστικῶν λειτουργιῶν τοῦ Κράτους.

Τὰ ἀκαθάριστα ἔσοδα τῆς Τραπεζῆς ἠϋξήθησαν ἐντὸς τοῦ ἔτους κατὰ 111.284.341 δρχ. ἢ 16% περίπου. Ἡ αὔξησις αὕτη ὀφείλεται κυρίως εἰς μεγαλύτερας εἰσπράξεις ἐκ τῶνων χορηγήσεων. Ἡ ἀνοδος τῶν πιστωτικῶν τόκων εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς διευρύνσεως τῶν πιστώσεων τῆς Τραπεζῆς πρὸς τὴν οἰκονομίαν ἐντὸς τῆς ἐπισκοπούμενης περιόδου. Τὸ μέσον πιστωτικὸν ἐπιτόκιον τῆς Τραπεζῆς διεισορφήθη καὶ ἐντὸς τοῦ 1965 εἰς τὰ αὐτὰ ἐπίπεδα τοῦ 1964, ἵτοι: εἰς 2,48%.

Εὐνοϊκὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ σκέλους τῶν ἐσόδων τοῦ 1965 ἠσχίσε καὶ ἡ μείωσις τῆς ἐπιβαρύνσεως τῆς Τραπεζῆς ἐκ τῆς διαχειρίσεως τῶν κεφαλαίων τῶν δημοσίων ὀργανισμῶν. Ἡ παθητικότης τῆς ἐν λόγῳ διαχειρίσεως περιωρίσθη ἀπὸ 30 ἑκατ. δρχ. τὸ 1964 εἰς 16 ἑκατ. δρχ. τὸ 1965. Τὸ συνολικὸν ποσὸν τῶν ἐπιβαρύνσεων τῆς Τραπεζῆς ἐκ δαπανῶν συνδεδεμένων εὐθέως μετὰ τὴν ὑπ' αὐτῆς ἀσκουμένην νομισματικὴν πολιτικὴν — ἵτοι τὸ ἀνοιγμα διαχείρισεως τῶν κεφαλαίων δημοσίων ὀργανισμῶν καὶ ἡ καταβολὴ ποσῶν εἰς τὰς ἐμπορικὰς τραπεζὰς διὰ τὴν ἐπιδότησιν τῶν πρὸς τὴν βιοτεχνίαν πιστώσεων τῶν ὡς καὶ διὰ τινὰς παρὰ τῇ Τραπεζῇ τῆς Ἑλλάδος καταθέσεις αὐτῶν— ἀνῆλθε τὸ 1965 εἰς 50 ἑκατ. δρχ. ἑναντι 64 ἑκατ. δρχ. τὸ 1964.

Τὸ σύνολον τῶν πάσης φύσεως δαπανῶν τῆς Τραπεζῆς περιλαμβανομένων καὶ τῶν ἀποσβέσεων καὶ προβλέψεων, ἐσημείωσεν αὔξησιν κατὰ 114.155.807 δρχ. ἐντὸς τῆς διαρρησάσης χρήσεως. Ἡ αὔξησις αὕτη ὑπερέβη κατὰ 3 ἑκατ. δρχ. περίπου τὴν ἀντίστοιχον αὔξησιν τῶν ἐσόδων καὶ κατὰ συνέπειαν ἐμειώθησαν ἰσοπόσως τὰ καθαρὰ κέρδη ἑναντι τῶν ἀντιστοιχῶν τοῦ 1964. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ὁμοῦς πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐντὸς τοῦ λήξαντος ἔτους ὁ λογαριασμὸς τῶν ἀποτελεσμάτων χρήσεως ἐπεδαρύνθη μὲ 20 ἑκατ. δρχ., τὰ ὁποῖα διετέθησαν διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ταμείου συντάξεων προσωπικοῦ τῆς πρώην Ε.Τ.Ε., ἐνῶ κατὰ τὸ 1964 οὐδὲν ποσὸν εἶχε διατεθῆ διὰ τὸν ὡς ἄνω σκοπὸν. Ἐφ' ὅσον ληφθῶν ὑπ' ὄψιν τὰ ἀνωτέρω προκύπτει, ὅτι κατ' οὐσίαν τὰ καθαρὰ κέρδη τῆς χρήσεως τοῦ 1965 ἦσαν ἠϋξημένα κατὰ 17 ἑκατ. δρχ. ἑναντι τῶν ἀντιστοιχῶν τοῦ ἀμέσως προηγουμένου ἔτους.

Ἡ δαπάνη δι' ἀποδοχὰς τοῦ προσωπικοῦ, περιλαμβανομένων καὶ τῶν εισφορῶν τῆς Τραπεζῆς ὑπὲρ τῶν οἰκείων ἀσφαλιστικῶν ταμείων, ἤρξθη κατὰ 81 ἑκατ. δρχ. ἢ 20% περίπου. Ἡ αὐξήσις αὕτη τοῦ κονδυλίου δι' ἀποδοχὰς τοῦ προσωπικοῦ ἐντὸς τοῦ 1965 ὑπῆρξε κατὰ κύριον λόγον ἀποτέλεσμα γενικωτέρων κρατικῶν ἀποφάσεων αὐξήσεως τῶν ἀποδοχῶν ὡς καὶ ἄλλων ἐκ τοῦ νόμου ρυθμίσεων, συνδέεται ἑνωσ καὶ πρὸς ληφθέντα ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς μέτρα διὰ τὴν εὐρυθμοτέραν λειτουργίαν τῆς ὑπηρεσίας. Οὕτω, τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῆς αὐξήσεως τῶν δαπανῶν προσωπικοῦ ἐντὸς τοῦ 1965 ὀφείλεται εἰς τὴν χορηγηθεῖσαν ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου 1964 αὐξήσιν τῶν μισθῶν τῶν τραπεζικῶν ὑπαλλήλων κατὰ 7%, ἤτις καὶ ἀνήλθεν εἰς 10% ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ παρελθόντος ἔτους. Αἱ πλήρεις ἐπιπτώσεις τῶν ἐν λόγω αὐξήσεων ἐπὶ τῶν δαπανῶν προσωπικοῦ ἐξεδηλώθησαν, ὡς ἐκ τοῦ χρόνου ἐφαρμογῆς των, ἐντὸς τοῦ 1965. Ἐξ ἄλλου, οὐσιώδεις τμήματα τῆς αὐξήσεως τῶν δαπανῶν προσωπικοῦ προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀπὸ 1ης Ἰουλίου 1964 ἐφαρμοσθεῖσαν ἀναδιάρθρωσιν τοῦ συστήματος χορηγήσεως προσαυξήσεων λόγω εὐδοκίμου παραμονῆς τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Ἰδρύματος εἰς τὸν αὐτὸν βαθμὸν, ἢ ὅποια ἐκρίθη ἀναγκαῖα διὰ τὴν εὐρυθμον μισθολογικὴν ἐξέλιξιν τοῦ προσωπικοῦ. Τέλος, σημαντικὴν αὐξητικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ κονδυλίου τῶν ἀποδοχῶν ἠσχησεν ἡ ἐντὸς τοῦ 1964 τροποποίησις διατάξεων τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἑσωτερικῆς Ὑπηρεσίας πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς βελτιώσεως τῆς βαθμολογικῆς ἐξελίξεως τῶν ὑπαλλήλων, ἤτις κατέστη ἀναγκαῖα λόγω τῶν σημειωθεισῶν στενοτήτων εἰς τοὺς μέσους κυρίως βαθμοὺς τῆς ἱεραρχικῆς κλίμακος. Διὰ τοὺς αὐτοὺς ὡς ἄνω λόγους αὐξήσιν κατὰ 14 ἑκατ. δρχ. περίπου ἐμφανίζουσι ἐντὸς τοῦ 1965 τὰ κονδύλια δι' ἀποζημιώσεις, συντάξεις καὶ μερίσματα τῶν κατὰ καιροὺς ἐθελουσίως ἐξελθόντων ὑπαλλήλων τῆς Τραπεζῆς κατὰ διάφορα χρονικὰ διαστήματα.

Τὰ λοιπὰ ἔξοδα διαχειρίσεως τῆς Τραπεζῆς ἐσημείωσαν μικρὰν αὐξήσιν ἦτοι κατὰ 3 ἑκατ. δρχ. ἢ 4% περίπου. Ἀντιθέτως τὸ κονδύλιον τῶν ἀποσβέσεων καὶ προβλέψεων ἐντὸς τοῦ 1965 ἐσημείωσε μείωσιν κατὰ 5 ἑκατ. δραχμῶν.

Ἡ ἀνάγκη συνεχοῦς προσπάθειας διὰ τὴν βελτίωσιν τοῦ οργανωτικοῦ πλαισίου, ἐντὸς τοῦ ὅποιου ἀσχεῖται ἡ δραστηριότης τοῦ Ἰδρύματος, καὶ διὰ τὴν διεύρυνσιν τῆς μορφωτικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς στάθμης τοῦ προσωπικοῦ ἔχει ἐπανειλημμένως τονισθῆ ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτῆς. Ἡ σημασία τῆς πληρώσεως τῶν ἀνωτέρω προϋποθέσεων διὰ τὴν ἀρτίαν λειτουργίαν Ἰδρύματος ὡς ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἔχει καταστῆ ἀπὸ ἐτῶν συνειδητοῦς τόσοσ τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου, ὅσον καὶ τῆς Διοικήσεως ἢ ὅποια πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν δὲν ἔχει φεισθῆ οὔτε μόχθου οὔτε δαπανῶν.

Εἰς τὸν ὀργανωτικὸν τομέα συνεχίσθησαν ἐντατικῶς καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος αἱ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν τελευταίων ἐτῶν καταβληθεῖσαι προσπάθειαι ἀναδιοργανώσεως τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Τραπεζῆς καὶ βελτιώσεως τῶν

ὕπ' αὐτῶν ἀκολουθουμένων διαδικασιῶν καὶ μεθόδων διεξαγωγῆς τῶν ἐργασιῶν των.

Εἰδικώτερον, ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς καταρτισθείσης μελέτης ἐπὶ τοῦ νέου λογιστικοῦ συστήματος τῆς Τραπεζῆς — τὰ πλεονεκτήματα τοῦ ὁποίου ἀνεφέρθησαν ἔκτενῶς εἰς τὴν ἔκθεσιν ἐπὶ τοῦ Ἰσολογισμοῦ τοῦ ἔτους 1963 — ἐξεπονήθη νέον ἀπλούστερον καὶ πληρέστερον σύστημα λειτουργίας τῶν πρακτορείων παρὰ δημοσίοις ταμείοις, ἡ πρώτη ἐφαρμογὴ τοῦ ὁποίου ἤρξατο ἐπὶ σημαντικοῦ ἀριθμοῦ πρακτορείων.

Παραλλήλως, ἐντὸς τοῦ λήξαντος ἔτους, ἐπερατώθη ἅπασα ἡ προπαρασκευαστικὴ ἐργασία διὰ τὴν ἄμεσον ἐφαρμογὴν τοῦ νέου λογιστικοῦ συστήματος ἐπὶ ἐτέρων ταμείων, καλυπτόντων εὐρείας ἐκτάσεως δραστηριότητος τῆς Τραπεζῆς.

Εἰς τὸν τομέα τῆς ἀνυψώσεως τῆς μορφωτικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς στάθμης τοῦ προσωπικοῦ οὐσιώδης ὑπῆρξε καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἡ συμβολὴ τοῦ Ἰνστιτούτου Τραπεζικῶν Μελετῶν καὶ τοῦ προγράμματος ἀποστολῆς ὑπαλλήλων τοῦ Ἰδρύματος εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς ἐπιμορφωτικῆς δραστηριότητος τοῦ Ἰνστιτούτου Τραπεζικῶν Μελετῶν συνεχίσθησαν καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος τὰ σεμινάρια καὶ αἱ διαλέξεις ἐπὶ εἰδικῶν οικονομικῶν θεμάτων ὑπὸ διακεκριμένων ἑλλήνων καὶ ξένων οικονομολόγων, ὡς καὶ ἡ μετεκπαίδευσις τῶν νεοπροσλαμβανομένων ἀποφοίτων ἀνωτάτων καὶ μέσων σχολῶν εἰς εἰδικὰ θέματα τραπεζικῆς ὀργανώσεως καὶ τεχνικῆς. Ἐξ ἄλλου, εἰς τὸν ἐρευνητικὸν τομέα ἐξεδόθησαν ἤδη τὰ πορίσματα δύο ὁμάδων ἐργασίας, ἐπίκειται δὲ ἡ ἔκδοσις τῶν πορισμάτων καὶ δύο ἐτέρων ὁμάδων. Παραλλήλως προωθήθησαν αἱ ἐρευνητικαὶ ἐργασίαι νέων ὁμάδων ἐρεῦνης.

Τέλος, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ προγράμματος ἀποστολῆς ὑπαλλήλων τῆς Τραπεζῆς εἰς τὸ ἐξωτερικόν, διὰ τοῦ ὁποίου ἀποσκοπεῖται ἡ δημιουργία ἐμπείρου προσωπικοῦ ἐξοικειωμένου εἰς τὴν σύγχρονον τραπεζικὴν τεχνικὴν, ἀπεστάλησαν 10 ὑπάλληλοι εἰς διαφόρους μεγάλας τραπεζὰς τῆς ἀλλοδαπῆς.

Κ Ὑ Ρ Ι Ο Ι Μ Ε Τ Ο Χ Ο Ι,

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ θεωρῶ καὶ πάλιν ἐπιβεβλημένον νὰ ὑπογραμμίσω ἰδιαιτέρως ὅτι τὸ Ἴδρυμα ἡμῶν, συνεχίζον τὴν ἀπὸ ἐτῶν δημιουργηθεῖσαν παράδοσιν, ἀνταποκρίνεται πλέον ἢ ἐπαρκῶς εἰς τὰς σοβαρὰς ὑποχρεώσεις, τὰς ἀπορροεῦσας ἐκ τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς του καὶ ὡς ἐκ τούτου θεωρεῖται ἐπὶ διεθνοῦς ἐπιπέδου, ὡς μία ἐκ τῶν πλέον ἐπιτυχῶς λειτουργουσῶν κεντρικῶν τραπεζῶν. Εἰς τὸ ἐπίτευγμα τοῦτο ἰδιαιτέρως ἔχουν συμβάλει πάντες οἱ ὑπάλληλοι τῆς Τραπεζῆς, τῶν ὁποίων ἡ ἀφοσίωσις καὶ ὁ ζήλος ἀκαταπαύστως ἐκδηλοῦνται εἰς ὅλας τὰς μορφὰς δραστηριότητος τοῦ Ἰδρύματος. Ἡ ἐπίδειξις ἐξαιρετικῶν ἀρετῶν ὑπὸ τῶν ὑπαλλήλων τῆς Τραπεζῆς κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων των ἐπιβάλλει τὴν ἀπονομὴν δικαίου ἐπαίγου, τὸν ὁποῖον παρακαλῶ τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν ὅπως ἐκφράσῃ μεθ' ἡμῶν πρὸς τὸ σύνολον τῶν ὑπαλλήλων.

Έντός τής παρελθούσης χρήσεως απεχώρησαν τής Τραπεζής 98 υπηρετούντες, εξών 87 υπάλληλοι και 11 εκ του βοηθητικού προσωπικού, προσελήφθησαν δε 119 νέοι, εξών 103 υπάλληλοι και 16 εις το βοηθητικόν προσωπικόν, εις τρόπον ώστε η δύναμις του προσωπικού να αυξηθή κατά 21 υπηρετούντας.

Κατά το παρελθόν έτος το Ίδρυμά μας έστερέθη, εκλεκτών συνεργατών με τον θάνατον των αιμνήστων Κωνσταντίνου Λαμπρινοπούλου και Σιμεών Σινιόσογλου, οι οποίοι συμμετείχον εις το Γενικόν Συμβούλιον τής Τραπεζής και προσέφερον πολυτίμους υπηρεσίας. Οι εκλιπόντες όχι μόνον κατείχον βαθέως τα οικονομικά προβλήματα τής χώρας, αλλά και εξακτατηρίζοντο από δημιουργικήν πρωτοβουλία και πλήρη και όρθήν κατανόησιν των επιδιώξεων του Ίδρυματος.

Πρός πλήρωσιν των κενωθείσων θέσεων των ανωτέρω εκλιπόντων Συμβούλων, το Γενικόν Συμβούλιον εξέλεξε, συμφώνως προς το άρθρον 22 του Καταστατικού, αναπληρωτάς Συμβούλους μέχρι τής παρούσης Γενικής Συνελεύσεως τους κ.κ. Ιωάννην Σερπιέρην, διακεκρμιέμον εκπρόσωπον του επιχειρηματικού κόσμου τής χώρας, εις αντικατάστασιν του αιμνήστου Κωνσταντίνου Λαμπρινοπούλου, ούτινος η θητεία έληγε κατά την Γενικήν Συνέλευσιν του έτους 1968 και Κλέωνα Κοσιμίδη, Πρόεδρον του Έμπορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης και επίλεκτον μέλος τής εμπορικής τάξεως, εις αντικατάστασιν του αιμνήστου Σιμεών Σινιόσογλου, ούτινος η θητεία έληγε κατά την παρούσαν Συνέλευσιν.

Παρακαλείσθε, Κύριοι Μέτοχοι, όπως εκλέξετε τρεις νέους Συμβούλους διά μίαν τριετία, εις αντικατάστασιν των κ.κ. Λεωνίδα Κανελλοπούλου, Κοσμά Κοσμετάτου και Κλέωνος Κοσιμίδη, των όποιων η θητεία λήγει κατά την παρούσαν Γενικήν Συνέλευσιν. Επίσης παρακαλείσθε όπως προβήτε εις την εκλογήν ενός Συμβούλου προς πλήρωσιν τής κενωθείσης εκ του θανάτου του Κωνσταντίνου Λαμπρινοπούλου θέσεως διά το μέχρι τής λήξεως τής θητείας του εκλιπόντος Συμβούλου διάστημα, ήτοι μέχρι τής Τακτικής Γενικής Συνελεύσεως του έτους 1968.

Οι έξερχόμενοι λόγω λήξεως τής θητείας των Σύμβουλοι ως και οι εκλεγέντες ως ανωτέρω αναπληρωταί Σύμβουλοι κ.κ. Ί. Σερπιέρης και Κ. Κοσιμίδης, είναι επανεκλέξιμοι.

II. ΕΠΙΤΕΥΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

1. Γενικαί παρατηρήσεις

Χαρακτηριστικά των οικονομικών εξελίξεων κατά το 1965 είναι : η επίτευξις, διά τρίτον κατά σειράν έτος, ταχείας ρυθμού αύξησεως του έθνικού εισοδήματος (7,3%) και η ίκανοποιητική ανταπόκρισις τής οικονομίας εις επιβληθέντα αποφασιστικά μέτρα εξυγιάνσεως τής ψυχολογίας και των αποταμειωτικών «ΑΡΧΕΙΟΝ» Δ. Καλιτσουνάκη, Τόμ. 46ος (1966), Τεύχ. Β'

- επενδυτικῶν συνθηθειῶν τοῦ κοινοῦ. Κατὰ τὴν διάρκειαν ἑμῶς τοῦ ἔτους ἡ οἰκονομία διήλθε φάσεις ἐντεινομένων πιέσεων αἱ ὁποῖαι ἀπέρρευσαν ἀπὸ οἰκονομικοῦς καὶ ἐξοικονομικοῦς παράγοντας καὶ ἐξεδηλώθησαν ὡς τάσεις ἀποκλίσεων ἀπὸ τὴν νομισματικὴν ἰσορροπίαν καὶ οἰκονομικὴν σταθερότητα. Αἱ πιέσεις αὗται, ὡς καὶ πρὸ μηνῶν ἐτονίσθη, εἰς δημοσίαν ἀνακοίνωσιν, εἶχον, ἐν μέρει, τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς «αὐτοπροκλήσεως», ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι ἡ συνεχῆς ἔξαρσις ἐπαπειλούμενων δυσμενῶν ἐξελίξεων προεκάλει ἢ ἐνέτεινε τὰ διαταραχτικὰ φαινόμενα εἰς τὰ ὁποῖα ἀνεφέροντο αἱ ἀπαισιόδοξοι ἐρημηγίαι. Εἶναι διὰ τοῦτο ἰδιαιτέρως ἐποικοδομητικὴ ἢ γενικῶς παρατηρουμένη ἤδη τάσις ἐπανατοποθετήσεως τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων ἐπὶ πλέον ἀντικειμενικῆς βάσεως καὶ ἡ προσπάθεια ψυχραίμου καὶ ἀνεπηρέαστου ἀξιολογήσεως τῶν οἰκονομικῶν ἐξελίξεων καὶ προοπτικῶν.

Ἡ ἐμπειρία τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐπεβεβαίωσε τὴν διάπιστωσιν ὅτι ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία εἶναι βασικῶς ὑγιής, διαθέτουσα ἰσχυρὸν ὑπόβαθρον καὶ ὑψηλὸν δυναμισμόν. Ἡ ἀνθεκτικότης τῆς οἰκονομίας συνετέλεσε ὥστε αἱ παρατηρηθεῖσαι πιέσεις καὶ διαταραχτικαὶ ἐπιδράσεις νὰ μὴ προσλάβουν κυρευτικὸν χαρακτήρα μὲ μονιμωτέρας ἀποκλίσεις ἐκ τῆς οἰκονομικῆς καὶ νομισματικῆς ἰσορροπίας. Αἱ ἤδη ἑμῶς καταβαλλόμενα προσπάθειαι διὰ τὴν ἀποκατάστασιν εὐρυθμιωτέρων συνθηκῶν λειτουργίας τῆς οἰκονομίας εἶναι ἀπαραίτητον νὰ συστηματοποιηθοῦν καὶ τελεσφορήσουν ταχέως, διὰ νὰ ἀποσοβηθῶν αἱ καθυστερήσεις εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῶν στόχων τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Τὸ πρόβλημα τῆς ἐδραιώσεως τῆς οἰκονομικῆς καὶ νομισματικῆς ἰσορροπίας παραλλήλως πρὸς τὴν ἐπιτάχυνσιν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως συνδέεται πρὸς ἓν γενικώτερον φαινόμενον τῶν τελευταίων ἐτῶν τὸ ὅποιον δύναται νὰ ἔχη ἰδιάζουσαν σημασίαν ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς ἑλληνικῆς πραγματικότητος. Πρόκειται διὰ τὴν παρατηρουμένην αὔξουσαν κινητικότητα, τὴν ὁποίαν ἐπιδεικνύουσιν ὠρισμένα οἰκονομικὰ μεγέθη, τόσον πραγματικὰ ὅσον καὶ νομισματικά. Ἦδη παρατηροῦνται ραγδαῖαι καὶ μαζικαὶ μεταβολαὶ ἀπὸ τῆς μιᾶς κατευθύνσεως πρὸς τὴν ἄλλην, μὲ ἀποτελέσματα νὰ ἀλλάττουν ἄρδην ἐντὸς βραχέος χρόνου αἱ ἐπικρατοῦσαι συνθήκαι εἰς πλείονας τομεῖς τῆς οἰκονομίας. Χαρακτηριστικὰ παραδείγματα ἐν προκειμένῳ ἀποτελοῦν ἢ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἄθροα ἐκροὴ ἐργατῶν εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἢ ἐντυπωσιακὴ ἄνοδος τῶν οἰκοπεδικῶν συναλλαγῶν καὶ, πλέον προσφάτως, ἢ ἀπότομος μετατροπὴ τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ κοινοῦ ὡς πρὸς τὴν χρυσὴν λίραν οὕτως ὥστε τὰς μαζικὰς ὑπερπωλήσεις χρυσῶν λιρῶν ὑπὸ τῆς Τραπεζικῆς τῆς Ἑλλάδος νὰ διαδεχθῶν ἀντίστοιχοι ὑπερχοροαί. Ἐπὶ πλέον καὶ ὠρισμένα βασικὰ οἰκονομικὰ μεγέθη, τὰ ὁποῖα βραχυχρονίως τοῦλάχιστον θεωροῦνται σχετικῶς σταθερά, ὡς ἡ ροπὴ πρὸς κατανάλωσιν, φαίνονται μεταβαλλόμενα καὶ δὴ πρὸς κατεύθυνσιν ἀντίθετον τῆς ἐνδεικνυμένης διὰ τὴν προώθησιν αὐτοδυνάμου οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας τὸ ἔργον τῆς οἰκονομικῆς καὶ εἰδικώτερον τῆς νομισματικῆς πολιτικῆς καθίσταται περισσότερο κρίσιμον καὶ δυσχερές, καθ' ὃ μέτρον καλεῖται αὕτη νὰ προβλέψῃ καὶ κατευθύνῃ ἀποτόμιους καὶ εὐρείας ἐκτάσεως μεταβολὰς τῶν οἰκονομικῶν παραγόντων καὶ καταστάσεων. Παράλληλως ὅμως δεόν νὰ ἐπισημανθῇ καὶ ἀξιοποιηθῇ τὸ εὐνοϊκὸν στοιχεῖον, ἀπὸ πλευρᾶς βαθμοῦ καὶ ταχύτητος ἀνταποκρίσεως τῶν οἰκονομικῶν φορέων εἰς δημιουργούμενα κίνητρα καὶ παραγωγικὰς εὐκαιρίας, τὸ ὅποιον δύναται νὰ ἐνυπάρχῃ εἰς τὴν κατὰ τὰ ὡς ἄνω ἠϋξημένην οἰκονομικὴν κινητικότητα. Πράγματι, τὸ φαινόμενον τοῦτο δύναται νὰ ὑποδηλοῖ ἀντίστοιχον κάμψιν δυνάμεων ἀδράνειας αἱ ὁποῖαι διετήρουν ἀνελαστικότητα καὶ στατικά συνθήκας καὶ καταστάσεις ἐντὸς τῆς οἰκονομίας. Εἰς δὲ τῶν κυριωτέρων παραγόντων τῆς ὄραδεῖας ἀνελιξέως ἀπὸ τὴν ὑπανάπτυξιν τῶν χωρῶν χαμηλοῦ εἰσοδήματος εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἀδράνεια καὶ ἑλλείψεις γενικωτέρας ἀνταποκρίσεως εἰς τὴν προσπάθειαν μεταβολῆς τῆς παραγωγικῆς, τῆς καταναλωτικῆς καὶ τῆς ἐν γένει οἰκονομικῆς σφαιροπεφορᾶς τοῦ πληθυσμοῦ. Ἀντιθέτως, εἰς τὴν ἐκδηλούμενην ἠϋξημένην κινητικότητα τῶν μεγεθῶν τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας ἐνυπάρχει ὑπολανθάνουσα ἢ δυνατότης βελτιωμένης ἀνταποκρίσεως εἰς νεοδημιουργούμενας προοπτικάς καὶ κατευθύνσεις παραγωγικῆς δράσεως, καὶ, γενικώτερον, ἐποικοδομητικῆς προσαρμογῆς εἰς τὰς ἀπαιτούμενας διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν μεταβολὰς τῶν συνθηκῶν. Ἐν πάσῃ, δὲ περιπτώσει ἡ ταχύτης καὶ ἔκτασις τῶν παρατηρουμένων ὡς ἄνω μεταβολῶν εἰς πλείονας οἰκονομικοὺς τομείς ὑποδεικνύουν τὸ μέγεθος τοῦ σφάλματος ὠρισμένων ἀπόψεων, αἱ ὁποῖαι, θεωροῦσαι οὐτοπικάς τὰς προσπάθειάς γενικῆς κινητοποιήσεως διὰ τὴν ἐκ βάθρων ἄρσιν τῶν διαρθρωτικῶν ἀδυναμιῶν τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας, ἀποκλίνουν ὑπὲρ λύσεων τεινουσῶν νὰ διαιωνίσουν τὰς συνθήκας ὑπαναπτύξεως. Βεβαίως, ἡ οὐσιαστικὴ καὶ μονιμωτέρα βελτίωσις τοῦ ἀνθρωπίνου οἰκονομικοῦ παράγοντος συνδέεται ἀναποφεύκτως πρὸς συστηματικὴν καὶ μακροχρονιωτέραν μορφωτικὴν προσπάθειαν καὶ ἰδίως ἐξυψώσιν τοῦ ἐπιπέδου τῆς τεχνικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ πληθυσμοῦ. Συγχρόνως ὅμως εἶναι ἀναγκαῖον ὅπως ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ ἐγκαίρως ἀξιοποιήσῃ καὶ θετικῶς καὶ ἀρνητικῶς τὴν ἠϋξημένην κινητικότητα τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας : θετικῶς μὲν διὰ τῆς καθοδηγήσεως αὐτῆς πρὸς τὰς ἐπιθυμητάς κατευθύνσεις διὰ τῆς δημιουργίας καὶ τῶν καταλλήλων διεξόδων, ἀρνητικῶς δὲ διὰ τῆς προλήψεως καὶ συγκρατήσεως ἐκδηλώσεων καὶ ροπῶν αἱ ὁποῖαι, ἀκριβῶς λόγῳ τοῦ ραγδαίου καὶ μαζικοῦ χαρακτήρος των, δύναται νὰ προκαλέσουν σφραγευτικὰς δυσμενεῖς ἐπιδράσεις. Αἱ γενικώτεραι αὗται διαπιστώσεις ἀφοροῦν, μεταξύ ἄλλων, καὶ τὰ ἄμεσα προβλήματα τῆς ἀναπτύξεως τῆς κεφαλαιαγορᾶς, τῆς προωθήσεως τῶν ἐξαγωγῶν, τῆς ἐπιταχύνσεως τῶν βιομηχανικῶν ἐπενδύσεων, τῆς ἀνασχέσεως τῆς μεταναστεύσεως κλπ., τὰ ὁποῖα ἐξετάζονται κατωτέρω.

Ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία, εἰσερχομένη ἤδη εἰς ἀποφασιστικὴν καμπὴν ἐνδιάμεσου σταδίου ἀναπτύξεως, ἀντιμετωπίζει τὰ κάτωθι δύο βασικά καὶ ἀλληλέν-

δετα προβλήματα, τὰ ὅποια προδιεγράφουν ἀντιστοίχως γενικούς στόχους τῆς βραχυχρονίου καὶ μακροχρονίου οικονομικῆς πολιτικῆς : τὴν ἐδραίωσιν καὶ περιφρούρησιν τῆς νομισματικῆς ἰσορροπίας καὶ τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἀπαραιτήτων διαρθρωτικῶν ἀναπροσαρμογῶν καὶ ὀργανικῶν βελτιώσεων τῆς παραγωγικῆς διαδικασίας.

Π ρ ῶ τ ο ν. Τὸ ἐθνικὸν νόμισμα καὶ ἡ συναλλαγματικὴ θέσις τῆς χώρας εἶναι ἀρκούντως ἰσχυρὰ καί, καθ' ὅλας τὰς προοπτικάς, θὰ βαίνουν περαιτέρω ἐνισχυόμενα. ἂν ἀποφευχθοῦν οὐσιώδη σφάλματα εἰς τὴν χάραξιν τῆς πορείας τῆς οικονομίας. Ὡς κατέδειξεν ἡ ἑλληνικὴ καὶ ἡ διεθνὴς ἐπὶ τοῦ θέματος ἐμπειρία, ἡ θεμελίωσις καὶ κατοχύρωσις τῆς νομισματικῆς ἰσορροπίας ἀποτελεῖ ἀπαραίτητον ὄρον καὶ τῆς ἐπιταχύνσεως τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς ἐξασφαλίσεως οὐσιαστικῶν βελτιώσεων εἰς τὸ δικαίον ἐπίπεδον τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῆς δικαίας κατανομῆς τοῦ αὐξανομένου πραγματικοῦ εἰσοδήματος. Ἔχει καταστῆ πλέον αὐτόνοητον ὅτι ἡ ἀνατροπὴ τῆς νομισματικῆς ἰσορροπίας, καταλύουσα τὴν ὀρθολογικὴν λειτουργίαν τῶν οικονομικῶν μηχανισμῶν καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ κοινού, ἐπιφέρει τὴν ἀνάσχεσιν καὶ τελικῶς τὴν κάμψιν τῆς προσπάθειος οικονομικῆς ἀναπτύξεως. Εἶναι ἴσως ἐξ ἴσου σημαντικὸν νὰ τονισθῆ ὅτι καὶ πᾶς μονιμότερος κλονισμὸς τῆς νομισματικῆς ἰσορροπίας, ἔστω καὶ ἂν δὲν φέρῃ τελικῶς εἰς πλήρη ἀνατροπὴν αὐτῆς, συνεπάγεται σοβαρὰς δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς οικονομικῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης. Πράγματι, ὑπὸ συνθήκας ἐντεινομένης νομισματικῆς ἀσταθείας καθίστανται ἀναπόφευκτοι νομισματικοί, πιστωτικοί, συναλλαγματικοί καὶ ἄλλοι ἔλεγχοι καὶ περιορισμοί, οἱ ὅποιοι φαλκιδεύουν ἀντιστοίχως τὴν οικονομικὴν —καταναλωτικὴν καὶ παραγωγικὴν— ἐλευθερίαν τοῦ κοινού, ἐνῶ ἢ ἐκ τοῦ πληθωρισμοῦ προκαλουμένη ἀνακατανομὴ τοῦ εἰσοδήματος ἀποδίδει ὀλονέν καὶ περισσότερον εἰς ἄραρος τῶν οικονομικῶς ἀσθενεστέρων τάξεων. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας περιορισμοῦ τῆς οικονομικῆς ἐλευθερίας τοῦ κοινού καὶ ἀνκατανομῆς τοῦ εἰσοδήματος κατὰ τρόπον ἀντίθετον πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης εἶναι προφανές ὅτι αἱ τυχόν ἐπιτυγχανόμεναι αὐξήσεις τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος συμβάλλουν πολὺ ὀλιγώτερον ἢ ἐλάχιστα εἰς τὴν πραγματικὴν βελτίωσιν τῆς κοινωνικῆς εὐημερίας. Πέραν τούτου ἴσως ὁ ἐκ τῆς νομισματικῆς ἀσταθείας προκαλούμενος περιορισμὸς τῆς οικονομικῆς ἐλευθερίας τοῦ κοινού καὶ ἡ ἀντικοινωνικὴ κατανομὴ τοῦ εἰσοδήματος ἀποτελοῦν παράγοντας ὑποναμεύσεως τῆς κοινωνικοπολιτικῆς ὁμιλότητος καί, ἐν τελικῇ ἀναλύσει, τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν. Κατὰ συνέπειαν ἡ ἐδραίωσις καὶ κατοχύρωσις τῆς νομισματικῆς ἰσορροπίας, μακρὰν ἀπὸ τοῦ νὰ ἀναχθῆ εἰς αὐτοσκοπὸν, ἐπιβάλλεται ὡς καιρία προϋπόθεσις τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως, τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς οικονομικῆς καὶ δημοκρατικῆς ἐλευθερίας τοῦ πληθυσμοῦ.

Δ ε ὑ τ ε ρ ο ν : Κατέστη ἀπαραίτητος πλέον ἡ πραγματοποίησις διαρ-

θρωτικῶν ἀναπροσαρμογῶν τῆς οἰκονομίας καὶ ὀργανικῶν βελτιώσεων τῆς παραγωγικῆς διαδικασίας διὰ τὴν ἐξασφάλισιν ἐπιταχυνομένης πραγματικῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Ἡ ποσοτικὴ μόνον ἐπέκτασις τῆς παραγωγῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς προϋπαρχούσης ἀπὸ μακροῦ χρόνου μειονεκτικῆς διαρθρώσεως τῆς οἰκονομίας, οὔτε εὐχερῆς εἶναι ἀλλ' οὔτε ἐπαρκεῖ πλέον διὰ τὴν ἐξασφάλισιν ὑψηλῶν ρυθμῶν οὐσιαστικῆς οἰκονομικῆς προόδου, ἱκανῆς νὰ ἀποσπάσῃ τὴν Ἑλλάδα ἐντὸς τῆς προσεχοῦς δεκαετίας ἐκ τῆς κατηγορίας τῶν χωρῶν χαμηλοῦ εἰσοδήματος. Αἱ ἐπιβαλλόμενα πρὸς τοῦτο διαρθρωτικαὶ μεταβολαὶ καὶ ὀργανικαὶ βελτιώσεις συνδέονται πρὸς ρεαλιστικώτεραν ἀξιολόγησιν τῶν ἐπιτυγχανομένων ποσοτικῶν ἀποτελεσμάτων παραλλήλως πρὸς τὴν πρακτικὴν ὀλοκληρῶσιν καὶ ἐφαρμογὴν ἀρτιωτέρων προγραμματικῶν μεθόδων. Κεφαλαιώδους σημασίας διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς σχετικῆς προσπάθειας εἶναι ἡ τεχνικοεπαγγελματικὴ ἐκπαιδευτικὴ βελτίωσις τοῦ ἀνθρωπίνου παράγοντος καὶ ἡ καθολικὴ κινητοποιήσις καὶ ἀξιοποίησις τῶν δημιουργικῶν του δυνατοτήτων διὰ τῆς ἀναγωγῆς τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως εἰς περιωπὴν ἔθνικοοικονομικοῦ ἰδεώδους. Ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω πλαισίου ἐμπίπτουν τὰ κρίσιμα θέματα τῆς ποιοτικῆς βελτιώσεως τῆς συνθέσεως τῆς παραγωγῆς, τῶν ἐπενδύσεων καὶ τῆς ὀργανώσεως τῶν μεθόδων καὶ φορέων ἐφαρμογῆς τῶν ἐκάστοτε προγραμματιζομένων ἐπιδιώξεων, τὰ ὅποια ἐξετάζονται εἰς ἐπομένῃν παράγραφον. Δέον ἐξ ἄλλου νὰ τονισθῇ ὅτι ἔστω καὶ ἐὰν ἡ ἐπίλυσις τῶν ὡς ἄνω προβλημάτων ἀποτελέσῃ, ἐκ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων, μακροχρονιώτερον στόχον, ἢ ἄμεσος ἔναρξις τῆς ἀντιμετωπίσεώς των κατέστη πλέον ἐπείγοντως ἀναγκαία.

Ἰπὸ τὸ πρίσμα τῶν ἀνωτέρω δύο βασικῶν προβλημάτων, ἤττοι τῆς νομισματικῆς ἰσορροπίας καὶ τῶν διαρθρωτικῶν βελτιώσεων διὰ τὴν ἐπιτάχυνσιν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, τὰ ὅποια τελοῦν εἰς ἀναπόσπαστον ἀλληλεξάρτησιν, γίνεται ἡ κατωτέρω συνοπτικὴ ἐπισκόπησις τῶν πραγματοποιήσεων καὶ προβλημάτων τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας. Τὰ ἐξεταζόμενα ἐπὶ μέρους προβλήματα εἶναι ὡσαύτως ὀργανικῶς συνδεδεμένα μεταξὺ των καὶ ὁ σχηματικὸς διαχωρισμὸς αὐτῶν εἰς θέματα νομισματικῆς ἰσορροπίας καὶ θέματα οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως γίνεται μόνον διὰ τὴν συστηματικοποίησιν τῆς ἀναλύσεως.

2. Θέματα νομισματικῆς ἰσορροπίας

- α) Σύνθεσις τῆς Ἐθνικῆς Δαπάνης — Ἐπεκτατικὴ ὄθησις τῆς Οἰκονομίας καὶ Νομισματικαὶ πιέσεις.

Συμφώνως πρὸς προσωρινὰς ἐκτιμήσεις τῆς Διευθύνσεως Ἐθνικῶν Λογαριασμῶν τοῦ Ἰπουργείου Συντονισμοῦ, ἡ σύνθεσις τῆς ἐθνικῆς δαπάνης ἐνεφάνισε περαιτέρω βελτίωσιν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος. Οὕτω, αἱ ἀκαθάριστοι ἐπενδύσεις παγίου κεφαλαίου, (ἄνευ πλοίων) εἰς σταθερὰς τιμὰς 1958, ἡ-

ζήθησαν κατά 14,4% ἐνῶς ἡ ἀντίστοιχος αὐξησις τῆς καταναλώσεως ἦτο 9,0% μὲ ἀποτέλεσμα αἱ ἀκαθάριστοι ἐπενδύσεις παγίου κεφαλαίου νὰ καλύψουν κατὰ τὸ 1965 τὸ 19,5% τῆς συνολικῆς ἀκαθάριστου δαπάνης τῆς οἰκονομίας, ἔναντι 18,7% τὸ 1964 καὶ 17,6% τὸ 1963.

Ἐσαύτως, ἡ ποσοστιαία σχέση τῶν ἀκαθάριστων ἐπενδύσεων παγίου κεφαλαίου (ἀνευ πλοίων) πρὸς τὸ ἀκαθάριστον ἐθνικὸν προϊόν, εἰς σταθερὰς τιμὰς 1958, ἀνῆλθε τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς 21,5% ἔναντι 20,2% τὸ 1964 καὶ 18,7% τὸ 1963.

Ἀντιθέτως ὅμως ἡ συνολικὴ κατανάλωσις ὡς ποσοστὸν τοῦ ἀκαθάριστου ἐθνικοῦ προϊόντος εἰς σταθερὰς τιμὰς 1958, ἠϋξήθη εἰς 85,5% κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἔναντι 84,2% τὸ 1964 καὶ 85,4% τὸ 1963. Ἡ δυσμενεστέρα αὕτη ἐξέλιξις ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ ἀνωτέρω ὑποδηλοῖ ὅτι ἡ κατανάλωσις ἀπερρέφησεν ἠϋξημένον ποσοστὸν τῶν ἐγχωρίων ἐθνικῶν πόρων, ἐνῶς ἡ ταχύτερα αὐξησις τῶν ἐπενδύσεων ἐχρηματοδοτήθη κατὰ μεγαλύτερον ποσοστὸν ἐκ δανειακῶν κυρίως κεφαλαίων τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Πέραν τοῦ προσωρινοῦ εἰσέτι χαρακτηρὸς τῶν ἐθνικολογιστικῶν στοιχείων διὰ τὸ 1965, ἡ ἐξ αὐτῶν συναγωγὴ συμπερασμάτων ὡς πρὸς τὰς ἐτησίαις μεταβολὰς τῶν καταναλωτικῶν καὶ ἀποταμιευτικῶν τάσεων τῆς οἰκονομίας προσκόπτει εἰς σειρὰν δυσχερειῶν. Σημαντικοὶ ἐν προκειμένῳ εἶναι οἱ μὴ ἀντανακλόμενοι εἰς τὰ ἐθνικολογιστικὰ στοιχεῖα ἑτεροχρονισμοὶ μεταξὺ πραγματοποιήσεως τῆς παραγωγῆς, εἰσπράξεως τοῦ ἀντιστοιχοῦντος εἰσοδήματος καὶ δαπάνης αὐτοῦ, οἱ ὅποιοι χαρακτηρίζουν κυρίως τὸν ἀγροτικὸν ἀλλὰ καὶ τοὺς λοιποὺς τομεῖς τῆς οἰκονομίας. Λαμβανομένων τούτων ὑπ' ὄψιν ἐν συνδυασμῷ καὶ πρὸς ἕτερα στοιχεῖα καὶ ἐνδείξεις ἐνισχύεται τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ συνολικὴ κατανάλωσις τῆς οἰκονομίας ἐσημείωσε διόγκωσιν.

Ἡ αὐξησις τῆς καταναλώσεως, ὡς ἔχει ἐπανεπιλημμένως τονισθῆ, εἶναι ἀναγκαῖα καὶ ἐπιθυμητὴ καὶ ὡς προωθητικὸς παράγων τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ διότι — καθ' ὃ μέτρον ἀντιστοιχεῖ εἰς ἀνύψωσιν τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ συνόλου τοῦ πληθυσμοῦ — ἀποτελεῖ τὸν τελικὸν στόχον τῆς οἰκονομικῆς προόδου. Ἡ ὑπερμέτρως ὅμως αὐξανομένη κατανάλωσις πέραν ὀρίων τῶν ὁποίων ἡ ὑπέρβασις συνεπάγεται τὴν μείωσιν τῆς ποσοστιαίας συμβολῆς τῶν ἐγχωρίων ἐθνικῶν πόρων εἰς τὴν ἀποταμίευσιν καὶ τὴν ἐπένδυσιν εἶναι προφανὲς ὅτι ματαιώνει τὴν ἐπίτευξιν αὐτοδυνάμου οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐπιβραδύνει, δυσχεραίνει καὶ τελικῶς ὑπονομεύει τὴν ὅλην διαδικασίαν τῆς οἰκονομικῆς προόδου. Διότι ἡ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ταχύτερα τῆς ἀνάδου τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος αὐξησις τῆς καταναλώσεως σημαίνει τὰς ἐξαρτήσεως τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ὀλονέν καὶ περισσότερον ἐκ κεφαλαίων τοῦ ἐξωτερικοῦ, τὰ ὅποια δυσχερῶς ἢ οὐδὲν παρέχονται εἰς μίαν καταναλωτικῶς ἐξελισσομένην οἰκονομίαν καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει δημιουργοῦν κατὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀντιστοιχῶν τοκοχρεωλυτικῶν ὑποχρεώσεων

ἐπαχθῆ πραγματικά καὶ συναλλαγματικά βάρη διὰ τὴν παροῦσαν καὶ τὰς μελλούσας γενεάς. Εἶναι διὰ τοῦτο κρίσιμου σημασίας ἡ βελτίωσις τῶν παρατηρουμένων τάσεων τῆς καταναλώσεως καὶ ἡ ἀξίουσα συμβολὴ τῶν ἐγχωρίων ἔθνικων πόρων εἰς τὴν διαδικασίαν οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τοῦ τόπου.

Εἰδικώτερον, κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἡ ἀσκηθεῖσα ἐπὶ τῆς οἰκονομίας ἐπέκτατικὴ ὥθησις — ἦτοι, ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῆς ἀκαθαρίστου δαπάνης τῆς οἰκονομίας εἰς τρεχούσας τιμὰς καὶ τῆς ἔθνικῆς παραγωγῆς τοῦ προηγουμένου ἔτους — ἀνῆλθεν εἰς 30.972 ἑκατ. δρχ. ἔναντι 27.016 ἑκατ. δρχ. τὸ 1964 καὶ 20.611 ἑκατ. δρχ. τὸ 1963.

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἡ ἐν λόγῳ ἐπεκτατικὴ ὥθησις, ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὸν πίνακα, ἐκαλύφθη μόνον κατὰ 33,9% ἐκ τῆς ἀυξήσεως τοῦ ὄγκου τῆς παραγωγῆς ἔναντι ἀντιστοίχων ποσοστῶν ἐκ 47,3% τὸ 1964 καὶ 54,8% τὸ 1963. Κατὰ συνέπειαν ἡ κατὰ τὸ 1965 ἐκδηλωθεῖσα ὑπερβάλλουσα ζήτησις — ἦτοι τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἐπεκτατικῆς ὥθησεως τὸ ὅποιον δὲν ἐκαλύφθη ἐκ τῆς ἀυξήσεως τοῦ ὄγκου τῆς παραγωγῆς — ἀνῆλθεν εἰς 66,1% τῆς ἐπεκτατικῆς ὥθησεως ἔναντι 52,7% τὸ 1964 καὶ 45,2% τὸ 1963. Τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τὰ ἀνωτέρω ποσοστὰ ἀπόλυτα μεγέθη τῆς ὑπερβαλλούσης ζητήσεως ἀνῆλθον εἰς 20.474 ἑκατ. δρχ. τὸ 1965, εἰς 14.245 ἑκατ. δρχ. τὸ 1964 καὶ εἰς 9.324 ἑκατ. δρχ. τὸ 1963.

Ὡς γνωστὸν ἡ ὑπερβάλλουσα ζήτησις ἐκδηλοῦται πρὸς δύο κατευθύνσεις: εἰς τὰς τιμὰς καὶ εἰς τὸ ἰσοζύγιον τρεχουσῶν συναλλαγῶν. Κατὰ τὸ 1965, δ. 874 ἑκατ. δρχ. ἐκ τῆς ὑπερβαλλούσης ζητήσεως (ἦτοι 19,0% τῆς ἐπεκτατικῆς ὥθησεως) ἐπέδρασαν ἀυξητικῶς ἐπὶ τῶν τιμῶν, ἐνῶ τὰ ἕτερα 14.600 ἑκατ. δρχ. (47,1% τῆς ἐπεκτατικῆς ὥθησεως) ἐξεδηλώθησαν ὡς ἄλλειμμα τῶν τρεχουσῶν ἐξωτερικῶν συναλλαγῶν τῆς οἰκονομίας.

Ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὸν προηγούμενον πίνακα, καὶ κατὰ τὰ ἔτη 1960 καὶ 1962 μέγα μέρος τῆς ἐπεκτατικῆς ὥθησεως (72,3% καὶ 66,1% ἀντιστοίχως) ἐξεδηλώθη εἰς ὑπερβάλλουσαν ζήτησιν, ἡ ὁποία ἐκαλύφθη ἀπὸ ἀυξήσιν τῶν τιμῶν καὶ τοῦ ἐλλείμματος τοῦ ἰσοζυγίου τρεχουσῶν συναλλαγῶν. Πέραν ἑμῶς τῆς καθ' ἑαυτὴν δυσμενοῦς διαμορφώσεως τῆς ὑπερβαλλούσης ζητήσεως κατὰ τὰ ἐν λόγῳ ἔτη, δεόν νὰ σημειωθῆ ὅτι τὸ ἀπόλυτον μέγεθος αὐτῆς δὲν ὑπερέβη τὰ 9 - 9,5 δισεκατ. δρχ., ἐνῶ ἡ ὑπερβάλλουσα ζήτησις τῶν τελευταίων ἐτῶν ἀυξανομένη ταχέως ἀνῆλθε τὸ 1965 εἰς 20,5 δισεκατ. δρχ. περίπου. Εἶναι δὲ προφανές ὅτι, καὶ ἀφοῦ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἡ διεύρυνσις τῆς οἰκονομικῆς βάσεως ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀσχοῦνται αἱ ἐκ τῆς ὑπερζήτησεως πιέσεις, ἡ τοιαύτη ἀύξησις τοῦ ἀπολύτου μεγέθους τῆς ὑπερβαλλούσης ζητήσεως δὲν εἶναι ἕνευ ἀμέσων συνεπειῶν ἀπὸ ἀπόψεως ἐντάσεως τῶν ἐξ αὐτῆς διαταραχτικῶν οἰκονομικῶν ἐπιπτώσεων, τὸ μέγεθος δὲ τοῦ τμήματος τῆς ὑπερβαλλούσης ζητήσεως τὸ ὅποιον καταλήγει εἰς ἀύξησιν τοῦ ἐλλείμματος τρεχουσῶν συναλλαγῶν πρέπει νὰ σταθμίζεται μεταξὺ ἄλλων καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὴν σκοπιμότητα καὶ δυνα-

τότητα προσφυγής εις τὸν ἐξωτερικὸν δανεισμὸν ὑπὸ ὄρους ἀνταποκρινομένουσ πρὸς τὴν διαδικασίαν ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας.

Ἡ ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἀπογραφικῆς ἀπεικονίσεως προκύπτουσα ταχεῖα διέγκωσις τῆς ὑπεβαλλούσης ζητήσεως καθιστᾷ ἐναργῆ τὸν κύριον γενεσιουργὸν λόγον τῶν σημειωθεισῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος νομισματικῶν πιέσεων. Βεβαίως ἢ εἰς τρεχούσας τιμὰς ἀκαθάριστος δαπάνη τῆς οἰκονομίας καὶ αἱ μετ' αὐτῆς συνδεδεμένοι ἐπεκτατικὴ ὥθησις καὶ ὑπερβάλλουσα ζήτησις περιλαμβάνουν καὶ ἀνατιμήσεις προερχομένας ἐξ αὐξήσεως τοῦ κόστους, ἐκ ψυχολογικῶν αἰτιῶν, ὡς καὶ ἐκ τῆς ἀνόδου τῶν τιμῶν τῶν εἰσαγομένων εἰδῶν. Τόσον ὁμως ἢ κατ' ἐκτίμησιν ποσοτικὴ προσέγγισις τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἐν λόγῳ παραγόντων κατὰ τὸ 1965, ὅσον καὶ τὸ μέγεθος τῆς ὑπερβαλλούσης ζητήσεως ἀνελθούσης εἰς τὸ διπλάσιον τῆς αὐξήσεως τοῦ ὄγκου παραγωγῆς, πείθουν περὶ τοῦ κυρίου ρόλου τῆς ὑπερζητήσεως εἰς τὴν ἔνστασιν τῶν νομισματικῶν καὶ συναλλαγματικῶν πιέσεων τοῦ παρελθόντος ἔτους.

Δέον ἐξ ἄλλου νὰ τονισθῆ ὅτι μὲ τὸν παρατηρούμενον μέχρι τοῦδε ρυθμὸν τεχνολογικοῦ καὶ ὀργανωτικοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ τῆς παραγωγικῆς διαδικασίας καὶ καθ' ὃ μέτρον αἱ βελτιώσεις τῆς παραγωγικότητος θὰ καθυστεροῦν ἔναντι τῆς ἀνόδου τῶν ἀμοιβῶν καὶ κερδῶν, τὸ πιθανώτερον εἶναι ἢ αὐξήσις τοῦ ὄγκου τῆς παραγωγῆς νὰ πραγματοποιηθῆ ὑπὸ καθεστῶς ἀνίντων ἐξόδων μὲ ἀντιστοίχους ὑφωτικὰς ἐπιδράσεις ἐπὶ τῶν τιμῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ προστίθενται εἰς τὰς ἐκ τῆς ὑπερζητήσεως δημιουργουμένας ἀνατιμητικὰς καὶ ἔλλειμματικὰς ἔναντι τοῦ ἐξωτερικοῦ τάσεις. Ἐἶναι συνεπῶς καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ λόγου ἀναγκαῖον νὰ πραγματοποιηθοῦν ἐγκαίρως αἱ προαναφερθεῖσαι διαρθρωτικαὶ βελτιώσεις τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας.

β) Τ ι μ α ι — Μ ι σ θ ο ι — Κ έ ρ δ η.

Ἀποτέλεσμα τῆς ἐπενεργείας τῶν ἀνωτέρω παραγόντων ὑπῆρξεν ἢ ταχυτέρα ἄνοδος τῶν τιμῶν κατὰ τὸ 1965, ἢ ὁποῖα ὁμως, ὡς ἐκτίθεται εἰς τὸ οἰκείον κεφάλαιον, δὲν ὑπερέβη κατὰ κανόνα τὰς ἀντιστοίχους διεθνεῖς ἐξελίξεις, μολοντί αἱ ἀνατιμήσεις ὠρισμένων εἰδῶν ἠϋξήμενης ψυχολογικῆς σημασίας — κυρίως βασικῶν εἰδῶν διατροφῆς — ἐδημιούργησαν ἐντονωτέραις ἐντυπώσεις.

Μεταξὺ Δεκεμβρίου 1964 καὶ Δεκεμβρίου 1965 ὁ ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καταρτιζόμενος τιμάρθμος χωδρικῆς πωλήσεως ἀνῆλθε κατὰ 3,1% ἔναντι 4,4% τὸ 1964 καὶ 3,6% τὸ 1963. Τὸ μέσον ἐτήσιον ἐπίπεδον τοῦ αὐτοῦ τιμάρθμου ἠϋξήθη τὸ 1965 κατὰ 4,3% ἔναντι 4,1% τὸ 1964.

Ἐξ ἄλλου ὁ καταρτιζόμενος ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἑλλάδος δείκτης τιμῶν καταναλωτοῦ ἠϋξήθη μεταξὺ Δεκεμβρίου 1964 καὶ Δεκεμβρίου 1965 κατὰ 5,0% ἔναντι 1,5% τὸ 1964 καὶ 1,3% τὸ 1963. Τὸ μέσον

ἐτήσιον ἐπίπεδον τοῦ ἰδίου τιμαρίθμου ἀνῆλθε τὸ 1965 κατὰ 3,0% ἔναντι 0,8% τὸ 1964.

Ἀξιοσημείωτα εἶναι δύο τινὰ ἐν προκειμένῳ. Πρῶτον, ταχύτερα ἀνοδος τοῦ δείκτου τιμῶν καταναλωτοῦ ἐν συγκρίσει πρὸς προηγούμενα ἔτη, ὀφειλομένη κυρίως εἰς ἀνατιμήσεις πολλῶν ὑπηρεσιῶν τὰς ὁποίας μόνον ὁ δείκτης οὗτος περιλαμβάνει. Δεύτερον, ἡ οὐσιαστικῶς μεγαλύτερα ὑψώσις τοῦ δείκτου τιμῶν καταναλωτοῦ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους (5,0%) ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἀνοδὸν τοῦ μέσου ἐτήσιου ἐπιπέδου αὐτοῦ (3,0%). Αἱ ἀνωτέρω δύο ἐξελίξεις συνδυαζόμεναι ὑποδηλοῦν, ἀφ' ἑνὸς μὲ τὴν ἐπιτάχυνσιν τῶν ἀνατιμητικῶν ἐξελίξεων περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπογραμμίζουν τὸ ἐνδεχόμενον σπειροειδοῦς ἀνταγωνιστικῆς ἐξελίξεως τιμῶν - μισθῶν.

Πρὸς ἀποφυγὴν αὐτοῦ τοῦ ἐνδεχομένου εἶναι ἀπαραίτητον, ὡς κατ' ἐπανάληψιν ἐτονίσθη, νὰ ἀποτελέσουν γνώμονα τῶν ἐκάστοτε χορηγούμενων αὐξήσεων τῶν ἀμοιβῶν αἱ ἀντίστοιχοι βελτιώσεις τῆς παραγωγικότητος. Συνολικαί ἢ ἐπὶ μέρους αὐξήσεις τῶν ἀμοιβῶν, αἱ ὁποῖαι ὑπερβαίνουν τὰς βελτιώσεις τῆς παραγωγικότητος καταλήγουν εἰς τὴν δημιουργίαν ψευδοεισοδημάτων. Εἶναι ὅμως ἐξ ἴσου σημαντικόν νὰ μὴ δημιουργοῦνται ἀδικαιολόγητοι ὑστερήσεις τοῦ ἐπιπέδου ἀμοιβῶν ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἐξελίξεις τῆς παραγωγικότητος, καὶ διότι τοῦτο ἐπιβάλλει ἡ ἀρχὴ τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ δικαία συμμετοχὴ τῶν ἐργαζομένων εἰς τὰ ὀφέλη ἐκ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ἐνισχύει τὴν ὑγιᾶ ἐπεκτατικὴν προώθησιν τῆς οἰκονομίας καὶ συμβάλλει εἰς τὴν ἔντασιν τῆς προσπάθειας ὄλων διὰ τὴν οἰκονομικὴν πρόοδον.

Δεδομένης τῆς πρωταρχικῆς σημασίας τῆς παραγωγικότητος ὡς βασικοῦ γνώμονος διὰ τὴν ἐκάστοτε ἀκολουθητέαν πολιτικὴν εἰσοδημάτων καὶ τιμῶν εἶναι ἰδιαίτερος σκόπιμον ὕπως καταβληθῆ ἄμεσος καὶ σύντομος προσπάθεια—ἐνδεχομένως ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς συσταθείσης παρὰ τῆ Ἰ.Υ.Π. Συντονισμοῦ Ἐπιτροπῆς Τιμῶν καὶ Εἰσοδημάτων— διὰ τὴν συγκέντρωσιν καὶ ἐπεξεργασίαν τῶν ἀπαραιτήτων στοιχείων καὶ πληροφοριῶν ἐπὶ τῶν ἐξελίξεων τῆς παραγωγικότητος εἰς τοὺς κυριωτέρους τομεῖς τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας, διότι μόνον οὕτω τὸ ὄλον θέμα τῶν χρηματικῶν εἰσοδημάτων δύναται νὰ τεθῆ ἐπὶ ρεαλιστικῆς καὶ δικαίας βάσεως.

Γενικώτερον δέ, αἱ εἰσοδηματικαὶ ἐνισχύσεις πρὸς τὰς οἰκονομικῶς ἀσθενεστέρας τάξεις τοῦ πληθυσμοῦ, διὰ νὰ εἶναι δίκαιαι καὶ ἀποτελεσματικαὶ καὶ διὰ νὰ ἐφύσικωνται ἐντὸς τῶν ἐκάστοτε ὀρίων ἀντοχῆς τῆς οἰκονομίας δεόν νὰ συνδυάζωνται μὲ βελτίωσιν τῆς προσπάθειας καὶ ἀποδόσεως τῶν ὠφελουμένων καὶ νὰ πραγματοποιοῦνται ἐπὶ τῇ βάσει ὠλοκληρωμένου κοινωνικοοικονομικοῦ προγράμματος, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ περιλαμβάνωνται καὶ σταθμιζῶνται ἅπαντες οἱ ὑπηρερούμενοι εἰς τὸ πρόβλημα κοινωνικοὶ καὶ οἰκονομικοὶ παράγοντες καὶ διηλεκτικότητες.

Κατά τὸ παρελθὸν ἔτος, πέραν τῆς ἐξ ὀργανικῶν λόγων ἀνόδου τῶν τιμῶν καὶ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς ἐντονωτέρας ἐντυπώσεις ἐκ τῶν ἀνατιμήσεων εἰδῶν ἠξυημένης ψυχολογικῆς σημασίας, παρατηρήθη εἰς πλείονας περιπτώσεις ἢ τὰς κερδοσκοπικῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς καταστάσεως διὰ τῆς δημιουργίας ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων κλίματος συγχύσεως ὡς πρὸς τὰς ἐξελίξεις τῶν τιμῶν καὶ γενικωτέρας ἀνατιμητικῆς ψυχολογίας. Ἐσημειώθησαν οὕτω ὑψώσεις τιμῶν καὶ ἴσποια, ἐνῶ ἦσαν ἀδικαιολόγητοι ἐκ πραγματικῶν οἰκονομικῶν αἰτίων, κατεβάλλετο προσπάθειαι ὑφ' ὠρισμένων ἐνδιαφερομένων ὅπως ἐπιτύχουν ὑπέρμετρα κέρδη νὰ ἐμφανίσουν αὐτὰς ὡς ἀναγκαίαν συνέπειαν ὑποτιθεμένων γενικῶν ἀνατιμήσεων ἕλων τῶν εἰδῶν. Ἡ τοιαύτη τακτικὴ εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις τὴν δημιουργίαν συνθηκῶν ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐκάμπετο ἢ διαπραγματευτικὴ ἱκανότης τοῦ κοινοῦ καὶ ὠδηγεῖτο τοῦτο εἰς παθητικὴν ἀποδοχὴν τῶν αἰτουμένων ὑψηλοτέρων τιμῶν.

Τοιούτοτρόπως, οὐχὶ ἀσημαντον μέρος τοῦ ἀνατιμητικοῦ κινήματος προκαλεῖται ὑπὸ τῶν ἐπιδιωκόντων νὰ κερδοσκοπήσουν ἐξ αὐθαιρέτων ὑψώσεων τῶν τιμῶν. Αἱ τοιαῦται ἀνατιμήσεις ἐπιβάλλεται νὰ ἐλέγχωνται καὶ νὰ προλαμβάνωνται διότι, πέραν τῶν ἀμέσων δυσμενῶν συνεπειῶν των, δημιουργοῦν σύγχυσιν καὶ τείνουν νὰ συμπαρασύρουν τὸ γενικὸν ἐπίπεδον τῶν τιμῶν εἰς ἀδικαιολόγητον ἀνοδον. Εἰδικῶς ὡς πρὸς τὸ σημεῖον αὐτὸ καὶ ἐν τῷ πλαίσῳ τῆς γενικωτέρας ἀποστολῆς τῆς ἢ Ἐπιτροπῆς Τιμῶν καὶ Εἰσοδημάτων δύναται νὰ ἐπιτελέσῃ ἰδιαιτέρως χρήσιμον ἔργον.

Ἐξ ἴσου ἀναγκαῖον ἐξ ἄλλου εἶναι ὅπως ἐπιτευχθῇ συστηματικὴ παρακολούθησις καὶ ὀρθολογικὴ ρύθμισις τῶν τιμῶν τῶν ὑπηρεσιῶν αἱ ὁποῖαι ἀμέσως ἢ ἠμέσως ἐλέγχονται ὑπὸ τοῦ Κράτους. Ἀδικαιολόγητοι ἀνατιμήσεις ἐν προκειμένῳ καθίστανται συνήθως τὸ ἔναυσμα γενικωτέρας ἀνόδου τῶν τιμῶν.

γ) Ἴσοζύγιον Πληρωμῶν — Ἐξωτερικὸς δανεισμός — Συναλλαγματικὸν ἀπόθεμα.

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος παρὰ τὴν οὐσιώδη βελτίωσιν τοῦ ἰσοζυγίου ἀδήλων καὶ τὴν σημαντικὴν αὔξησιν τῆς καθαρᾶς εἰσοδῆς κεφαλαίων, διηυρύνθη περαιτέρω ἡ ἐλλειμματικότης τοῦ ἐξωτερικοῦ τομῆος τῆς οἰκονομίας, συνεπεῖα τῆς ταχείας διογκώσεως τῶν εἰσαγωγῶν καὶ τῆς διαθέσεως συναλλαγματικῶν πόρων πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ἐσωτερικῆς ζήτησεως χρυσῶν λιρῶν.

Ὡς ἀναπτύσσεται διεξοδικώτερον εἰς τὸ οἰκτεῖον κεφάλαιον, τὸ ἐμπορικὸν ἔλλειμμα τοῦ 1965 ἀνῆλθεν εἰς 645 ἑκατ. δολάρια, αὐξηθὲν κατὰ 122 ἑκατ. δολάρια, λόγῳ τοῦ πολὺ βραδυτέρου ρυθμοῦ ἀνόδου τῶν ἐξαγωγῶν (7%) ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν ρυθμὸν αὐξήσεως τῶν τριπλασίας περίπου ἀξίας εἰσαγωγῶν (17%).

Τὸ ἔλλειμμα τρεχοσῶν συναλλαγῶν, τὸ ὅποιον κατὰ κύριον λόγον συνδέεται

πρὸς τὰς εἰσοδηματικὰς καὶ νομισματικὰς ἐξελίξεις, ἐκφράζον τὰς ἐντεῦθεν πιέσεις, ἀνῆλθε τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς 233 ἑκατ. δολλάρια ἔναντι 173 ἑκατ. δολλαρίων τὸ 1964 καὶ 72 ἑκατ. δολλαρίων κατὰ μέσον ὄρον τῆς προηγουμένης τριετίας 1961 - 1963. Περιλαμβανομένης καὶ τῆς αὐξήσεως τῶν ἐπὶ πιστώσει εἰσαγωγῶν, τὸ ἔλλειμμα τρεχουσῶν συναλλαγῶν ἀνῆλθεν εἰς 270 ἑκατ. δολλάρια τὸ 1965 ἔναντι 205 ἑκατ. δολλαρίων τοῦ 1964 καὶ 92 ἑκατ. δολλαρίων κατὰ μέσον ὄρον τῆς τριετίας 1961 - 1963.

Παρὰ ταῦτα, λόγῳ κυρίως τῆς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καθαρᾶς εἰσορῆς κεφαλαίων —ἰδίως ἰδιωτικῶν— ὕψους 182 ἑκατ. δολλαρίων καὶ τῆς χρησιμοποίησεως μέρους τῶν ἐνεργητικῶν ὑπολοίπων τῶν κληρικῶν, ἡ μείωσις τοῦ ἐπιστήμου συναλλαγματικοῦ ἀποθέματος περιωρίσθη εἰς 31 ἑκατ. δολλάρια. Οὕτω, τὰ ἐπίσημα συναλλαγματικὰ διαθέσιμα τῆς χώρας —εἰς τὰ ὁποῖα δὲν περιλαμβάνονται, ὡς γνωστόν, ἡ ἑλληνικὴ εἰς χρυσὸν συμμετοχὴ εἰς τὸ Διεθνὲς Νομισματικὸν Ταμεῖον, οὕτε τὸ ρυθμιστικὸν ἀπόθεμα χρυσῶν λιρῶν τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος— ἀνῆρχοντο κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1965 εἰς 235 ἑκατ. δολλάρια.

Καὶ ἡ διατήρησις μὲν ἀκάμπτου σχέσεως μεταξὺ νομισματικῆς κυκλοφορίας ἢ ὑποχρεώσεων ὕψους τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἀφ' ἑνὸς καὶ συναλλαγματικοῦ ἀποθέματος ἀφ' ἑτέρου, θὰ ἀποτελεῖ κατάλοιπον τῶν αὐτομάτων νομισματικῶν συστημάτων τοῦ παρελθόντος ἐκ τῶν ὁποίων δλαὶ σχεδὸν αἱ χώραι ἔχουν ἀπομακρυνθῆ, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Ἑλλάδος, σχεδὸν ἀπὸ 35ετίας δυνάμει τοῦ Νόμου 5422/1932. Ἀλλὰ τοῦτο, βεβαίως, δὲν σημαίνει ὅτι τὸ ὕψος τῶν συναλλαγματικῶν διαθεσίμων τῆς χώρας ἔχει πάψει νὰ ἀποτελῇ σημαντικὸν παράγοντα κατὰ τὴν λήψιν τῶν ἀποφάσεων τῶν νομισματικῶν ἀρχῶν ὡς πρὸς τὴν ρύθμισιν τῆς ποσότητος τοῦ κυκλοφοροῦντος χρήματος. Ὁ παράγων ὁμοῦ τῶν συναλλαγματικῶν διαθεσίμων δὲν ἐπενεργεῖ πλέον μηχανικῶς ἀλλ' ὑπεισέρχεται εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῆς συνολικῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως ὁμοῦ μετὰ τῶν λοιπῶν σημαντικῶν οἰκονομικῶν μεγεθῶν, ὡς εἶναι ἡ ἄνοδος τῆς δραστηριότητος καὶ τοῦ εἰσοδήματος, οἱ προσδιοριστικοὶ παράγοντες τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν, αἱ συναλλακτικαὶ συνήθειαι κλπ.

Ἡ διευρνομένη ἑλλειμματικότης τοῦ ἐξωτερικοῦ τομέως τῆς οἰκονομίας συνεχιζομένη θὰ ἀποτελέσῃ σοβαρὸν πρόβλημα καὶ διὰ τὴν διατήρησιν τῆς νομισματικῆς ἰσορροπίας καὶ διὰ τὴν πραγματοποίησιν ταχείας καὶ ἀπροσκόπου οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ ταχεία αὔξησης τοῦ συνόλου τῶν εἰσαγωγῶν προῆλθε κατὰ 32,3% τὸ 1965 καὶ 38,3% τὸ 1964 ἐξ εἰσαγωγῶν κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν ἀπαραιτήτων, κατὰ τεκμήριον, διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν. Ἡ μεταβολὴ τῆς συνθέσεως τῶν εἰσαγωγῶν ὑπὲρ τῶν κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν ἀποτελεῖ εὐνοϊκὴν ἐξέλιξιν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁμοῦ δὲν δύνανται νὰ στηριχθοῦν γενικώτεραι διαπιστώσεις περὶ τῶν καθόλου καταναλωτικῶν καὶ ἐπενδυτικῶν τάσεων τῆς οἰκονομίας, διὰ τὰς ὁποίας σημασίαν ἔχει ὁ τρόπος διαθέσεως τῶν

συνολικῶν διαθεσίμων πόρων καὶ δὴ τῶν ἐγχωρίων. Ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει ἡ πύξημένη συμμετοχὴ κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν εἰς τὰς εἰσαγωγὰς δὲν αἶρει βραχυχρονίως τουλάχιστον τὰς ἐξ αὐτῶν προκαλουμένας συναλλαγματικὰς πιέσεις, αἱ ὁποῖαι δέον νὰ ἀντιμετωπισθοῦν καὶ καλυφθοῦν πλήρως δι' ἄλλων μέσων προκειμένου νὰ ἀποφευχθῇ ἡ κάμψις τῶν πράγματι ἀπαραίτητων διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν εἰσαγωγῶν κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν.

Ἡ ἐπιτυχία τῶν ληφθέντων τὴν 23ην Δεκεμβρίου 1965 μέτρων διὰ τὴν χρυσὴν λίραν ἔθεσεν οὐσιαστικῶς τέρμα εἰς τὴν προκαλουμένην ἐκ τῆς χρυσοφιλίας ἐξασθένειν τῶν συναλλαγματικῶν μας πόρων καί, ἐπὶ πλέον, ἡ ἐπαναστροφή τοῦ ρεῖματός τῶν χρυσῶν λιρῶν πρὸς τὴν Γράπεζαν τῆς Ἑλλάδος ἐπιφέρει ταχεῖαν ἐνίσχυσιν τοῦ εἰς χρυσὸν ρυθμιστικοῦ ἀποθέματος.

Βασικὸν ὁμῶς πρόβλημα, εἰς τὸ ὁποῖον δέον νὰ δοθῇ ὑψηλὴ προτεραιότης, παραμένει ἡ ἐπιτευξὶς συνεχοῦς καὶ ταχύτερας ἀνάδοδος τῶν τρεχουσῶν συναλλαγματικῶν εἰσπράξεων τῆς οἰκονομίας, ἰδίως ἐξ ἐξαγωγῶν.

Εἰς τὸ ἐνδιάμεσον στάδιον οἰκονομικῆς προόδου εἰς τὸ ὁποῖον τείνει ἡδὴ νὰ εἰσέλθῃ ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία κατέστη πλέον ἀπαραίτητος ἡ ἀποφασιστικὴ προώθησις τῶν ἐξαγωγῶν, ἔχει μόνον διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς συναλλαγματικῆς θέσεως τῆς χώρας ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ὀρθολογικωτέραν οἰκονομοτεχνικὴν ὀργάνωσιν τοῦ παραγωγικοῦ μηχανισμοῦ καὶ τὴν διεύρυσιν τῶν περιθωρίων οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τοῦ τόπου.

Ἡ ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἐπαναλαμβανομένη ὡς ἄνω διαπίστωσις συμπίπτει πλέον καὶ μὲ τὰς διεθνῶς διατυπουμένας ἐπὶ τοῦ θέματος θεωρητικὰς καὶ πρακτικὰς ἀπόψεις ἐν σχέσει καὶ πρὸς τὴν πολιτικὴν προωθήσεως τῶν ἐξαγωγῶν πολλῶν προηγμένων οἰκονομικῶς χωρῶν, ἀλλὰ κυρίως ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν Διάσκεψιν ἐπὶ τοῦ Ἐμπορίου καὶ τῆς Ἀναπτύξεως τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν καὶ τὰς συναφεῖς προσπάθειάς τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν χωρῶν νὰ ἐπιτύχουν βελτιωμένους ἐξαγωγικούς ὁρους, καλυτέρους τῶν ὁποίων ἐν πολλοῖς ἔχει ἡδὴ ἐξασφαλίσαι ἡ Ἑλλάς ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος.

Εἰς τὴν ρεαλιστικὴν ἐκτίμησιν τῶν δυνατοτήτων καὶ τῆς σκοπιμότητος περαιτέρω κινητοποιήσεων διὰ τὴν αὐξησιν τῶν ἑλληνικῶν ἐξαγωγῶν δύνανται νὰ συμβάλουν δύο τινά : Πρῶτον, ἡ σύγκρισις πρὸς τὰς ἐξαγωγικὰς ἐπιτευξέεις χωρῶν, ὡς ἡ Ἰρλανδία, ἡ Βουλγαρία, τὸ Ἰσραήλ κ. ἄ., αἱ ὁποῖαι καὶ ἀπὸ πλευρᾶς μεγέθους καὶ ἀπὸ πλευρᾶς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως δὲν διαφέρουν οὐσιωδῶς τῆς Ἑλλάδος. Δεύτερον ἡ ἀρξαμένη ταχεῖα ἀνοδος τῶν βιομηχανικῶν μας ἐξαγωγῶν κατὰ τὴν τελευταίαν διετίαν τῆς ὁποίας ὁ ρυθμὸς ἀνήλθεν εἰς 56% τὸ 1965 καὶ εἰς 69% τὸ 1964. Μολονότι δὲ τὰ ἀνωτέρω ποσοστὰ ἀφορῶν χαμηλὰ ἀπόλυτα ὕψη (27 ἑκατ. δολλάρια τὸ 1965) εἶναι ἐνθαρρυντικὸν τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἐν λόγῳ ἀνοδος τῶν βιομηχανικῶν μας ἐξαγωγῶν δὲν προήλθεν ἀπὸ συμπτωματικὰς αὐξήσεις μεμονωμένων προϊόντων, ἀλλ' ἐκ πολλῶν κατη-

γοριών βιομηχανικών αγαθών, τὸ μέγιστον μέρος τῶν ὁποίων (89%) κατη-
 θύνη εἰς χώρας ἐλευθέρου συναλλάγματος.

Ἡ περαιτέρω ἔνστασις τῆς προσπάθειάς διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν τρεχουσῶν
 συναλλαγματικῶν μας εἰσπράξεων καθίσταται τόσον μάλλον ἀναγκαῖα ὅσον ἡ
 δανειακὴ κάλυψις ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ τῶν ἐλλειμμάτων τῆς χώρας ἐμφανίζει
 αὐξοῦσαν προβληματικότητα ἀναφερομένην καὶ εἰς τὴν ἐξεύρεσιν δανειακῶν
 κεφαλαίων ὑπὸ εὐνοϊκοῦς ἔρους καὶ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν δανειακὴν ἐπιβάρυνσιν
 τῆς οἰκονομίας.

Αἱ διαιμορφωθείσαι τελευταίως εἰς τὴν διεθνή κεφαλαιαγορὰν συνθήκαι εἶ-
 ναι τοιαῦται ὥστε καθίσταται δυσχερεστέρα ἡ ἐξεύρεσις δανειακῶν κεφαλαίων,
 τὰ ὅποια ἐπιβαρύνονται μὲ ὑψηλότερα ἐπιτόκια καὶ χορηγοῦνται διὰ βραχύτερα
 χρονικὰ διαστήματα.

Σοβαρὰς ἐξ ἄλλου προσοχῆς δεόν νὰ τύχη τὸ ἐνδεχόμενον ἐξωτερικῆς ὑπερ-
 χρεώσεως τῆς οἰκονομίας, ἡ ὁποία, ὡς τονίζεται καὶ ὑπὸ τῶν διεθνῶν χρηματο-
 δοτικῶν ὀργανισμῶν, ἀποτελεῖ ἤδη ὀξὺ πρόβλημα πολλῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν χωρῶν.

Τὸ ἐπίπεδον τοῦ μεταπολεμικοῦ εἰς συνάλλαγμα χρέους τῆς χώρας πρὸς τὴν
 ἄλλοδαπήν, ἀνελθὼν εἰς 673 ἑκατ. δολλάρια τὸ 1965, εἶναι μὲν σχετικῶς
 χαμηλὸν ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλας ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας, ὁ ρυθμὸς ὁμῶς αὐξή-
 σεως αὐτοῦ εἶναι ταχύτατος καὶ δεόν νὰ παρακολουθῆται ἐπισταμένως. Μεταξὺ
 1960 καὶ 1965 τὸ εἰς συνάλλαγμα ἐξωτερικὸν μεταπολεμικὸν χρέος τῆς χώρας
 ἠῤῥῆθη, κατὰ 250%, ἐνῶ κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον τὸ ἀντίστοιχον ἐξωτερικὸν
 χρέος τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν δημοσίων ὀργανισμῶν καὶ ἐπιχειρήσεων ἀνήλθεν
 ἀπὸ 82 ἑκατ. δολλάρια εἰς 186 ἑκατ. δολλάρια.

Ἐξ ἄλλου, ἡ συναλλαγματικὴ ἐπιβάρυνσις τῆς χώρας διὰ τὴν τοκοχρεωλυ-
 τικὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν μακροπροθέσμων ὑποχρεώσεων πρὸς τὴν ἄλλοδαπήν
 ἀνήλθε τὸ 1965 εἰς 30 ἑκατ. δολλάρια, ὑπολογίζεται δὲ ὅτι, ἐκ μόνον τῶν μέχρι
 τοῦδε ἀναληφθέντων ἢ ἐξασφαλισθέντων δανείων, ἡ σχετικὴ ἐπιβάρυνσις θὰ
 ὑπερδιπλασιασθῇ ἐντὸς τῆς προσεχοῦς διετίας.

Ἰπ' αὐτὰς τὰς συνθήκας δεόν νὰ ἐπανεξετασθῇ σοβαρῶς καὶ συστηματικῶς
 ἡ πολιτικὴ ἐξωτερικοῦ δανεισμοῦ οὕτως ὥστε καὶ ἡ ὑπερχρέωσις τῆς οἰκονομίας
 νὰ ἀποφευχθῇ, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ στερηθῇ αὕτη τῆς ἀπαραιτήτου διὰ τὴν ἀνά-
 πτυξιν τῆς εἰσοδῆς δανειακῶν κεφαλαίων. Πρὸς τοῦτο, ὡς ἔχει ἐπανειλημμένως
 τονισθῇ, ἐπιβάλλεται νὰ γίνεται ὀρθολογικὴ προσφυγὴ εἰς τὸν ἐξωτερικὸν
 δανεισμὸν καί, κυρίως, τὰ ἐξ αὐτοῦ χρηματοδοτούμενα ἔργα νὰ εἶναι ἀριστῶντως
 ὑψηλῆς παραγωγικότητος καθ' ἑαυτὰ καὶ διὰ τὴν οἰκονομίαν ἐν τῷ συνόλῳ,
 ὥστε ἡ ἐξ αὐτῶν αὐξήσις τοῦ πραγματικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος νὰ παραμῆνη
 θετικὴ καὶ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἐκ τῶν τοκοχρεωλυτικῶν ἐπιβαρύνσεων τῆς
 οἰκονομίας.

Ἡ συναλλαγματικὴ θέσις τῆς χώρας δὲν μετεβλήθη οὐσιωδῶς καὶ αἱ κατα-

βαλλόμεναι προσπάθειαι ενισχύσεως του συναλλαγματικού αποθέματος επέφερον ήδη αποτελέσματα. Ἡ ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἐπιδιωκόμενη εὐλογος αὐξησις τῶν συναλλαγματικῶν διαθεσίμων τῆς χώρας ἐξακολουθεῖ νὰ ἀποτελῇ τὴν ἐνδεδειγμένην πολιτικὴν ἐπὶ τοῦ θέματος, κατόπιν μάλιστα τῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη μειώσεων τοῦ συναλλαγματικοῦ αποθέματος.

Ὡς ἀναπτύσσεται εἰς τὸ οἰκτεῖον κεφάλαιον, τὸ κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1965 ὕψος τῶν ἐπιστήμων συναλλαγματικῶν διαθεσίμων ἐκ 235 ἐκατ. δολλαρίων ἀνήρχετο εἰς 24% τοῦ ἐτησίου ὕψους τῶν εἰσαγωγῶν ἔναντι 32% τὸ 1964, 36% τὸ 1963 καὶ 41% τὸ 1962. Ἐξ ἄλλου, ἐνῶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1960 τὸ συναλλαγματικὸν ἀπόθεμα ἦτο ὑπερδιπλάσιον τῶν ληγουσῶν ἐντὸς τοῦ ἔτους ὑποχρεώσεων πρὸς τὴν ἀλλοδαπὴν, εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ τρέχοντος ἔτους τὸ συναλλαγματικὸν ἀπόθεμα ὑπολείπεται τῶν ἀντιστοίχων ὑποχρεώσεων. Μολοντί τὰ ἀνωτέρω ποσοστὰ εἶναι ἐνδεικτικῆς σημασίας καὶ συνακολουθοῦν γενικωτέραν διεθνή τάσιν κάμψεως τῆς σχέσεως συναλλαγματικῶν διαθεσίμων - εἰσαγωγῶν. παραμένει ἀκεραία ἡ ἀνάγκη ἰσχυροποιήσεως τῆς συναλλαγματικῆς θέσεως τῆς χώρας, τῆς ὁποίας ἡ μεγάλη καὶ ἰδιόρρυθμος ἐξάρτησις ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν συναλλαγῶν οὐδόλως πρέπει νὰ ὑποτιμᾶται.

Ἡ ἐφαρμοσθεῖσα καὶ συνεχιζομένη πολιτικὴ ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν διαθεσίμων οὐδέποτε προεκάλεσε στειροποιήσιν συναλλαγματικῶν πόρων, ἐξασφαλίσασα ἀντιθέτως τὴν ἠϋξημένην εἰσροὴν κεφαλαίων καὶ τὴν ὀρθολογικὴν παραγωγικὴν ἀπορρόφησιν αὐτῶν ὑπὸ τῆς οἰκονομίας.

Καθ' ὃ μέτρον ἡ ἐμπιστοσύνη τῶν ἀλλοδαπῶν κεφαλαιούχων, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, εἰς τὴν εὐρωστίαν τῆς οἰκονομίας μας ἐπηρεάζεται ἀποφασιστικῶς ἐκ τοῦ ὕψους καὶ τῶν μεταβολῶν τῶν συναλλαγματικῶν μας διαθεσίμων, δέον νὰ κατανοηθῇ ὅτι ἡ ὀρθολογικὴ προσθήκη πόρων εἰς τὸ συναλλαγματικὸν ἀπόθεμα ὄχι μόνον δὲν τοὺς στειροποιεῖ, ἀλλὰ ἀντιθέτως τοὺς καθιστᾷ πολλαπλασίως συναλλαγματογόνους.

δ) Αἱ ἐξελίξεις καὶ τὰ νέα μέτρα εἰς τὴν Ἄγγον τῆς χρυσοῦς λίρας.

Τὸ πρόβλημα τῆς χρυσοῦς λίρας, τοῦ ὁποίου αἱ ψυχολογικαὶ ρίζαι ἐτροφοδοτοῦντο κυρίως ἐκ τῶν ἀναμνήσεων τοῦ ὑπερπληθωρισμοῦ τῆς κατοικικῆς περιόδου, ἀπησχόλησε τὰς νομισματικὰς ἀρχὰς καθ' ἑλλην τὴν μεταπολεμικὴν περίοδον. Δύο κυρίως τρόποι ἀντιμετωπίσεως τῆς καταστάσεως ὑφίσταντο : Πρῶτον, διὰ τῆς πλήρους ἀπαγορεύσεως τῶν συναλλαγῶν ἐπὶ χρυσῶν νομισμάτων, ὡς συμβαίνει εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς χώρας, περιλαμβανομένων καὶ τῶν πλέον δημοκρατικῶν καὶ οἰκονομικῶς προηγμένων. Δεύτερον, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς ἐλαστικῆς πολιτικῆς ἐπὶ τῆς τιμῆς τῆς χρυσοῦς λίρας ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος. ὁσάκις αὕτη παρενέβαινε εἰς τὴν ἀγορὰν εἴτε ὡς πωλητῆς εἴτε ὡς

ἀγοραστῆς. Ἡ μεταβαλλομένη τιμὴ παρεμβάσεως τῆς Τραπεζῆς ἐδημιούργει ἀβεβαιότητα καὶ κινδύνους ζημιῶν εἰς τοὺς κερδοσκόπους, αἱ ὁποῖα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπραγματοποιοῦντο, ὡς ἡ πείρα ἀπέδειξεν, συνεπεία τῶν χειρισμῶν τῆς Τραπεζῆς.

Ἀπὸ τοῦ 1955 καὶ ἐντεῦθεν ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐν συμφωνίᾳ μὲ τὸ Κράτος ἠκολούθησε τὴν δευτέραν ὡς ἄνω λύσιν. Ἡ μέθοδος αὕτη εἶχε τὸ πλεονέκτημα ὅτι, παραλλήλως πρὸς τὴν ἐμπέδωσιν τῆς νομισματικῆς σταθερότητος καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης, διειτρίει μίαν διαύλον μέσφ τῆς ὁποίας θὰ ἴδύναντο νὰ ἐπανειορεύσουν εἰς τὴν Τράπεζαν αἱ ἀποθησαυρισθεῖσαι ὑπὸ τοῦ κοινοῦ χρυσαὶ λίραι. Πράγματι, ἐπὶ σειράν ἐτῶν ἐσημειώθη οὐσιώδης ὑπερπροσφορὰ λιρῶν μὲ ἀποτέλεσμα τῆν συγκέντρωσιν ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς ἀρκετῶν ἑκατομμυρίων χρυσῶν λιρῶν. Βεβαίως κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον ἐσημειώθησαν κρίσεις, ὀφειλόμενα: εἰς ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ αἷτια, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων ἡ ἠϋξημένη ζήτησις χρυσῶν λιρῶν συνεπήγετο σημαντικὰς ὑπερπωλήσεις χρυσῶν λιρῶν ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς. Αἱ κρίσεις ἕως αὐταὶ ἦσαν περιορισμένης διαρκείας.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη παρουσιάσθη ἀπότομος καὶ ἐπίμονος αὔξησις τῆς ζήτησεως χρυσῶν λιρῶν ὑπὸ τοῦ κοινοῦ, ἐνταθεῖσα κυρίως τὸ πρῶτον τὸν Ἰανουάριον 1964. Πρὸ τῆς τριαύτης μεταβολῆς τῶν ψυχολογικῶν συνθηκῶν καὶ τῆς ὀγκώδους ζήτησεως λιρῶν, ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐπιμόνως εἰσηγήθη καὶ ἐζήτησε τὴν ἐφαρμογὴν ριζικῶν μέτρων πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ φαινομένου.

Μετὰ πολλὰς συζητήσεις καὶ δισταγμοὺς κατωρθώθη τὴν 27ην Ἰανουαρίου 1964 νὰ τεθῆ εἰς ἐφαρμογὴν ἡ ἐλεγχομένη διαδικασία πωλήσεως χρυσῶν λιρῶν διὰ τῆς λήψεως τῶν στοιχείων ταυτότητος τῶν ἀγοραστῶν, συγχρόνως ἕως προετινέτο ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς ἡ δικηκοπὴ οἰαζδήποτε παρεμβάσεως εἰς τὴν ἐλευθέραν ἀγορὰν τῆς χρυσῆς λίρας. Τοῦτο ὅμως δὲν ἀντιμετωπίσθη ἀρχικῶς διότι ὁ ψυχολογικὸς ἀντίκτυπος ἐκ τῆς καθιερώσεως τῆς ἐλεγχομένης διαδικασίας ὑπῆρξεν ἄμεσος καὶ ἀποφασιστικὸς, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ μειωθῇ σημαντικώτατα ἡ ὑπερζήτησις χρυσῶν λιρῶν, παρατηρηθεῖσης ἀκόμη καὶ ὑπερπροσφορᾶς.

Μετὰ τρίμηνον ὅμως περίπου ἐξεδηλώθη καὶ πάλιν ἔντονος ἡ ὑπερζήτησις χρυσῶν λιρῶν καὶ ἐτέθη ἐκ νέου τὸ θέμα τῆς μεθόδου παρεμβάσεως εἰς τὴν ἐλευθέραν ἀγορὰν. Αἱ προτάσεις τῆς Τραπεζῆς ὅπως ἐφαρμοσθῆ πλέον ἐλαστικὴ πολιτικὴ εἰς τὴν τιμὴν τῆς λίρας, δὲν ἐγένοντο ἀποδεκταί. Τοιοῦτοτρόπως, ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος παρενέβαινε συνεχῶς καὶ εἰς μεγάλας προσπάθειας διὰ νὰ διατηρήσῃ σταθερὰν τὴν τιμὴν τῆς χρυσῆς λίρας.

Ἡ διατήρησις σταθερᾶς ἢ ἐλάχιστα κυμαινομένης τῆς τιμῆς τῆς χρυσῆς λίρας δὲν ἦτο δυνατόν, ὑπὸ τὰς ἐπικρατούσας ψυχολογικὰς συνθήκας, νὰ ἐπι-

φέρεν κάμψιν τῆς ζητήσεως ἀλλ' ἀντιθέτως τὴν ἐνίσχυε διευκολύνουσα τὴν ἱκανοποίησιν αὐτῆς. Ἡ ἀποψὶς δτι, διατηρουμένης ἀμετακινήτου τῆς τιμῆς τῆς χρυσῆς λίρας, ἡ ζήτησις θὰ περῶριζετο ἢ καὶ θὰ ἐξηφανίζετο, στηρίζεται εἰς μὴ ὀρθὴν ἐκτίμησιν τῶν ἐκ τοῦ μαζικοῦ ψυχολογικοῦ κλίματος προκαλουμένων ἀθρῶν μετακινήσεων ἀπὸ μιᾶς μορφῆς ρευστῶν περιουσιακῶν στοιχείων εἰς ἄλλην. Τοιοῦτου εἶδους ψυχολογικαὶ ἀντιδράσεις εἶχον ἄλλοτε ὡς ἀποτέλεσμα νὰ καταστῇ ἀδύνατος καὶ εἰς ἰσχυρὰς οἰκονομίας ἡ διατήρησις τῆς εἰς χρυσὸν ἰσοτιμίας. Ἀντιθέτως ἡ πολιτικὴ μεταβαλλομένης τιμῆς καὶ γενικώτερον ἐλαστικώτερας τακτικῆς εἰς τὸν χειρισμὸν τῆς χρυσῆς λίρας θὰ ἤδύνατο νὰ ἀσκήσῃ ἀνασταλτικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ζητήσεως, λόγῳ τῆς ἀβεβαιότητος καὶ τοῦ κινδύνου ζημιῶν ἐξ ἐνδεχαμένης πτώσεως τῆς τιμῆς.

Ἡ ἀθρόα πώλησις χρυσῶν λιρῶν ὑπὸ τὸ καθεστῶς σταθερὰς τιμῆς, ὑπεχρέωσε τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος νὰ ἐπιστημάνῃ ἐκ νέου τὴν ἀνάγκην διακοπῆς τῆς ἐν λόγῳ πολιτικῆς. Εἰδικώτερον, εἰς ὑπόμνημα ὑποβληθὲν τὴν 19ην Φεβρουαρίου 1965, ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος εἰσηγήθη καὶ ἐξήτησε τὴν λήψιν τῶν κατὰ τὴν 23ην Δεκεμβρίου 1965 ἐφαρμοσθέντων μέτρων. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐγένετο δεκτὸν συνεχισθεῖσῶν τῶν ἐκτεταμένων ὑπερπωλήσεων χρυσῶν λιρῶν μέχρι τοῦ Ἰουλίου 1965 ὅποτε ἐφηρμόσθη ἡ πολιτικὴ τῆς ἐλαστικῆς τιμῆς παρεμβάσεως.

Ἡ ἀποτελεσματικότης τῆς πολιτικῆς αὐτῆς ὑπῆρξε σημαντικὴ παρὰ τὴν ἔντονον ψυχολογικὴν ἀναταραχὴν ἢ ὁποῖα ἐσημειώθη δταν ἀφέθη νὰ ὑψωθῇ ἡ τιμὴ τῆς χρυσῆς λίρας. Τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ οὐσιαστικὴ μείωσις τῶν ὑπερπωλήσεων τῆς Τραπεζῆς ἐπὶ σειρὰν μηνῶν.

Τὸν Νοέμβριον 1965 ὅμως ἐξεδηλώθη νέον κύμα διαταράξεως τῆς ἐμπιστοσύνης μὲ ἔντονον ἀντικτυπον εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς χρυσῆς λίρας, ὅποτε καὶ ἡ ἀνωτέρω πολιτικὴ μεταβαλλομένης τιμῆς παρεμβάσεως ἀπεδείχθη ἀνεπαρκής.

Κατέστη οὕτως ἀναπόφευκτος ἡ ἀπὸ παλαιότερον ὑποστηριζομένη ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος πολιτικὴ ἀποφασιστικῆς ἐξυγιάνσεως τῆς καταστάσεως διὰ τῆς καταργήσεως τῆς ἐλευθέρως ἀγορᾶς, τῆς διατηρήσεως τῆς ἐλεγχομένης καὶ τῆς καθιερώσεως διαδικασίας ἀνωνύμου δραχμοποίησεως τῶν εἰς χρυσὰς λίρας ἀποθησαυρίσεων.

Ἡ πολιτικὴ αὐτὴ καθιερώθη, ὡς γνωστὸν, ἀπὸ τῆς 23ης Δεκεμβρίου 1965 μὲ ἐξαιρετικῶς ἐπιτυχητὰ ἀποτελέσματα γενικωτέρας οἰκονομικῆς καὶ ψυχολογικῆς σημασίας.

Ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς νέας πολιτικῆς ἐπὶ τῆς χρυσῆς λίρας, ἦτοι εἰς διάστημα μικρότερον τοῦ τετραμήνου, εἰσέρρευσαν εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος προσφερόμενα ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ἀρκετὰ ἑκατομμύρια χρυσῶν λιρῶν, ἐνῶ κατὰ τὸ παρελθὸν αἱ ὑπερπωλήσεις χρυσῶν λιρῶν ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς ἀνήρχοντο εἰς δεκάδας χιλιάδων λιρῶν ἡμερησίως. Δέον θὲ νὰ σημειωθῇ δτι αἱ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγόμεναι χρυσαὶ λίραι καλύπτουν μικρὸν μόνον μέρος τῆς

συνολικῆς ὑπερπροσφοράς χρυσῶν λιρῶν, ἐνῶ αἱ κατὰ τὴν ἀντίστοιχον περίοδον τοῦ παρελθόντος ἔτους εἰσαγωγαὶ χρυσῶν λιρῶν συνέπιπτον μὲ ἀθρόα ὑπερπωλήσεις ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος.

Ἐξ ἄλλου, ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῆς ἐφαρμογῆς τῆς νέας πολιτικῆς ἐπὶ τῆς χρυσῆς λίρας ἢ εἰσροὴ ἰδιωτικῶν καταθέσεων εἰς τὰς τραπέζας ἐσημείωσεν ἄμεσον καὶ οὐσιώδη βελτίωσιν, ἣ ὁποία ἀναλύεται συγκριτικῶς πρὸς τὰς προγενεστέραις δυσμενεῖς ἐξελίξεις εἰς τὸ οἰκτεῖον κεφάλαιον.

Ἐπι πλεόν, ὠρισμένοι ἐνθαρρυντικαὶ ἐξελίξεις εἰς τὴν κεφαλαιοαγορὰν καὶ ἰδίως ἡ ἐπιτυχία τοῦ προσφάτως ἐκδοθέντος ὑπὸ τῆς Δ.Ε.Η. ὁμολογιακοῦ δανείου 900 ἑκατ. δραχμῶν συνδέονται ἄμεσως πρὸς τὴν νέαν πολιτικὴν ἐπὶ τῆς χρυσῆς λίρας.

Ἐξ ἴσου σημαντικαὶ ὁμῶς καὶ εὐνοϊκαὶ ψυχολογικαὶ ἐπιπτώσεις ἐκ τῶν ληφθέντων μέτρων τὰ ὁποῖα ἀπήλειψαν μίαν νοσηρὰν ἐστίαν διαταράξεως τοῦ γενικοῦ ψυχολογικοῦ κλίματος τῆς οἰκονομίας. Ἡ σύγχυσις καὶ ἀβεβαιότης αἱ ὁποῖαι προεκαλοῦντο ἀπὸ τὰς τιθεμένας ὑπὸ τῶν κερδοσκοπῶν εἰς κυκλοφορίαν διαδόσεις ὡς πρὸς τὴν χρυσὴν λίραν εἶχον ὡς συνέπειαν τὸν κλονισμὸν τοῦ πρωταρχικοῦ παράγοντος τῆς ἐμπιστοσύνης μὲ ὄλας τὰς ἐξ αὐτοῦ δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς ἀποταμιευτικῆς, καταναλωτικῆς καὶ παραγωγικῆς συμπεριφοράς τοῦ καινοῦ.

Ἡ ραγδαία βελτίωσις τῶν συνθηκῶν αἱ ὁποῖαι ἐπεκράτουν εἰς νευραλγικὰ σημεῖα τῆς οἰκονομίας ἀποδεικνύει τὴν ὀρθότητα τοῦ ληφθέντος μέτρου διὰ τὴν χρυσὴν λίραν ἀπὸ καθαρῶς νομισματικῆς καὶ πιστωτικῆς πλευρᾶς, ἐκφράζει δὲ ταυτοχρόνως καὶ τὴν οὐσιώδη συμβολὴν αὐτοῦ εἰς τὴν γενικωτέραν βελτίωσιν τοῦ ψυχολογικοῦ κλίματος τῆς οἰκονομίας. Εἶναι δὲ ἀξία πάσης ἐξάρσεως ἢ στάσις τοῦ πληθυσμοῦ ὁ ὁποῖος ἐπέδειξεν ὠριμότητα καὶ πνεῦμα συνεργασίας, κατανοήσας τὸ ἴδιον αὐτοῦ συμφέρον, τὸ ὁποῖον παρέδραπε καὶ ὑπενδύμευε ἢ συνδεδεμένη μὲ τὴν χρυσὴν λίραν κερδοσκοπία.

Δὲν δυνάμεθα ἐν τούτοις νὰ ἐπαναπαυθῶμεν ἐπὶ τῆς ἐπιτυχίας τῶν μέτρων διὰ τὴν χρυσὴν λίραν. Παραμένει εἰσέτι τὸ πρόβλημα τῆς θετικῆς ἀξιοποιήσεως τῆς συμβολῆς τῶν ὡς ἔνω μέτρων εἰς τὴν ἐξυγιάνσιν τῆς ψυχολογίας καὶ εἰς τὴν ἐποικοδομητικὴν μεταστροφὴν τῶν ἀποταμιευτικῶν - ἐπενδυτικῶν συνθηκῶν τοῦ καινοῦ, οὕτως ὥστε νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ παραγωγικὴ χρησιμοποίησις τῶν χρηματικῶν μέσων τὰ ὁποῖα διοχετεύονται πρὸς τὴν οἰκονομίαν ἐκ τῆς ρευστοποιήσεως τῶν εἰς λίρας ἀποθησαυρίσεων.

Καὶ ἐξ αὐτοῦ λοιπὸν τοῦ λόγου, πέραν τῶν γενικωτέρων σημαντικῶν παραγόντων οἱ ὁποῖοι τὴν ἐπιβάλλουν, καθίσταται ἀναγκαῖα ἡ ταχεῖα θέσπισις τῶν νομοθετικῶν μέτρων διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κεφαλαιοαγορᾶς, τῶν ὁποίων ἡ ἐπεξεργασία ἐπερατώθη ἤδη.

ε) Ὁ Δημοσιονομικὸς Ἰσομεύς.

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος αἱ ἐξελιξίσεις εἰς τὸν δημοσιονομικὸν τομέα ὑπὸ εὐρείαν ἔννοιαν — ἤτοι εἰς τὸν τακτικὸν προϋπολογισμὸν, τὸν προϋπολογισμὸν ἐπενδύσεων καὶ εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν λογαριασμῶν ἀγροτικῶν προϊόντων — συνδέαλον εἰς τὰς παρατηρηθείσας ἀποκλίσεις ἐκ τῆς γενικωτέρας νομισματικῆς ἰσορροπίας.

Ὅπως, ἐνῶ διὰ τὸ 1965 εἶχε προγραμματισθῆ πλεόνασμα ἐκ τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς τάξεως τῶν 1.000 ἑκατ. δρχ., τελικῶς ὑπολογίζεται ὅτι θὰ προκύψῃ ἔλλειμμα ὕψους 200 ἑκατ. δρχ. περίπου λόγω κυρίως τῆς μὴ πραγματοποιήσεως τῆς προβλεφθείσης συμβολῆς τοῦ Ν.Α.Τ.Ο. ἐξ 700 ἑκατ. δρχ. καὶ τῆς σημειωθείσης ὑπερβάσεως εἰς τὰς δαπάνας τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ, ἢ ὅποια προήλθε ἰσασικῶς ἐκ τῶν ὑψηλόμενων πληρωμῶν δι' ἐπιδοτήσεις καὶ διὰ τὴν κάλυψιν ἐκτάκτων ἀμυντικῶν δαπανῶν.

Ὁ προϋπολογισμὸς ἐπενδύσεων τοῦ 1965 καὶ μετὰ τὸν ὑπολογισμὸν τῶν προσφάτως ἐξασφαλισθέντων δραχμογόνων δανείων ἐξωτερικοῦ, ὑπολογίζεται ὅτι θὰ ἀφήσῃ ἔλλειμμα τῆς τάξεως τοῦ 1.200 ἑκατ. δρχ., παρὰ τὸν περιορισμὸν τῶν σχετικῶν δαπανῶν κατὰ 1.150 ἑκατ. δρχ. περίπου. Τοῦτο ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν μὴ πραγματοποιήσιν τῆς προβλεφθείσης συμβολῆς τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ εἰς τὸ γεγονός ὅτι οἱ πόροι ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ὑπελείφθησαν τῶν προβλέψεων κατὰ 1.300 ἑκατ. δραχμῶν περίπου.

Τέλος, οἱ λογαριασμοὶ μέσῳ τῶν ὁποίων χρηματοδοτεῖται ἡ συγκέντρωσις τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων παρουσίασαν ἐντὸς τοῦ 1965 αὔξησιν τοῦ χρεωστικοῦ τῶν ὑπολοίπου τῆς τάξεως τῶν 2.400 ἑκατ. δρχ. Ὅπως, τὸ συνολικὸν χρεωστικὸν ὑπόλοιπον τῶν ἐν λόγω λογαριασμῶν ὑπερέβη κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1965 τὰ 10 δισεκατ. δρχ. ἔναντι 7.650 ἑκατ. δρχ. τὸ 1964 καὶ 4.965 ἑκατ. δρχ. τὸ 1963. Τὸ μεγαλύτερον ὅμως μέρος τοῦ χρεωστικοῦ ὑπολοίπου τούτου θὰ καλυφθῇ διὰ τῆς ρευστοποιήσεως τῶν εἰς χεῖρας τοῦ Δημοσίου ἀποθεμάτων, ἀποτελουμένων κατὰ μέγα μέρος ἐκ σίτου καὶ καπνοῦ. Ἐν τούτοις, συμφώνως πρὸς ὠρισμένας ἐκτιμήσεις, ἐκ τῆς διαχείρισεως τῶν ἐν λόγω προϊόντων θὰ προκύψῃ τελικὸν ἔλλειμμα τῆς τάξεως τῶν 2.000 ἑκατ. δρχ. τὸ ὅποιον θὰ βαρύνῃ τοὺς προϋπολογισμοὺς τῶν ἐπομένων ἐτῶν.

Ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος μετὰ προσοχῆς πάντοτε ἐστάθμισε τὰς πρὸς τὸν Δημόσιον χρηματοδοτήσεις τῆς καί, ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν ἀρμοδιότητων αὐτῆς καὶ τῶν ἐκάστοτε πραγματοποιηθῶν συνθηκῶν, ἠδυνήθη νὰ ἀποτρέψῃ ὑπερχρηματοδοτήσεις αἱ ὅποια θὰ ἔθετον εἰς κίνδυνον τὴν νομισματικὴν ἰσορροπίαν.

Ὡς εἶναι γνωστὸν τὸ Δημόσιον ἀντλεῖ πιστώσεις ἐκ τῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος βασικῶς ἐκ τοῦ λογαριασμοῦ Συγκεντρώσεως Ἐισπράξεων καὶ Πληρωμῶν τοῦ Δημοσίου ἐντὸς ἀνωτάτου χρεωστικοῦ ὑπολοίπου 500 ἑκατ. δρχ. Ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος παρέχει ἐπίσης πιστώσεις, μέσῳ τοῦ

λογαριασμοῦ χρηματοδοτήσεως προμηθειῶν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν κατὰ κύριον λόγον, διὰ τὰς παρεμβάσεις τοῦ Δημοσίου πρὸς στήριξιν τῶν τιμῶν τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων. Πρέπει ἄνωγ νὰ παρατηρηθῇ ὅτι ὠρισμένα: ἀναλόγου φύσεως παρεμβάσεις τοῦ Δημοσίου χρηματοδοτοῦνται εἴτε μέσῳ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς ὡς π.χ. διὰ τὰ καπνά, εἴτε ἐξ ἄλλων λογαριασμῶν ὡς εἶναι ἰδίως οἱ λογαριασμοὶ τοῦ Α.Σ.Ο. καὶ τῆς Κ.Σ.Ο.Σ. διὰ τὴν ἐξαγορὰν σταφίδων. Ἐνας τρίτος σημαντικὸς ἀγωγὸς χρηματοδοτήσεως τοῦ Δημοσίου συνίσταται εἰς τὴν παροχὴν προκαταβολῶν ἔναντι ἀναμενομένων εἰσπράξεων εἴτε ἐκ βοήθειας Ν.Α.Τ.Ο. ἢ ἐξ ἄλλης πηγῆς εἴτε ἐξ ἐξωτερικῶν ἢ ἐσωτερικῶν δανείων. Ἡ μέθοδος αὕτη κατέστη ἀναγκαία ἀπὸ μακροῦ λόγῳ τοῦ ἑτεροχρονισμοῦ μεταξὺ τῶν δαπανῶν δι' ἐπενδύσεις, αἱ ὅποιαι ἀποτελοῦν συνεχῆ διαδικασίαν, καὶ τῆς ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς ἢ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀντλήσεως κεφαλαίων, ἢ ὅποια πραγματοποιεῖται ἐκάστοτε εἰς δεδομένην χρονικὴν στιγμήν. Κατὰ τὰς διεθνῶς κρατούσας ἀντιλήψεις περὶ νομισματικῆς καὶ λειτουργικῆς δημοσιονομικῆς πολιτικῆς ἢ ἔκτασις τῶν πρὸς τὸ Δῆμόσιον χορηγουμένων πιστώσεων προσδιορίζεται ἐκάστοτε ἐν συσχετισεὶ πρὸς τὰς ἐξελίξεις τοῦ ἐπιπέδου οἰκονομικῆς δραστηριότητος καὶ τὰς ἀνάγκας οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας ἐντὸς τῶν ὁρίων ἀσφαλείας τῆς νομισματικῆς ἰσορροπίας. Καὶ εἰς τὸ θέμα τοῦτο αἱ γνώμαι περὶ ἀκάμπτων σχέσεων καὶ ὁρίων ἐντὸς τῶν ὁποίων θὰ πρέπει νὰ διατηροῦνται εἰς πᾶσαν περίπτωσιν καὶ ἀνεξαρτήτως τῶν γενικωτέρων οἰκονομικῶν ἐξελίξεων αἱ πιστώσεις τῆς κεντρικῆς τραπεζῆς πρὸς τὸ Δῆμόσιον εἶναι ἀπρηχαιωμένα καὶ ἔχουν διεθνῶς ἐγκαταλειφθῆ. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς γνωστὸν ἀπὸ τοῦ 1949 καὶ νομοθετικῶς προβλέπεται ὅτι τὰ ὄρια τῶν πρὸς τὸ Δῆμόσιον πιστώσεων ἐν γένει καθορίζονται διὰ συμβάσεων μεταξὺ τοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος.

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἡ αὐξησις τῶν προκαταβολῶν τῆς Τραπεζῆς πρὸς τὸ Δῆμόσιον ὠφέιλετο κυρίως εἰς τὰς συγκεντρώσεις ἀγροτικῶν προϊόντων —ἰδίως σίτου καὶ καπνοῦ— καὶ εἰς τὴν χρηματοδότησιν τῶν δημοσίων ἐπενδύσεων. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὰς συγκεντρώσεις τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων, ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος δὲν ἔπαυσεν ἀπὸ μακροῦ χρόνου νὰ ἐπιμένῃ ἐπὶ τῆς ἀνάγκης ὀργανικῆς ἐξυγιάνσεως τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς καὶ νὰ προτείνῃ συγκεκριμένα μέτρα πρὸς ἀποτροπὴν τῶν ἐξ ὑπεραποθεματοποιήσεων δημοσιονομικῶν ἀνωμαλιῶν. Ὡς γνωστὸν ἄνωγ, δὲν ἐπετεύχθη εἰσέτι ἡ ἐπανειλημμένως ἐξαγγελθεῖσα ἀναδιάρθρωσις τῶν καλλιεργειῶν. Μετὰ δὲ τὴν πραγματοποίησιν τῆς ὑπερπαραγωγῆς παθητικῶν προϊόντων θὰ ἦτο ἀδιανόητος ἢ ἐκ μέρους τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἄρνησις χρηματοδοτήσεως τῶν συγκεντρώσεων τῶν εἰς χεῖρας τῶν ἀγροτῶν εὐρισκομένων προϊόντων, οἱ ὅποιοι θὰ ἐκαλοῦντο ἐκ τῶν ὑπέρων νὰ ὑποστοῦν ἐπὶ τῶν πενιχρῶν τῶν εἰσοδημάτων τὰς συνετείας τῆς ἀνορθολογικῆς διαρθρώσεως τῶν καλλιεργειῶν.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν χρηματοδότησιν τῶν δημοσίων ἐπενδύσεων, αἱ προκαταβολαὶ ἐγένοντο, συμφώνως πρὸς τὴν κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐφαρμοσθεῖσαν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν τακτικὴν, ἐν ᾗ οὐκ ἐπὶ τοῦ προγραμματισθέντος ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ δανεισμοῦ, ὁ ὅποιος διὰ τοὺς γνωστούς ἀπροβλέπτους λόγους δὲν ἐπραγματοποιήθη τελικῶς ἐξ ὀλοκλήρου.

Εὐθὺς ὡς ἡ ἐπέλευσις τῶν ἀπροβλέπτων γεγονότων κατέστησε προβληματικὴν τὴν πραγματοποιήσιν τῶν προγραμματισθέντων δανεισμῶν, ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐπεσήμανε καὶ ἐτόνισε τὴν ἀνάγκην οὐσιώδους ἀναπροσαρμογῆς τοῦ προγράμματος δημοσίων ἐπενδύσεων, ἡ ὁποία καὶ ἐπετεύχθη διὰ τῆς περικοπῆς τῶν σχετικῶν πληρωμῶν κατὰ 1.150 ἑκατ. δρχ. περίπου.

Δέον ἐξ ἄλλου νὰ τονισθῇ ὅτι ἀπότομος καὶ ὑπέρμετρος περιορισμὸς τοῦ προγράμματος δημοσίων ἐπενδύσεων οὔτε ἐφικτὸς οὔτε σκόπιμος εἶναι. Ἐν προκειμένῳ ὑφίστανται ὄρια τιθέμενα ἐκ τῶν συμβατικῶν καὶ ἄλλων δεσμεύσεων τοῦ Δημοσίου ὡς καὶ ἐκ τοῦ ἐνδεχομένου προκλήσεως σημαντικῶν ζημιῶν εἰς πολλὰ ὑπὸ ἐκτέλεσιν ἔργα συνεπείᾳ τῆς διακοπῆς τῶν ἐργασιῶν. Σπουδαιότερας ἂν ἦμαρ σημασίας εἶναι τὸ γεγονός ὅτι τὸ πρόγραμμα δημοσίων ἐπενδύσεων ἀποτελεῖ βασικὸν παράγοντα ἐξασφαλίσεως ἱκανοποιητικοῦ ἐπιπέδου καὶ ρυθμοῦ οἰκονομικῆς δραστηριότητος καὶ ἀναπτύξεως, ἰδίως εἰς τὰς ἐπαρχίας καὶ τὴν ὑπαιθρον, αἱ ὁποῖαι ἀπορροφοῦν μέγα τμῆμα τῶν δημοσίων ἐπενδύσεων. Περικοπὴ τοῦ προγράμματος δημοσίων ἐπενδύσεων μεγαλύτερα ἐκείνης τὴν ὁποῖαν τυχὸν ἐπιβάλλει ἐκάστοτε ἡ ψύχραιμος ἐκτίμησις τῶν νομισματικῶν καὶ συναλλαγματικῶν περιθωρίων ἀντοχῆς τῆς οἰκονομίας, θὰ ὠδήγηει εἰς ἀδικαιολόγητον κάμψιν τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος καὶ εἰς ἐπιβράδυνσιν τῆς ἀναπτύξεως, αἱ ὁποῖαι εὐρον πάντοτε ἀντικρυσ ἀντίθετον τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ἐκ τῶν ὡς ἄνω ἐκτάκτων καὶ ἀπροβλέπτων λόγων καὶ διὰ σοβαρὰς ἀνάγκας προκληθεῖσα διεύρυνσις τῆς χρηματοδοτήσεως τοῦ Δημοσίου ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ προηγουμένον. Ἀντιθέτως, κατὰ τὸ τρέχον ἔτος καὶ κατόπιν τῶν ὡς ἄνω ἐξελίξεων καθίσταται ἀναγκαῖον, πρὸς ἀποφυγὴν δυσμενῶν ἐπιπτώσεων ἐπὶ τῆς νομισματικῆς ἰσορροπίας καὶ τῆς οἰκονομικῆς σταθερότητος καὶ ἀναπτύξεως, ὅπως ἐπιτευχθῇ ἐξυγιαντικὴ ἐξισορρόπησις τοῦ δημοσιονομικοῦ τομέως. Ἡ ἰσορροπος διαμόρφωσις τῶν λογαριασμῶν τοῦ δημοσιονομικοῦ τομέως ὑπὸ εὐρυτέραν ἔννοιαν οὔτε αὐτοσκοπὸν ἀποτελεῖ οὔτε ἐκ στενῶν ταμειατικῶν λόγων ὑπαγορεύεται. Εἶναι ἂν ἡμεῖς ἐπιτακτικὴ λειτουργικὴ ἀνάγκη τῆς οἰκονομίας κατὰ τὴν παρούσαν φάσιν διὰ τὴν ἐξασφάλισιν ἐπαρκῶν περιθωρίων ἀναπτύξεως καὶ εἰς τὸν ἰδιωτικὸν τομέα, ὁ ὅποιος θὰ ἔπρεπε νὰ ὑποστῇ ἀσφυκτικούς καὶ πιστωτικούς καὶ ἄλλους περιορισμούς διὰ νὰ ἀποφευχθῇ ἡ ἐκ τῆς ἐλλειμματικότητος τοῦ δημοσιονομικοῦ τομέως ἀνατροπὴ τῆς νομισματικῆς ἰσορροπίας.

Ἐπὶ πλέον καὶ ἡ ἐξασφάλισις ὑγιоῦς διαδικασίας οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως προϋποθέτει οὐσιώδη συμβολὴν ἐκ τῶν πλεονασμάτων τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ εἰς τὴν χρηματοδότησιν τοῦ προγράμματος δημοσίων ἐπενδύσεων. Διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους ἐπιβάλλεται ἡ καταβολὴ συστηματικῶν προσπαθειῶν καὶ ἡ λήψις μέτρων πρὸς τὰς κάτωθι κατευθύνσεις :

Π ρ ὠ τ ο ν. Περριορισμὸς τῆς εἰς μεγάλην ἔκτασιν παρατηρουμένης φοροδιαφυγῆς. Ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς πληρεστεράς συλλήψεως τῆς φορολογητέας ὕλης ἐγένοντο κατὰ καιροῦς ἐξαγγελίαι μέτρων ὑφ' ἑλῶν τῶν Κυβερνήσεων τῆς τελευταίας εἰκοσαετίας, χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ ἕως οὐσιαστικῶς περιορισμὸς τοῦ φαινομένου τῆς φοροδιαφυγῆς. Ἡ ἀποτελεσματικὴ ἀντιμετώπισις τοῦ προβλήματος ἀπαιτεῖ ἀναμφιβόλως χρόνον καὶ σοβαρὰν μελέτην τοῦ φορολογικοῦ συστήματος ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἀρτιωτέραν φοροτεχνικὴν ὀργάνωσιν καὶ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ ἐπιπέδου φορολογικῆς συνειδήσεως τοῦ κοινοῦ. Διὰ τοῦτο, μολοντί ὑφίστανται πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν εὐρέα περιθώρια θελιτώσεως τῶν δημοσίων ἐσόδων, βραχυχρονίως δὲν φαίνεται πιθανὸν ὅτι ἡ προσπάθεια πληρεστεράς συλλήψεως τῆς φορολογητέας ὕλης θὰ δυνήθῃ νὰ ἀποδώσῃ ἐπαρκῆ ἐπὶ πλέον ἐσοδα.

Δ ε ὕ τ ε ρ ο ν. Πραγματοποιήσεις οἰκονομῶν καὶ περιοκῶν πρὸς συγκράτησιν τῆς ἀνοδικῆς τάσεως τῶν τρεχουσῶν δημοσίων δαπανῶν. Τὰ ὑφιστάμενα ἐν προκειμένῳ περιθώρια δεόν νὰ ἐξετασθοῦν λεπτομερῶς καὶ νὰ ἀξιοποιηθοῦν πλήρως, ἐνδεχομένως καὶ ὑπὸ εἰδικῶς ἐπιφορτιζομένης μετὰ τὸ ἔργον αὐτὸ ἐπιτροπῆς. Ἐν τούτοις, ἡ ἀνελαστικότης τὴν ὅποιαν παρουσιάζουν βραχυχρονίως αἱ κυριώτεραι κατηγορίαι δαπανῶν τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ περιορίζει τὰ δυνάμενα εὐλόγως νὰ ἀναμείνωται ἐκ τῆς σχετικῆς προσπάθειας ἄμεσα ἀποτελέσματα.

Ἐξ ἄλλου, ἐνῷ ὅλοι ζητούμεν περιοκὰς δαπανῶν καὶ περιορισμὸν τῶν ἐξόδων τοῦ Κράτους, ὅταν πρόκειται νὰ πραγματοποιηθοῦν αὗται δημιουργοῦνται εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τοιαῦται ἀντιδράσεις ὑπὸ τῶν θιγομένων ὥστε νὰ ματαιοῦται κατὰ μέγα μέρος ἡ σχετικὴ προσπάθεια. Παρὰ ταῦτα, ἐπιβάλλεται ὅπως ἀπὸ τοῦδε καθιερωθῇ διαδικασία ἐξασφαλίζουσα τὴν ὀρθολογικωτέραν ἐξέλιξιν καὶ διάρθρωσιν τῶν ἀξιονομένων τρεχουσῶν δημοσίων δαπανῶν, μετὰ σκοπὸν τὸν περιορισμὸν αὐτῶν.

Τ ρ ῖ τ ο ν. Αὐξήσις τῶν ἐκ φορολογίας ἐσόδων. Ἐὰν διὰ τὴν ἐπιβαλλομένην ἄμεσον ἐξυγίανσιν τοῦ δημοσιονομικοῦ τομέως ἀπεδεικνύετο ὅτι θὰ ἐπῆρκον τὰ ἀποτελέσματα ἐκ τῶν ἀνωτέρω δύο κατηγοριῶν μέτρων θὰ ἦτο δυνατόν καὶ σκόπιμον νὰ ἀποφευχθῆ ἡ περαιτέρω αὐξήσις τῆς ἤδη ἐπαχθοῦς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως τοῦ πληθυσμοῦ. Ἀτυχῶς ὅμως ἡ πραγματικὴ ἐκτίμησις τῆς καταστάσεως ὀδηγεῖ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὅσονδήποτε φιλότιμοι προσπάθειαι καὶ ἂν καταβληθοῦν διὰ τὴν περιοκὴν τῶν δαπανῶν καὶ τὴν πάταξιν

της φοροδιαφυγής τὰ ἐξ αὐτῶν ἀποτελέσματα δὲν δύναται εὐλόγως νὰ ἀναμείνεται: ἔτι: θὰ εἶναι, βραχυχρονίως τουλάχιστον, ἐπαρκῆ. Ὑπὲρ αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ἡ λελογισμένη, δικαία καὶ συμπληρωματικὴ τῶν ὡς ἄνω μέτρων αὐξήσις τῆς φορολογίας ἀποτελεῖ ἀναγκαίαν διεξοδὸν ἐκ τῶν πιέσεων αἱ ὁποῖαι δύναται νὰ κλονίσουν τὴν δημοσιονομικὴν καὶ τὴν γενικωτέραν οἰκονομικὴν ἰσορροπίαν.

Ἡ πείρα κατέδειξεν ὅτι κύριος παράγων ἀνατροπῆς τῆς νομισματικῆς ἰσορροπίας εἰς τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας εἶναι τὰ δημοσιονομικὰ ἐλλειψήματα. Εἶναι δὲ ὑψίστης σπουδαιότητος διὰ τὴν σταθερότητα καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας νὰ ἐξασφαλισθῇ ὄχι μόνον ἡ ἰσοσκέλισις τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ οὐσιώδης συμβολή, αὐτοῦ εἰς τὴν χρηματοδότησιν τοῦ προγράμματος δημοσίων ἐπενδύσεων.

Αὐτονόητον εἶναι ὅτι ἡ περαιτέρω αὐξήσις τοῦ φορολογικοῦ βάρους τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ἰδιαιτέρως δυσάρεστος δι' ὅλους. Ἐν προκειμένῳ ἡμῶς καλούμεθα νὰ κατανοήσωμεν τὴν ἀναγκαιότητα καὶ σκοπιμότητα τῆς σχετικῆς θυσίας, προκειμένου νὰ ἀποφευχθῇ διατάραξις τῆς νομισματικῆς ἰσορροπίας ἢ ὁποῖα θὰ καθίστα ἀναγκαίως ἐπαχθεστέρας περιορισμοῦς καὶ ἐλέγχου τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέως, μὲ δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς ἐλευθερίας καὶ ἀναπτύξεως. Δὲν εἶναι δὲ ἀνευ σημασίας διὰ τὴν ὀρθὴν ἐκτίμησιν τῆς καταστάσεως ὅτι φορολογικὰ μέτρα ἐλήφθησαν, λαμβάνονται ἢ ἀντιμετωπίζονται προσφάτως ὑπὸ πολλῶν χωρῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκαταλέγονται τόσον λίαν προηγημένοι οἰκονομικῶς ὅσον καὶ ὑπὸ ἀνάπτυξιν τελοῦσαι, διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν πιέσεων ἀναλόγων ἢ καὶ ὀλιγώτερον σημαντικῶν ἐκεῖνων αἱ ὁποῖαι ἀσκοῦνται ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας.

Κάθε ἡμῶς αὐξήσις τῆς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως τοῦ πληθυσμοῦ δέον νὰ σταθμισθῇ ἀκριβοδικαίως καὶ ὀρθολογικῶς καθ' ἕ μέτρον καθίσταται ἀναπόφευκτος διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς νομισματικῆς ἰσορροπίας ὡς βασικῆς προϋποθέσεως τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

3. Θέματα οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως

- α) Ἐθ ν ι κ ὸ ν Εἰ σ ὄ δ η μ α καὶ Οἰ κ ο ν ο μ ι κ ῆ Ἀ ν ἄ π τ υ ῒ ξ ι ς.

Συμφώνως πρὸς προσωρινὰς ἐκτιμήσεις τῆς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ τὸ ἀκαθάριστον ἔθνικόν εἰσοδήμα, εἰς σταθερὰς τιμὰς 1958, ἠϋξήθη ἐντὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους κατὰ 7,3%: ἔναντι 8,7% τὸ 1964 καὶ 9,0% τὸ 1963.

Ἡ τοιαύτη συνεχῆς καὶ ταχεῖα ἄνοδος τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἀποτελεῖ ἀναμφισβητήτως σημαντικὸν καὶ ἐνθαρρυντικὸν ἐπίτευγμα, ἡ σημασία τοῦ ὁποῖου

ἄλλως εἶναι σκόπιμον νὰ ἀξιολογῆται ἐπακριβῶς καὶ διὰ ποσοτικῆς ἀναλύσεως τῶν ποσοτικῶν ἀποτελεσμάτων.

Αἱ αὐξήσεις τοῦ ἔθνικοῦ καὶ τοῦ κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος, μολοντι ἀποτελοῦν τὸν προσφορώτερον καὶ διεθνῶς καθιερωμένον δείκτην οἰκονομικῆς προόδου, δὲν καθίστανται, κατ' ἀνάγκην ταυτῶσθαι, πρὸς τὴν πολὺπλευρον ἔννοιαν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Τοῦτο ἰσχύει κυρίως διὰ τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας εἰς τὰς ὁποίας αἱ γενικῶς ἐφαρμοζόμεναι μέθοδοι ἰσολογισμοῦ τοῦ εἰσοδήματος — ἀποτελοῦσαι συχνάκις καὶ εἰς τὰς προηγημένας οἰκονομικῆς χώρας ἀπλᾶς προσεγγίσεις τῶν πραγματικῶν μεγεθῶν — δύναται νὰ ὀδηγήσουν εἰς ἀνακριθεῖς ἐκτιμήσεις τῆς σημασίας τῶν οἰκονομικῶν ἐξελίξεων.

Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας αἱ ἐκάστοτε αὐξήσεις τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος δέον νὰ ἐκτιμῶνται ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τοὺς τομεῖς προελεύσεως καὶ τὴν σύνθεσιν τοῦ ἔθνικοῦ προϊόντος, ἐπιδικωκμένης τῆς ἀναδιαρθρώσεως τῆς παραγωγῆς πρὸς τὴν κατεύθυνσιν μεγαλυτέρας πραγματικῆς συμβολῆς εἰς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ βιοτικῆς ἐπιπέδου.

Εἶναι οὕτω ἐνδεχόμενον μέρος τῆς ἐκ τοῦ τομέως τῶν ὑπηρεσιῶν προερχομένης αὐξήσεως τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος νὰ ἀντανακλᾷ τυχόν ὑπερπρολήψεις προσωπικοῦ ὑπὸ τοῦ Δημοσίου, τῶν Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, τῶν Τραπεζῶν, κλπ., αἱ ὁποῖαι καθ' ὃ μέτρον δὲν καλύπτουν πραγματικὰς ἀνάγκας στεροῦνται παραγωγικῆς συμβολῆς, ἐμφανίζουσι ἐν τούτοις τὸ εἰς σταθερὰς τιμὰς ἔθνικόν εἰσόδημα γυζημένον κατὰ τὴν εἰς τιμὰς βάσεως δαπάνην μισθοδοσίας τῶν ἐν λόγῳ ὑπαλλήλων. Τοιοῦτοτρόπως εἶναι δυνατόν μέρος τῆς αὐξήσεως τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος νὰ ἀντιπροσωπεύη εἰς τὴν πραγματικότητα αὐξήσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μὴ ἀπαραίτητων ὑπαλλήλων. Εἰς τὰς γενικωτέρας δυσμενεῖς περιπτώσεις ἐκ τῆς τοιαύτης τακτικῆς ὑπερπρολήψεων ὑπὸ καθεστῶς στενοτήτων εἰς τὴν ἀγορὰν ἐργασίας, αἱ ὁποῖαι ἐτονίσθησαν εἰς γενομένην πρὸ ὀλίγου χρόνου δημοσίαν ἀνακοίνωσιν, δέον οὕτω νὰ προστεθῇ καὶ τὸ στοιχεῖον ἀνακριθείας τὸ ὅποτον ὑπηρεῖται ἐξ αὐτοῦ τοῦ λόγου εἰς τὸν ἰσολογισμὸν τοῦ πραγματικοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος.

Σημαντικώτερον πιθανῶς εἶναι τὸ πρόβλημα τῆς ἀτελοῦς προσαρμογῆς τῆς παραγωγῆς τοῦ ἀγροτικοῦ τομέως πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν ζήτησιν. Ἀποτέλεσμα τῆς σοβαρᾶς αὐτῆς διαρθρωτικῆς ἀδυναμίας εἶναι ἡ εἰς εὐρείαν ἔκτασιν ἀποθεματοποιήσις τῶν ἰδιαθέτων ἀγροτικῶν προϊόντων, τὰ ὅποια ἄλλως περιλαμβάνονται εἰς τὸ εἰς σταθερὰς τιμὰς ἀκαθάριστον ἔθνικόν εἰσόδημα σταθμιζόμενα μὲ τιμὰς βάσεως πολλάκις οὐκ αὐδῶς ἀνωτέρας τῶν ἀντιστοίχων διεθνῶν τιμῶν. Τοῦτο δύναται νὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἀισθητὴν ὑπερεκτίμησιν τοῦ εἰσοδήματος, ἰδίως εἰς τὴν περίπτωσιν ἀποτόμου αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς τῶν ἐν λόγῳ προϊόντων, ὡς συνέθη μὲ τὴν παραγωγὴν οἴτου κατὰ τὴν περίοδον 1964 - 1965.

Ἐάν ληφθῶν ὑπ' ὄφιν οἱ ἀνωτέρω παράγοντες, αἱ ἐκτιμήσεις τῶν ἐπιπέδων τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος θὰ ἦσαν μικρότεροι τῶν ἀντιστοίχων ἐθνικολογιστικῶν μεγεθῶν ἔστω καὶ ἐάν δὲν ἦτο σημαντικῆς ἐκτάσεως ἢ ἐπὶ Ἑλλάσσο-διαφορὰ εἰς τοὺς ρυθμοὺς αὐξήσεως τοῦ εἰσοδήματος.

Ἡ ἀπὸ μακροῦ ἐπιδιωκομένη ἀναδιάρθρωσις τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς, πέραν τῶν σοβαρῶν νομισματικῶν καὶ δημοσιονομικῶν λόγων, ἐπιβάλλεται πλέον ἐπείγοντως διὰ τὴν ὑγίαν καὶ πλήρη συμβολὴν τοῦ ἀγροτικοῦ τομέως εἰς τὸ πραγματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα. Πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν, πέραν τῶν ληφθέντων καὶ προταθέντων κατὰ καιροῦς μέτρων, δύναται νὰ συμβάλῃ ἀποφασιστικῶς καὶ ἡ κάθετος συγκέντρωσις μέρους τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς διὰ τῆς ἰδρύσεως γεωργικῶν βιομηχανικῶν ὑπὸ συνεταιριστικῶν ἀλλὰ καὶ ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων ἢ κοινοπραξιῶν εἰς πᾶσαν περίπτωσιν μὲ τὴν εἰσυτέραν δυνατὴν συμμετοχὴν τῶν ἀγροτῶν. Αἱ ἐν λόγῳ γεωργικαὶ βιομηχανίαι, καλύπτουσαι τὸ πλήρες παραγωγικὸν κύκλωμα ἀπὸ τῆς σπορᾶς μέχρι τῆς τελικῆς διαθέσεως τῶν βιομηχανοποιηθέντων γεωργικῶν προϊόντων, θὰ ἐξασφαλίσουν τὸν συνεχῆ καὶ ἐπαρκῆ ἐφοδιασμὸν τῶν εἰς τὴν κατάλληλον πρώτην ὕλην καὶ θὰ εἰσάγουν βαθμιδῶς εἰς τὸν ἀγροτικὸν τομέα τὰς συγχρόνως ἀντιλήψεις παραγωγικῆς ὀργανώσεως.

Αἱ ἐξελίξεις τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ τῶν διαθέσιμων πόρων τῆς οἰκονομίας δέον νὰ συνεκτιμῶνται ὁμοῦ μὲ τὴν παρατηρουμένην ὑψηλὴν δυναμικότητα ὠρισμένων κλάδων, ἢ δραστηριότης τῶν ὁποίων, μολοντί ἀποφέρει οὐσιώδη ὄφελος εἰς τὴν ἐλληνικὴν οἰκονομίαν δὲν εἶναι ὀργανικῆς συνδεδεμένη μετ' αὐτῆς. Οὕτω, τὰ μεταναστευτικὰ ἐμβάσματα, τὰ ναυτιλιακὰ ἐμβάσματα, αἱ ἀμοιβαὶ -μισθοὶ τῶν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐλλήνων ἐργατῶν ἀποτελοῦν σημαντικούς καὶ ταχέως αὐξανόμενους πόρους διὰ τὴν ἐλληνικὴν οἰκονομίαν, οἱ ὅποιοι ὅμως ἐλάχιστα ἢ οὐδὲν συνδέονται καὶ ἐπηρεάζονται ἀπὸ τὴν ἐγχώριον οἰκονομικὴν δραστηριότητα. Οἱ ἐν λόγῳ πόροι συμβάλλουν θεδαίως εἰς τὴν αὐξήσιν τοῦ ὑπὲ εὐρείαν ἔννοιαν κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος, ἀλλὰ ἡ τοιαύτη αὐξήσις δὲν εἶναι ἀποτελεσματικὴ ἀναπτύξεως τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας. Τὸ πρόβλημα καθίσταται ἐναργέστερον ἐάν ὑποτεθῇ ὅτι τὸ ἦμισυ τοῦ πληθυσμοῦ μεταβαίνει εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν μὲ ἀποτέλεσμα τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμβασμάτων καὶ τὴν ἐντεῦθεν ἀλματώδη ἄνοδον τοῦ κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος. Ὑπ' αὐτὰς τὰς συνθήκας ἢ Ἑλλάς θὰ ἦτο πιθανῶς μία χώρα ὑψηλοῦ εἰσοδήματος χωρὶς ὅμως νὰ εἶναι καὶ οἰκονομικῶς ἀνεπτυγμένη καί, ἐπὶ πλέον, αἱ προϋποθέσεις διὰ τὴν οἰκονομικὴν τῆς ἀνάπτυξιν θὰ εἶχον καταστῆ δυσχερέσταται.

Διὰ τὴν ἐλληνικὴν οἰκονομίαν, ἢ ὁποία εἰσέρχεται εἰς ἀποφασιστικὴν καμπὴν ἐνδιαμέσου σταδίου ἀναπτύξεως, αἱ διαρθρωτικαὶ θελήσεις καθίστανται ἀπαραίτητοι. Ἡ ταχεῖα ἐκβιομηχανίσις, ἢ ἀναδιάρθρωσις τῆς ἀγρο-

τικής παραγωγής, ή όρθολογική ανάπτυξις και όργανική θαλίωσις του τομέως των υπηρεσιών αποτελούν τας βασικάς προϋποθέσεις διά την εξασφάλισιν πραγματικής άνόδου του έθνικου εισοδήματος και οικονομικής πρόδου. Παράγων πρωταρχικής σπουδαιότητας προς την κατεύθυνσιν αυτήν είναι ό εξαγωγικός προσανατολισμός των δυναμικότερων κλάδων τής πρωτογενούς και δευτερογενούς παραγωγής διά την εξασφάλισιν τής δυνατότητος έπωφελοϋς διαθέσεως των προϊόντων τής χώρας υπό διεθνώς ανταγωνιστικάς συνθήμας. Τούτο θα συντείνη εις την γενικωτέραν έξυγίανσιν και όρθολογικότητα τής διαρθρώσεως παραγωγής κατά τρόπον ώστε ή αύξησις τής δραστηριότητας όλων των παραγωγικων κλάδων τής ελληνικής οικονομίας να συμβάλη πλήρως εις την άνοδον του πραγματικού έθνικου εισοδήματος.

β) Ίδιωτικαί και Δημόσια: Έπενδύσεις.

Κατά το παρελθόν έτος το σύνολον των εις σταθεράς τιμάς άκαθαρίστων έπενδύσεων παγίου κεφαλαίου (άνευ τής αξίας των μεταφερθέντων υπό ελληνικήν σημαίαν πλοίων) ηύξηθή κατά 14,4% έναντι άντιστοιχου αύξήσεως εκ 18,2% το 1964.

Εις την ώς άνω αύξησιν του συνόλου των άκαθαρίστων έπενδύσεων παγίου κεφαλαίου συνέβαλε κυρίως ή ταχεία άνοδος των ιδιωτικων έπενδύσεων (18,8% το 1965 έναντι 25,4% το 1964) και ειδικώτερον αί έπενδύσεις τής μεταποιησεως και των μεταλλείων - όρυχείων, αί όποια, κατά τα προσωρινά στοιχεία του Έπουργείου Συντονισμού, ηύξηθήσαν κατά 31,5% το 1965 έναντι 34% το 1964.

Η επί τετραετίαν παρατηρουμένη έντονος άνοδος των ιδιωτικων έπενδύσεων προέρχεται κατά σημαντικόν μέρος εκ τής ιδρύσεως νέων μεγάλων βιομηχανικων συγκροτημάτων με εύρειαν συμμετοχήν τής άλλοδαπής επιχειρηματικότητας και του κεφαλαίου. Λαμβανομένου υπό όψιν ότι τα πλείστα των άνωτέρω νέων συγκροτημάτων έχουν συμπληρώσει ή συμπληρούν ήδη τας εγκαταστάσεις των καθίσταται προβληματική ή διατήρησις, πολλῶ δέ μάλλον ή επιτάχυνσις, του ρυθμού αύξήσεως των ιδιωτικων έπενδύσεων, άν δέν εξασφαλισθῆ ταχέως ή εις έπαρκή κλίμακα εισροή εκ του έξωτερικου επιχειρηματικότητας και κεφαλαίων διά την βιομηχανικήν κυρίως ανάπτυξιν τής χώρας. Ός έχει επανειλημμένως τονισθῆ, άνευ τής καταλλήλου και ούσιώδους συνδρομής εκ του έξωτερικου, το εγχώριον κεφάλαιον και ή επιχειρηματικότητα δέν δύναται εύλόγως να άναμένεται ότι θα καλύψουν πλήρως το σχετικόν κενόν με αποτέλεσμα την κάμψιν του ρυθμού αύξήσεως των ιδιωτικων έπενδύσεων. Προς άποφυγήν του σοβαρου αυτού ένδεχόμενου, ή Ε.Τ.Β.Α. θέον να επιτύχη άμεσα άντιστοίχισιν των έπωφελων δυνατοτήτων συνεργασίας με το ξένον επιχειρηματικόν κεφάλαιον ή όποία, ως άναπτύσσεται κατωτέρω εις τας

οικεία κεφάλαια, πέραν της βασικής σπουδαιότητας δια την εκβιομηχανίαν της χώρας δύναται να συμβάλη ούσιωδώς εις την ανάπτυξιν της κεφαλαιαγοράς.

Αι άκαθάριστοι δημόσιαί επενδύσεις παγίου κεφαλαίου έξ άλλου ηύξηθησαν εις σταθεράς τιμάς τὸ 1965 κατά 3,1% έναντι ἀντιστοίχου αύξήσεως κατά 3,3% τὸ 1964 καὶ μειώσεως κατά 6,3% τὸ 1963.

Ἡ βασική σπουδαιότης τῶν επενδύσεων τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν λοιπῶν κρατικῶν καὶ ἡμικρατικῶν φορέων ἐπιβάλλει τὴν σοβαρὰν μελέτην τοῦ δλου θέματος. Ἐν προκειμένῳ ὑφίστανται ἐνδείξεις ὅτι ὑπάρχουν εὐρέα περιθώρια βελτιώσεως τῆς ὀρθολογικότητος μετὰ τῆς ὁποίας προγραμματίζονται καὶ ἐκτελοῦνται αἱ ἐν λόγω επενδύσεις. Καὶ ἀπὸ πλευρᾶς ἀξιολογήσεως τῶν ἐνδεικνυμένων προτεραιοτήτων καὶ ἀπὸ πλευρᾶς κόστους τῶν ἐκτελουμένων ἔργων παρατηροῦνται ἀδυναμίαι καὶ υπερβάσεις, αἱ ὁποῖαι δέον νὰ ἀντιμετωπισθοῦν ταχέως καὶ ἀποτελεσματικῶς. Τοῦτο εἶναι τόσον μᾶλλον ἀναγκαῖον ὅσον τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν ἔργα ἀνέρχονται εἰς δεκάδας δισεκατομμυρίων δραχμῶν καὶ ἡ πραγματοποίησις αὐτῶν θὰ καλύψῃ τοὺς προϋπολογισμοὺς επενδύσεων ἀρκετῶν ἐκ τῶν προσεχῶν ἐτῶν. Εἶναι διὰ τοῦτο ἰδιαιτέρως σκόπιμος ἡ καθιέρωσις ἀποτελεσματικῆς διαδικασίας διὰ τὴν λεπτομερῆ ἐξέτασιν τῆς οἰκονομοτεχνικῆς θεμελιώσεως, καὶ τῆς ἱεραρχήσεως τῶν ἐπὶ μέρους ἔργων τῶν ἐτησίων προγραμμάτων. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἶναι δυνατόν νὰ ἐξασφαλισθῇ ἐν μέρει ὁ ἐλλείπων ὀργανικὸς σύνδεσμος μετὰ τοῦ μακροχρονίου προγράμματος καὶ τῶν ἐτησίων δαπανῶν διὰ δημοσίας επενδύσεις.

γ) Τὸ πρόβλημα τῆς Μεταναστεύσεως.

Τὸ πρόβλημα τῆς μεταναστεύσεως ἔχει προσλάβει πλέον τοιαύτας διαστάσεις ὥστε ἡ ἄμεσος καὶ ἀποτελεσματικὴ ἀντιμετώπισις αὐτοῦ καθίσταται ὑφίστης ἐθνικῆς καὶ οἰκονομικῆς προτεραιότητος.

Ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὸν ἐπόμενον πίνακα, ἀπὸ τοῦ 1959 καὶ ἐντεύθεν τὸ ρεῖμα τῆς μεταναστεύσεως διογκοῦται συνεχῶς, κατὰ δὲ τὸ 1965 οἱ ἀναχωρήσαντες μετανάσται ἀνήλθον εἰς 117.167 άτομα, ἀριθμὸς ὁ ὁποῖος ὑπερβαίνει τὴν ἐτησίαν καθαρὰν φυσικὴν αὐξήσιν τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ 50% περίπου.

Ἐντὸς τῆς περιόδου 1959 - 1965 τὸ σύνολον τῶν ἀναχωρησάντων Ἑλλήνων μεταναστῶν ἀνήλθεν εἰς 537.154 άτομα, ἤτοι εἰς ποσοστὸν 6,4% περίπου τοῦ συνόλου τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας. Ἐστὼ δὲ καὶ ἂν ἀφαιρεθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιστρεφόντων μεταναστῶν, ὁ ὁποῖος κατὰ τινὰς ὑπολογισμοὺς κυμαίνεται περίξ τοῦ 25% τῶν ἐτησίως ἀναχωρούντων, δὲν μεταβάλλεται ἡ ὡς ἄνω ἀνησυχητικὴ εἰκὼν τῆς ἐντεινομένης ἀφαιμάξεως τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας.

Μεγαλυτέρας σοβαρότητος καὶ γενικωτέρας σημασίας εἶναι αἱ ἐξελίξεις τῆς μεταναστεύσεως ἐκ τῶν παραμεθωρίων περιοχῶν, αἱ ὁποῖαι δέον νὰ τύχουν

σοδάρᾳ προσοχῆς καὶ εἰδικώτερον νὰ ἐρευνηθῶν τὰ αἷτια τῆς οὐσιωδῆς ταχυτέρας ἀποφιλώσεως τῶν περιοχῶν αὐτῶν ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν.

Αἱ σοδαραὶ ἔθνικαὶ καὶ οἰκονομικαὶ ἐπιπτώσεις ἐκ τῆς κατὰ τὰ ὡς ἄνω μαζικῆς ἐξόδου τοῦ πληθυσμοῦ ἐκ τῶν ἀκρτικῶν περιοχῶν τῆς χώρας προκαλοῦν ἐντόνους ἀνγισυχίας καὶ καθιστοῦν ἐπιτακτικὴν τὴν ἄμεσον ἀντιμετώπισιν τῆς καταστάσεως ἐν τῇ πλαίσιῳ γενικωτέρας προσπάθειας ἀνασχεύσεως τοῦ μεταναστευτικοῦ ρεύματος.

Ἐἴνα: αὐτονόητον ζετὴ ἢ ἐπίλυσις τοῦ προβλήματος τῆς μεταναστεύσεως συνδέεται ἀμέσως μὲ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας, διὰ τῆς ὁποίας θὰ δημιουργηθῶν βαθμιαίως ἐπαρκεῖς καὶ ἰκανοποιητικαὶ δυνατότητες ἀπασχολήσεως τοῦ πληθυσμοῦ.

Ἡ ὡς ἄνω διαδικασία ὅμως εἶναι κατ' ἀνάγκην σχετικῶς μακροχρόνιος καὶ συντελεῖται μὲ ρυθμὸν μὴ ἀνταποκρινόμενον πρὸς τὴν ὀξύτητα τοῦ προβλήματος τῆς μεταναστεύσεως, ἢ ὁποία ἐντὸς βραχέος χρόνου ὑπάρχει κίνδυνος νὰ ἐχῆ σοδάρᾳ ἔθνικᾶς καὶ οἰκονομικᾶς ἐπιπτώσεις, μὲ ἀνασταλτικὰς ἐπιδράσεις ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Ἐν ὄψει τῶν διαστάσεων τὰς ὁποίας ἔχει λάβει ἢ μετανάστευσις, ἐὰν ἀφεθῶμεν νὰ ἀναμεινίωμεν τὴν αὐτόματον τρόπον τινὰ λύσιν τοῦ προβλήματος διὰ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ὑπάρχει ὁ κίνδυνος νὰ εἰσέλθωμεν εἰς μίαν διαδικασίαν φαύλου κύκλου. Πράγματι: αἱ ἐκ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως βραχυχρόνιως ἀνεπαρκεῖς ἀνασχετικαὶ ἐπιδράσεις ἐπὶ τῆς μεταναστεύσεως δὲν δύνανται νὰ ἐπιφέρουν τὴν ἐπιβαλλομένην ταχείαν καὶ οὐσιώδη μείωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐτησίως μεταναστευόντων, ὁπότε ἢ κατ' ἔτος διαρροή πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν πλέον τῶν ἑκατὸν χιλιάδων Ἑλλήνων συνεχίζομένη θὰ ὑπονομούσῃ τὴν ἄλλην διαδικασίαν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, καί, κατὰ συνέπειαν, καὶ τὴν μακροχρόνιον λύσιν τοῦ προβλήματος τῆς μεταναστεύσεως. Τοῦτο προκύπτει καὶ ἐκ τῆς ἐμπειρίας τῶν τελευταίων ἐτῶν κατὰ τὰ ὁποία, παρὰ τὰς καταβληθείσας ἐπὶ τοῦ θέματος προσπάθειας καὶ τὸν ταχὺν ρυθμὸν αὐξήσεως τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, τὸ ρεῦμα τῆς μεταναστεύσεως ὄχι μόνον δὲν περιωρίσθη ἀλλὰ συνεχίσθη ἐντονιώτερον.

Καθίσταται οὕτω ἀπαραίτητον πλέον ὅπως, παραλλήλως πρὸς τὴν ἔντασιν τῆς προσπάθειας διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν ἐκ τῆς ὁποίας θὰ προκύψῃ μακροχρονιώτερον ἢ ὀργανικὴ λύσις τοῦ προβλήματος τῆς μεταναστεύσεως, ληφθῶν ἄμεσα μέτρα ρυθμίσεως τοῦ μεταναστευτικοῦ ρεύματος. Τὰ μέτρα αὐτὰ δὲν θὰ θέλουν τὴν ἐλευθερίαν τῆς προσωπικῆς κινήσεως καὶ εἰδικώτερον τῆς μεταναστεύσεως ἀλλὰ θὰ ἀποβλέπουν εἰς τὴν περιφρούρησιν τῶν γενικωτέρων ἐθνικοοικονομικῶν συμφερόντων τῆς χώρας ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν προστασίαν τῶν ἐκπατριζομένων ἑλλήνων ἐργατῶν.

Ἐπιβάλλεται οὕτω ὅπως ἐφαρμοσθῇ διαδικασία ἐπιβραδύνσεως τοῦ μεταναστευτικοῦ κύματος, οὕτως ὥστε ἢ ἐτησίᾳ ἐξόδος μεταναστῶν νὰ διαμορ-

φωθῆ εἰς ἐπίπεδον κατώτερον τοῦ ἡμίσεος τῆς ἐτησίας καθαρᾶς φυσικῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν δέον ὅπως συναφθοῦν συμβάσεις μεταξύ τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ συνόλου, εἰ δυνατόν, τῶν χωρῶν πρὸς τὰς ὁποίας κατευθύνονται οἱ Ἕλληνες μετανάσται, διὰ τῶν ὁποίων θὰ προβλέπεται ὅτι οὐδεὶς μετανάστης θὰ γίνεταί δεκτὸς ἄνευ εἰδικῆς πρὸς τοῦτο ἀδείας τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Ἡ χορήγησις ἐξ ἄλλου τῶν ἐν λόγῳ ἀδειῶν δέον ὅπως ἀκολουθῆ διαδικασίαν ἐξασφαλίσεως ἰκανοποιητικῆς καὶ ἐπιωφελοῦς ἀπασχολήσεως τῶν μεταναστευόντων ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ρύθμισιν τοῦ μεταναστευτικοῦ ρεύματος κατὰ τρόπον ἀνταποκρινόμενον πρὸς τὰ ἐθνικὰ καὶ οἰκονομικὰ συμφέροντα τοῦ τόπου.

Ἐντὸς τοῦ ἀνωτέρω πλαισίου δέον ὅπως καταβληθῆ συστηματικώτερα προσπάθεια παρακολούθησεως τῆς δραστηριότητος τῶν διαφόρων μεταζόντων. οἱ ὅποιοι, εἰς ἑκάστην πολλὰκις τῶν συμφερόντων τῶν ὑποψηφίων, ὑποδαυλίζουσι τὴν ὡς ἄνω ὑπέρμετρον διόγκωσιν τοῦ μεταναστευτικοῦ ρεύματος.

Πέραν τῶν εἰς τὸ πενταετὲς πρόγραμμα οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως προτεινομένων μέτρων, τὸ σοβαρὸν πρόβλημα τῆς μεταναστεύσεως πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον βαθείας μελέτης καὶ νὰ ἐνταχθῆ εἰς τὸν οἰκονομικὸν προγραμματισμὸν οὕτως ὥστε διὰ τῆς ὀρθολογικῆς ρυθμίσεως τοῦ μεταναστευτικοῦ ρεύματος νὰ διασφαλισθῆ τὸ βασικὸν ἐθνικὸν καὶ οἰκονομικὸν κεφάλαιον τὸ ὅποιον ἀποτελεῖ ὁ ἐνεργὸς πληθυσμὸς τῆς χώρας.

δ) Ὁ Οἰκονομικὸς Προγραμματισμὸς.

Τὸ καταρτισθὲν ὑπὸ τοῦ Κ.Ε.Π.Ε. καὶ ὑποβληθὲν εἰς τὴν Κυβέρνησιν σχέδιον πενταετοῦς προγράμματος οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας ἀποτελεῖ ἀξιόπαινον προσπάθειαν βελτιώσεως τῶν προγραμματιστικῶν μεθόδων καὶ περιέχει ὑγιεῖς κατευθύνσεις ἐπὶ διαφόρων βασικῶν θεμάτων, αἱ ὅποιαι ἀπηχοῦν ἐν πολλοῖς τὰς ἀπὸ μακροῦ χρόνου ὑποστηριζαμένας ἀπόψεις καὶ ἐκτιμήσεις τῆς Τραπεζίης τῆς Ἑλλάδος.

Εἶναι, ἐν τούτοις, ἀναγκαῖον νὰ τονισθῆ ὅτι ἡ κατάρτισις γενικοῦ προγράμματος οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, μολοντί οὐσιώδης δὲν εἶναι καὶ ἐπαρκῆς προϋπόθεσις πραγματώσεως τῶν τιθεμένων στόχων οἰκονομικῆς προόδου τῆς χώρας, θὰ ἦτο δὲ μέγα σφάλμα ἂν ἐζητηεῖτο ἡ δραστηριότης τῶν ἀρμοδίων εἰς τὴν χάραξιν γενικῶν προγραμματιστικῶν κατευθύνσεων καὶ ἐπιστεῦετο ὅτι τὸ πρόγραμμα θὰ ἔλυεν ὡς διὰ μαγείας τὸ πρόβλημα τῆς ἀναπτύξεως. Φαίνεται δὲ ὅτι τοῦτο συνέβη πράγματι εἰς σημαντικὴν ἔκτασιν, ἂν ληφθῆ ἵπ' ὄψιν ὅτι ἐλαχίστη ἦ καὶ οὐδεμία πρόοδος ἐσημειώθη εἰς οὐσιώδη θέματα καὶ συγκεκριμένως εἰς τὴν ἐκπόνησιν ἀρτίων μελετῶν ἔργων, εἰς τὴν τεχνικὴν ἐκπαίδευσιν, εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῆς κτηνοτροφικῆς ἀναπτύξεως, εἰς τὴν προώθησιν τῶν ἐξαγωγῶν, εἰς τὴν προαγωγήν, δραστηριοποιήσιν καὶ ἀξιο-

ποίησιν τῶν μετὰ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος σχέσεων τῆς Ἑλλάδος. Τὰ θέματα αὐτὰ καὶ ἐπείγοντα εἶναι καὶ ἐπεβάλλετο νὰ ἀντιμετωπισθοῦν ἐνεργῶς, παραλλήλως πρὸς τὴν κατάρτισιν τοῦ μακροχρονίου προγράμματος ἀναπτύξεως.

Εἰδικῆς σημασίας εἶναι ἡ ἐκπόνησις ἀρτίων τεχνικοοικονομικῶν μελετῶν δι' ἐπὶ μέρους ἔργα, αἱ ὁποῖαι πληροῦσαι τὰ κριτήρια τῶν διεθνῶν χρηματοδοτικῶν ὀργανισμῶν νὰ δύνανται νὰ υἱοθετηθοῦν ὑπ' αὐτῶν καὶ νὰ χρηματοδοτηθοῦν ἀμέσως καὶ ὑπὸ ἰδιαιτέρως εὐνοϊκούς ὁρους. Ἔχει ὑπογραμμισθῆ ἐπανειλημμένως καὶ ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἡ ἀνάγκη ἐκπονήσεως μελετῶν τοῦ ὡς ἄνω τύπου. Ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ ὅμως ἔχομεν ὑστερήσει ἀπαραδέκτως μὲ ἀποτέλεσμα νὰ μὴ ὑπάρχουν τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἀξιόλογοι καὶ ἄρτιαι τεχνικοοικονομικαὶ μελέται διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξασφαλισθῆ ἀμέσως ἡ ὑπὸ εὐνοϊκούς ὁρους παροχὴ εἰδικῶν δανείων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Παρέμεινεν οὕτω ἀκάλυπτον ἐν ἄκρως σοβαρὸν καὶ ἐπιζήμιον κενὸν εἰς τὸν οἰκονομικὸν προγραμματισμὸν τὸ ὁποῖον δεόν νὰ καλυφθῆ τὸ ταχύτερον.

Ἡ συμβολὴ τοῦ οἰκονομικοῦ προγράμματος, ὅσονδήποτε ἄρτιον καὶ ἂν εἶναι τοῦτο, ἐκδηλοῦται κατ' ἀνάγκην εἰς τὸ θεωρητικὸν ἐπίπεδον. Προφανῶς ὅμως ἡ ἀπλή ὑπαρξις ἐνὸς ἀρτίου καὶ διαφωτιστικοῦ κειμένου δὲν ἀρκεῖ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν νομισματικὴν ἰσορροπίαν. Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ προγράμματος, δηλαδὴ ὁ συγκεκριμένως τρόπος καὶ ὁ βαθμὸς ἐπιτεύξεως τῶν τιθεμένων κατ' ἀρχὴν προγραμματικῶν στόχων, εἶναι ἐκείνη ἡ ὁποία ἐμφανίζει μεγάλας δυσχερείας εἰς πᾶσαν ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώραν συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Ἑλλάδος. Ἰπάρχει δὲ τὸ ἐνδεχόμενον τῆς μὴ ἀποδόσεως τῆς δεούσης σημασίας εἰς τὴν ὀργάνωσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ προγράμματος ἀναπτύξεως, διότι παρὰ τὰς ἐπανειλημμένας συζητήσεις καὶ ἐξαγγελίας ὀλίγα μόνον ἔχουν γίνει διὰ τὴν καλυτέραν ὀργάνωσιν τῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν φορέων τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος καὶ ἀναπτύξεως καὶ διὰ τὴν ὀργανικὴν ἔνταξιν αὐτῶν εἰς μίαν συστηματικὴν διαδικασίαν συνδέσεως μεταξὺ προγραμματιζομένων καὶ ἐκτελουμένων.

Εἰς τὸν ἰδιωτικὸν τομέα ἡ δημιουργικὴ ἐπιχειρηματικὴ πρωτοβουλία καὶ δραστηριότης, τὴν ὁποίαν ὡς καὶ εἰς πᾶσαν ὑπὸ ἀνάπτυξιν οἰκονομίαν χαρακτηρίζουν ποιοτικαὶ καὶ ποσοτικαὶ ἀνεπάρκειαι, δεόν νὰ κινητοποιηθῆ καὶ ἐνισχυθῆ συστηματικῶς.

Εἰς τὸν δημόσιον τομέα δὲν παρετηρήθη εἰςέτι εὐρείας κλίμακος καὶ πλήρως ὀργανωμένη προσπάθεια διὰ τὴν ἐξασφάλισιν ὀρθολογικῆς καὶ συντονισμένης ἐπιτεύξεως τῶν προγραμματιζομένων στόχων τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Τέλος, καὶ οἱ εἰδικοί ὀργανισμοὶ ἀναπτύξεως, ὡς εἶναι ἡ Ε.Τ.Β.Α., ἡ Ε.Τ.Ε.Β.Α. κλπ., δεόν νὰ ἀναπτύξουν εὐρύτεραν δραστηριότητα πρὸς ἀξιοποίησιν τῶν ὑφισταμένων δυνατοτήτων δημιουργίας, ἀπὸ κοινῶς μὲ τοὺς ἰδιώ-

τας επιχειρηματίας, μεγάλων παραγωγικών μονάδων, ιδίως εις τὸν βιομηχανικὸν τομέα.

Ἄλλὰ καὶ ἀπὸ πλευρᾶς τοῦ βασικοῦ διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τομῆως τῆς παιδείας δὲν καθυρθήθη εἰσέτι ἡ ὀργανικὴ ἔνταξις τῆς ἐκπαιδεύσεως εἰς τὸν οἰκονομικὸν προγραμματισμόν. Ὑφίσταται οὕτω τὸ ἐνδεχόμενον παραμελήσεως τῆς ἐπιτακτικῆς προτεραιότητος ἡ ὁποία δέον νὰ δοθῇ εἰς τὴν καθολικὴν τεχνικὴν καὶ ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν. Ὡς ἔχει ἐπανειλημμένως τονισθῆ τὸ κυριώτερον ἐμπόδιον εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν ὑπῆρξε καὶ εἶναι ἡ ἔλλειψις ἐκσυγχρονισμένων τεχνικῶν γνώσεων τοῦ πληθυσμοῦ εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς οἰκονομίας καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ σπάνις ὀργανωτικῶν ἰκανοτήτων. Αἱ σοβαραὶ αὐταὶ ὑστερήσεις καὶ ἀδυναμίαι δέον νὰ ἀντιμετωπισθοῦν τὸ ταχύτερον διὰ συστηματικῆς μαζικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἰδίως τῶν νέων. Τὴν στιγμὴν αὐτὴν καὶ μὲ αὐξουσαν ἔντασιν εἰς τὸ μέλλον ἡ οἰκονομία ἐμφανίζει κρίσιμους στενότητες εἰς προσωπικὸν διαθέτον εἰδικὰς τεχνικὰς καὶ ἐπαγγελματικὰς γνώσεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀπαραίτητοι διὰ νὰ ἐξασφαλίσουν εἰς τοὺς νέους ἀγρότας καὶ ἐργάτας τῆς χώρας καὶ τὴν προσωπικὴν των προκοπὴν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομίας ἐν συνόλῳ.

III. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Κατὰ τὸ 1965, διὰ τρίτον κατὰ σειράν ἔτος, ὁ ρυθμὸς ἀνάδου τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος ὑπῆρξεν ὑψηλός. Κατὰ τὰς προσωρινὰς ἐκτιμήσεις τῆς Διευθύνσεως Ἐθνικῶν Λογαριασμῶν τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ, τὸ ἀκαθάριστον ἔθνικόν εισόδημα ἐντὸς τοῦ 1965 ἠύξθη κατὰ 7,3%, εἰς σταθερὰς τιμὰς τοῦ 1958, ἔναντι 8,7% τὸ 1964 καὶ 9% τὸ 1963. Εἰς τρεχοῦσας τιμὰς ἡ αὐξήσις ἀνῆλθεν εἰς 11% ἔναντι 12,3% κατὰ τὸ 1964 καὶ 11,4% κατὰ τὸ 1963. Οὕτω, ἐντὸς τριετίας τὸ πραγματικὸν ἀκαθάριστον ἔθνικόν εισόδημα τῆς Ἑλλάδος ἠύξθη κατὰ 27%, ποσοστὸν ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων διεθνῶς.

Εἶναι ἀξιοσημειώτον ὅτι διὰ δευτέρον ἐν συνεχείᾳ ἔτος κύριος προωθητικὸς παράγων ὑπῆρξεν ἡ ἔντονος δραστηριότης εἰς τὸν τομέα τῆς δευτερογενοῦς παραγωγῆς, τοῦ ὁποίου τὸ ποσοστὸν συμμετοχῆς εἰς τὸ συνολικὸν εισόδημα, εἰς σταθερὰς τιμὰς, ἠύξθη καὶ πάλιν, ἀνελθὸν εἰς 28,4% ἔναντι ἀντιστοίχου ποσοτοῦ τοῦ ἀγροτικοῦ τομέως 24,6%.

Κατὰ προσωρινὰς ἐκτιμήσεις τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ, τὸ ἀκαθάριστον εισόδημα τοῦ ἀγροτικοῦ τομέως εἰς σταθερὰς τιμὰς ἠύξθη τὸ 1965 κατὰ 3,7% ἔναντι 3,9% τὸ 1964 καὶ 9% τὸ 1963, συμφώνως πρὸς τὰ ἀναθεωρημένα στοιχεία τῶν Ἐθνικῶν Λογαριασμῶν. Ὁ πραγματοποιηθεὶς ρυθμὸς αὐξήσεως τοῦ ἀγροτικοῦ εισοδήματος κατὰ τὸ 1965 εἶναι ἰδιαίτερώς χαμηλὸς δι' ἔτος ἠύξημένης ἐσοδείας ἐλαιοκομικῶν προϊόντων.

Ἡ παρατηρηθεῖσα ἐπιβράδυνσις τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τοῦ ἀγροτικοῦ εἰ-

σοδήματος ἐπιθεβαίει τὴν ἐπανεπιτημιένως διατυπωθεῖσαν εἰς τὰς Ἐκθέσεις τῆς Τραπεζῆς ἀποφιν ὅτι αἱ δυνατότητες αὐξήσεως τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς διὰ τῆς ἐπεκτάσεως τῶν καλλιεργουμένων ἐδαφῶν καὶ τῆς βελτιώσεως τῶν ἀποδόσεων, ὑπὸ τὴν ὑφισταμένην διάρθρωσιν τῶν καλλιεργειῶν, εἶναι περιορισμένοι. Ὑπὸ αὐτὰς τὰς συνθήκας, βασικὴ προϋπόθεσις πρὸς οὐσιαστικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀγροτικοῦ τομέως εἶναι ἡ ἐπέκτασις τῆς παραγωγῆς προϊόντων ὑψηλῆς κατὰ στρέμμα εἰσοδηματικῆς ἀποδόσεως καὶ μὲ εὐρείας δυνατότητας ἐξαγωγῆς ἢ ὑποκαταστάσεως εἰσαγομένων εἰδῶν, ὡς τὰ ἐσπεριδοειδή, τὰ ὀπωροκηπευτικά καὶ τὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα. Πρὸς τοῦτο ἕως ἀπαιτεῖται πέραν τῆς ἐπιταχύνσεως τῆς ἐκτελέσεως τοῦ προγράμματος τῶν ἐγγειοβελτιωτικῶν καὶ ἀρδευτικῶν ἔργων, ἡ εἰς τὴν εὐρυτάτην δυνατὴν κλίμακα ἐπέκτασις τῆς ἀγροτικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἡ πραγματοποιήσις τῶν ἀναγκῶν θεσμικῶν μεταβολῶν αἱ ὁποῖαι: θὰ διευκολύνουν τὴν δημιουργίαν μεγάλων ἀνταγωνιστικῶν ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων ὑπὸ μορφὴν ἰδιωτικῶν κοινοπραξιῶν ἢ συνεταιρισμῶν. Τονίζεται δὲ καὶ πάλιν ἡ ἀνάγκη συστηματικοῦ προγραμματισμοῦ τῶν καλλιεργειῶν πρὸς μεγιστοποίησιν τῆς ἀξίας τῆς παραγωγῆς ἰδίᾳ ἐν τῆς χρησιμοποίησεως τῶν ἐν στενότητι εὐρισκαμένων ἀρδευομένων ἐδαφῶν. Κατὰ τὸ 1965 σχετικὴν πρὸσδοκ ἀποτελεῖ ἡμῶσις τῆς παραγωγῆς σίτου πρὸς ὄφελος τῶν λοιπῶν σιτηρῶν - κτηνοτροφῶν καὶ ἡ μικρὰ αὐξήσις τῆς παραγωγῆς βάμβακος. Στασιμότης ἐξ ἄλλου ἐχαρακτήρησε τὴν παραγωγὴν ὀπωροκηπευτικῶν καὶ ἐσπεριδοειδῶν.

Αἱ ἐντὸς τοῦ 1965 μεταβολαὶ κατὰ κυριωτέρας καλλιεργείας ἐμφανίζονται ὡς ἀκολούθως: Ἡ παραγωγή σίτου, συμφώνως πρὸς τὰ στοιχεῖα τοῦ Ἰπουργείου Γεωργίας, ἀνελθοῦσα εἰς 1.990 χιλ. τόννους ὑπελείφθη κατὰ 180 χιλ. τόννους περίπου (ἤτοι 8%) ἐκείνης τοῦ προηγούμενου ἔτους. Παρὰ τὴν μειωμένην παραγωγὴν, ἡ προσφερθεῖσα ποσότης εἰς τὴν συγκέντρωσιν ὑπερέβη τὰ ἤδη λίαν ὑψηλὰ ἐπίπεδα τοῦ προηγούμενου ἔτους, ἀνελθοῦσα τελικῶς εἰς 940 χιλ. τόννους. Τοῦτο ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν μειωμένην συμμετοχὴν τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου εἰς τὴν διακίνησιν τοῦ προϊόντος καὶ εἰς τὴν μικροτέραν παρακράτησιν σίτου διὰ σπορὰν ὑπὸ τῶν παραγωγῶν. Τὸ γεγονός τοῦτο ἐδυσχέρανε περαιτέρω τὰ σχετικὰ νομισματικά καὶ δημοσιονομικά προβλήματα καὶ κατέστησε πλέον ἐπείγουσαν τὴν κατάστρωσιν ὠλοκληρωμένου προγράμματος διὰ τὴν εαθμιαίαν προσαρμογὴν τῆς παραγωγῆς σίτου εἰς τὰ ἐπίπεδα τῆς σιταρκείας. Αἱ μέχρι τοῦδε ἐκτιμήσεις ὅσον ἀφορᾷ τὴν σπορὰν σιτηρῶν διὰ τὸ τρέχον ἔτος εἶναι σχετικῶς εὐνοϊκαί. Ἡ μείωσις τῆς καλλιεργηθείσης ἐκτάσεως ὀφείλεται μὲν ἐν μέρει εἰς τὰς δυσμενεῖς καιρικὰς συνθήκας, δὲν φαίνεται ὅμως ὅτι εἶναι ἀσχετος καὶ πρὸς τὴν μείωσιν τῆς τιμῆς συγκεντρώσεως τοῦ σίτου διὰ τοὺς μεγάλους καλλιεργητὰς (ἀπὸ 2,60 δρχ. εἰς 2 δρχ. κατὰ χιλιόγραμμον) καὶ πρὸς τὸ γεγονός ὅτι διετηρήθη ἡ ὑψηλὴ τιμὴ συγκεν-

τρώσεως διὰ τὴν κριθὴν καὶ μετεβλήθη τὸ σύστημα τῆς ἐπιδοτήσεως τοῦ δάμδακος μὲ σύγχρονον αὐξήσιν αὐτῆς.

Ἡ ἐσοδεῖα καπνοῦ ἦτο ἐπίσης μικροτέρα κατὰ 9%, ἡ δὲ μείωσις ἐσημειώθη εἰς τὰ ἐξαγώγιμα καπνά. Ἡ παραγωγή καπνοῦ ἐσωτερικῆς καταναλώσεως παραμένει κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς ἐπίπεδα περίξ τῶν 20 χιλ. τόννων. καθ' ὃν χρόνον αἱ ἐτήσιαι ἀνάγκαι τῶν καπνοβιομηχανιῶν δὲν ὑπερβαίνουν τὰ δύο τρίτα τῆς ποσότητος αὐτῆς δημιουργουμένων οὕτω σημαντικῶν ἀδικημάτων ἀποθεμάτων. Προφανῆς συνεπῶς εἶναι ἡ ἀνάγκη συγκρατήσεως τῆς παραγωγῆς καπνοῦ ἐσωτερικῆς καταναλώσεως ὡς καὶ γενικωτέρας βελτιώσεως τῆς συνθέσεως τῆς παραγωγῆς καπνῶν. πρὸς τὴν κατεύθυνσιν δὲ αὐτὴν ἀποβλέπουν τὰ ληφθέντα κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος μέτρα.

Εἰς τὴν καλλιέργειαν δάμδακος κατὰ τὸ 1965 ἐσημειώθη μικρὰ ἐπέκτασις, ἐξακολουθεῖ ὁμως ἡ παραγωγή νὰ εὐρίσκειται εἰς οὐσιωδῶς χαμηλότερα ἐπίπεδα τῶν πρὸ πενταετίας ἐπιτευχθέντων. Ἡ ἐξέλιξις αὕτη ὀφείλεται τόσον εἰς τὴν δυσμενῆ διὰ τὸν δάμδακα διαμόρφωσιν τῶν σχετικῶν τιμῶν, ὅσον καὶ εἰς τὴν ἐκδηλουμένην στενότητα ἐργασίας κατὰ τὰς περιόδους τῶν αὐχμῶν ἀπασχολήσεως. Ἡ καθιέρωσις τοῦ συστήματος ἐπιδοτήσεως κατὰ χιλιόγραμμον παραγομένου δάμδακος καὶ ὁ καθορισμὸς τοῦ ὕψους τῆς ἐπιδοτήσεως εἰς ἐπίπεδα καθιστῶντα ἀνταγωνιστικὴν τὴν καλλιέργειαν αὐτὴν ἔναντι ἄλλων καλλιεργειῶν καὶ κυρίως τοῦ σίτου, ἀναμένεται ὅτι θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐνδεκνυομένην ἐπέκτασιν τῆς καλλιεργείας τοῦ προϊόντος κυρίως εἰς τὰ ἀρδευόμενα ἐδάφη.

Ἡ παραγωγή σουλτανίνας, ἡ ὁποία παρουσιάζει σημαντικὰς διακυμάνσεις ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος, συνεπαγομένης προβλήματα διαθέσεως τοῦ προϊόντος εἰς περιόδους ὑψηλῶν ἐσοδεῶν, ἀνῆλθε κατὰ τὸ 1965 εἰς 95 χιλ. τόννους ἔναντι 68 χιλ. τόννων τοῦ 1964. Ἡ παραγωγή κορινθιακῆς σταφίδος παρέμεινεν εἰς τὰ ἐπίπεδα τοῦ προηγουμένου ἔτους (78 χιλ. τόννοι). Ἡ παραγωγή ἐλαιολάδου, λόγῳ τῆς παρενιαυτοφορίας, ἐσημείωσεν οὐσιώδη αὐξήσιν, ὑπῆρξεν ὁμως κατωτέρα προηγουμένων ἐτῶν ὑψηλῆς ἐλαιοκομικῆς παραγωγῆς παρὰ τὴν συνεχῆ αὐξήσιν τοῦ ἀριθμοῦ ἐλαιοδένδρων. Τοῦτο ὀφείλεται ἐνδεχομένως καὶ εἰς τὸ γεγονός ὅτι κατὰ τὸ προηγουμένον ἔτος ἡ παραγωγή εἶχε διατηρηθῆ εἰς ἐπίπεδον ἀσυνήθως ὑψηλὸν δι' ἔτος χαμηλῆς ἐσοδείας.

Ἡ παραγωγή ἐσπεριδοειδῶν καὶ λοιπῶν νωπῶν ὀπωρῶν ἐκινήθη εἰς τὰ αὐτὰ σχεδὸν ἐπίπεδα τοῦ προηγουμένου ἔτους 1964, κατὰ τὸ ὅποιον εἶχε σημειωθῆ ἄλλα πρὸς τὰ ἔνω, ἀφ' ἑνὸς μὲν λόγῳ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἀποδόσεως τῶν νέων φυτειῶν καὶ τῶν ἐξαιρετικῶς εὐνοϊκῶν καιρικῶν συνθηκῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ λόγῳ τῆς εὐνοϊκῆς ἐπιδράσεως ἐκ τοῦ διαιτοῦς κύκλου, ὁ ὁποῖος παρατηρεῖται γενικῶς εἰς τὰς δεινδρῶδεις καλλιεργείας. Θὰ πρέπει νὰ ὑπογραμμισθῆ ἡ σημασία τῆς διατηρήσεως ὑψηλοῦ ρυθμοῦ ἐπεκτάσεως τῆς καλλιεργείας τῶν προϊόντων τούτων, αἱ συνθήκαι διαθέσεως τῶν ὀπωρῶν ἐμφανίζον-

ται ὡς αἱ πλέον εὐνοϊκά· ἐξ ὅλων σχεδὸν τῶν ἐξαγωγίμων γεωργικῶν προϊόντων.

Τέλος, ὡς σημαντικὴ πρόοδος ἐντὸς 1965 δύναται νὰ θεωρηθῆ, ἡ ἐπιτυχεῖσα αὐξήσις τῆς παραγωγῆς κτηνοτροφῶν (13%) — καὶ ἰδιαίτερος τῆς κριθῆς (50% περίπου) — ἡ ὁποία ἀποτελεῖ προϋπόθεσιν τῆς ἐπιτυχίας τῶν προσπάθειων ἀναπτύξεως τῆς κτηνοτροφίας ἐν Ἑλλάδι.

Ἡ κτηνοτροφικὴ παραγωγή ἐσημείωσεν αὐξήσιν κατὰ 5.1% ἔναντι 3.9% τοῦ 1964 καὶ 3.2% τοῦ 1963. Ἡ παραγωγή κρέατος ἐξ ἄλλου ἠδὲξήθη κατὰ 6% ἔναντι 8% καθ' ἕκαστον τῶν προηγούμενων ἐτῶν καὶ ἡ παραγωγή γάλακτος παρέμεινε καὶ τὸ 1965 ὡς καὶ καθ' ἄλλην τὴν τελευταίαν τετραετίαν σχεδὸν στάσιμος. Αἱ ἐξελίξεις αὐταὶ εἰς τὴν παραγωγὴν κτηνοτροφικῶν προϊόντων, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ταχύτερον αὐξανομένην ζήτησιν, ὠδήγησαν εἰς μεγάλην διόγκωσιν τῶν εἰσαγωγῶν τῶν προϊόντων αὐτῶν κατὰ τὸ 1965. Αἱ εἰσαχθεῖσαι ποσότητες κρέατος εἰδικώτερον ὑπολογίζεται ὅτι ἐσημείωσαν αὐξήσιν κατὰ 50% περίπου ἐντὸς τοῦ 1965. Εἶναι ἐπομένως προφανὲς ἡ ἀνάγκη ἐπισπεύσεως τῆς ἐκτελέσεως τοῦ προγράμματος ἀναπτύξεως τῆς κτηνοτροφίας. Εὐνοϊκὰς ἐξελίξεις πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν ἀποτελοῦν ἡ πραγματοποιηθεῖσα κατὰ τὸ 1965 σημαντικὴ βελτίωσις τῆς συνθέσεως τοῦ κτηνοτροφικοῦ πληθυσμοῦ ὡς καὶ ἡ οὐσιώδης αὐξήσις τῆς παραγωγῆς κτηνοτροφῶν.

Αἱ ἀνωτέρω ἐξελίξεις ὡς πρὸς τὸν ρυθμὸν αὐξήσεως τοῦ προϊόντος καὶ τῶν εἰσοδημάτων τοῦ ἀγροτικοῦ τομέως ἐπέδρασαν, ὡς ἦτο φυσικόν, καὶ ἐπὶ τοῦ ρυθμοῦ ἀνάδου τῆς παραγωγῆς τοῦ τομέως τῆς μεταποίησης.

Ὁ γενικὸς δείκτης βιομηχανικῆς παραγωγῆς τῆς Ε.Σ.Υ.Ε. ἠδὲξήθη ἐντὸς τοῦ 1965 κατὰ 8,0% ἔναντι 10,6% κατὰ τὸ 1964 καὶ 7,4% κατὰ τὸ 1963. Ἡ ἐπιβράδυνσις αὐτὴ ἐν τούτοις ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν μειωμένην δραστηριότητα τοῦ κλάδου ἐπεξεργασίας φύλλων καπνοῦ, ἡ ὁποία ἐπηρεάζεται ἀποφασιστικῶς ἀπὸ τὸν ἐκάστοτε ὄγκον καὶ τὴν ποιότητα τῆς ἐσοδείας τοῦ προϊόντος τούτου. Ἀπαλλασσομένου τοῦ γενικοῦ δείκτου βιομηχανικῆς παραγωγῆς ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ κλάδου ἐπεξεργασίας φύλλων καπνοῦ, ἡ διαφορά εἰς τὸν ρυθμὸν αὐξήσεως μεταξὺ 1965 καὶ 1964 περιορίζεται οὐσιωδῶς (1965 : 9,3%, 1964 : 9,8%). Αὐξήσεις κατὰ τὸ 1965 ἐσημειώθησαν κυρίως εἰς τοὺς κλάδους ποτῶν (25,5%), ὑφαντικῶν βιομηχανιῶν (8,1%), χάρτου (16,0%), χημικῶν προϊόντων (7,8%), μὴ μεταλλικῶν ὀρυκτῶν (15,1%), βασικῶν μεταλλουργικῶν (24,7%), μεταλλουργικῶν προϊόντων (25,0%) καὶ διαφόρων προϊόντων (36,7%). Οἱ κύριοι προωθητικοὶ παράγοντες τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, πέραν τῆς ἐπιδράσεως ἐκ τῶν ἠδὲξήμενων γεωργικῶν καὶ ἀστικῶν εἰσοδημάτων, ἦσαν : Πρῶτον, ἡ ἠδὲξήμενη δραστηριότης τοῦ τομέως τῶν κατασκευῶν, ἡ ὁποία ἐπέδρασε προωθητικῶς ἐπὶ τῶν κλάδων τῶν μὴ μεταλλικῶν ὀρυκτῶν καὶ τῶν βασικῶν μεταλλουργικῶν βιομηχανιῶν, τῶν ὁποίων ἔχει αὐξηθῆ μεγαλῶς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ παρα-

γωγική δυναμικότης. Δεύτερον, ή έναρξις εντός του 1964 της παραγωγής της βιομηχανίας άξωτούχων λιπασμάτων ως και, κατά το 1965, του έργου στασιού υπερφωσφορικών λιπασμάτων Νέας Καρβάλης, ή παραγωγή των οποίων υποκατέστησε σημαντικόν τμήμα των ετησίων εισαγωγών λιπασμάτων. Έξ άλλου εις τας βιομηχανίας χάρτου, ή αξιόλογος αύξησις της παραγωγής, πρός κάλυψιν της συνεχώς διευρυνόμενης ζήτησεως, επέτεύχθη κατόπιν της επέκτασεως των ήδη λειτουργουσών βιομηχανικών χάρτου αλλά και της έναρξεως της λειτουργίας του εν Θεσσαλία έργου στασιού χάρτου και χαρτοπολάτου.

Τò εισόδημα εκ κατασκευών εις σταθεράς τιμάς έσημείωσαν εντός του 1965 μικροτέραν αύξησιν κατά τι (11,4%) της πραγματοποιηθείσης κατά τò προηγούμενον έτος (13,6%).

Μικρότερα ή κατά τò 1964 υπήρξαν και αι αύξήσεις του εισοδήματος εξ υπηρεσιών (7,5% έναντι 8,4%) και του εισοδήματος εκ της άλλουδαπής (11,5% έναντι 20,6% τò 1964). Αντιθέτως μεγαλύτεραν αύξησιν έσημείωσαν τὰ εισοδήματα εκ μεταφορών - επικοινωνιών και πίστεως.

Η κατά τò 1965 άνοδος της οικονομικής δραστηριότητας συνοδεύθη κατά τας ύπαρχούσας ένδειξεις και από αύξησιν της άπασχολήσεως. Τὰ υπό της Έθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος προσφάτως δημοσιευθέντα στοιχεία διά τήν εξέλιξιν της άπασχολήσεως εις τόν τομέα της μεταποιήσεως, τὰ όποια ύπελογίσθησαν βάσει νέου δείγματος προερχομένου εκ των στοιχείων της βιομηχανικής άπογραφής του 1963, έμφανίζουν μεταξύ Νοεμβρίου 1964 και Ιουνίου 1965 αύξησιν κατά 3,6%, ή όποια όφείλεται θεθαίως και εις εποχικούς λόγους. Η αύξησις διά τò αντίστοιχον χρονικόν διάστημα Νοεμβρίου 1963—Ιουνίου 1964 έπι τή βάσει του παλαιού δείγματος άνήρχετο εις 0,7%. Καίτοι τὰ δύο αύτά ποσοστά μεταβολής δέν είναι άπολύτως συγκρίσιμα, ή ήτο δυνατόν, κατ' άρχήν, να θεωρηθούν ως ένδειξεις περί της μεταβολής της άπασχολήσεως. Έξ άλλου, βάσει έτέρων στοιχείων, προκύπτει αύξησις της άπασχολήσεως εις τας μεταφοράς, τραπεζας, και δημοσίας υπηρεσίας.

Η στενότης εις τήν άγοράν εργασίας—ιδίως ειδικευμένων εργατών—λόγω της μεταναστεύσεως κατέστη περισσότερο έκδηλος κατά τò 1965. Ο άριθμός των άναχωρησάντων έλλήνων μεταναστών ήτο και πάλιν άνωτερος εκείνου του προηγούμενου έτους. Ούτω, ο άριθμός των άναχωρησάντων μεταναστών κατά τò έτος 1965, συμφώνως πρός μη δημοσιευθέντα εισέτι στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε., άνήλθεν εις 117.167 άτομα έναντι 105.569 και 100.072 άτόμων κατά τὰ έτη 1964 και 1963, ήτοι εντός του 1965 έσημειώθη αύξησις κατά 11,0% έναντι 5,5% κατά τò προηγούμενον έτος. Η επιτάχυνσις αυτή του ρυθμού της μεταναστεύσεως όφείλεται εις τήν μεγάλην αύξησιν του άριθμού των μεταναστευουσών γυναικών (31,8% τò 1965 έναντι 3,1% τò 1964), ένώ ο άριθμός των άναχωρούντων άνδρών έμειώθη κατά 1,4% έναντι αύξήσεως κατά 6,9% τò προηγούμενον έτος. Αι εξέλιξεις αύτάι, ως και άνωτέρω έτονίσθη.

καθιστούν πλέον επιτακτική την λήψιν μέτρων διά την αποτελεσματική αντιμετώπισιν του προβλήματος τής μεταναστεύσεως εν συνδυασμῶ πρός την επίσπευσιν τής εκτελέσεως του προγράμματος τεχνικής καί επαγγελματικής εκπαιδεύσεως.

Ἡ ἀκαθάριστος δαπάνη, τής οικονομίας εἰς τρεχούσας τιμὰς ἐξηκολούθησεν αὐξανομένη καί κατά τὸ 1965 μὲ ρυθμὸν σημαντικῶς ἀνώτερον ἐκείνου τοῦ εἰς σταθερὰς τιμὰς ἐθνικοῦ εἰσοδήματος (13,2% ἔναντι 7,3%). Ὡς ἐκ τούτου, ἡ ὑπερβάλλουσα ζήτησις ἠξήθη οὐσιωδῶς ἐντὸς τοῦ 1965 μὲ συνέπειαν τὴν ἐκδηλωσιν ἐντονωτέρων ὕψωτικῶν τάσεων εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν τιμῶν καί τὴν διεύρυνσιν τοῦ ἐλλείμματος τοῦ ἰσοζυγίου τρεχουσῶν συναλλαγῶν, ὡς ἀνεπτυχθῆ εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον. Εἶναι γεγονός δὲ ὅτι αἱ μὲν αὐξήσεις τῶν τιμῶν δὲν ὑπερέβησαν τὰ ὅρια τῶν ἀντιστοίχων διεθνῶν ἐξελίξεων, ἡ δὲ διόγκωσις τοῦ ἐλλείμματος εἰς τὸ ἰσοζύγιον τρεχουσῶν συναλλαγῶν συνδέεται ἐν πολλοῖς πρός τὴν ἠξημένην ἐπενδυτικὴν δραστηριότητα, ἡ ὁποία προεκάλεσεν οὐσιώδη αὐξήσιν εἰς τὴν εἰσαγωγὴν κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν, διὰ τῶν ὁποίων διευρύνεται τὸ παραγωγικὸν δυναμικὸν τῆς χώρας καί ἐπιταχύνεται ὁ ρυθμὸς οικονομικῆς ἀναπτύξεως.

Ἡ σύνθεσις τῆς ἐθνικῆς δαπάνης ἐσημείωσε περαιτέρω βελτίωσιν κατά τὸ 1965. Αἱ εἰς σταθερὰς τιμὰς ἐπενδύσεις παγίου κεφαλαίου (μὴ συμπεριλαμβανομένης τῆς ἀξίας τῶν μεταφερθέντων ὑπὸ ἐλληνικὴν σημαίαν πλοίων) ἠξήθησαν κατὰ 14,4% (ἔναντι 18,2% τοῦ 1964), ἐνῶ ἡ κατανάλωσις ἠξήθη κατὰ 9% (ἔναντι 8,1% τοῦ 1964). Ὁδῶ αἱ ἐπενδύσεις παγίου κεφαλαίου ἐκάλυψαν, κατὰ τὸ 1965, τὸ 19,5% τῆς συνολικῆς ἀκαθάρτου δαπάνης τῆς οικονομίας ἔναντι 18,7% καί 17,6% κατὰ τὰ ἔτη 1964 καί 1963 ἀντιστοίχως.

Εἰς τὴν σημαντικὴν αὐξήσιν τοῦ συνόλου τῶν ἐπενδύσεων παγίου κεφαλαίου συνετέλεσεν, ὡς καί κατὰ τὸ 1964, ὁ ὕψηλός ρυθμὸς αὐξήσεως τῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων, ἀνελθὼν εἰς 18,8% (ἔναντι 25,4% τὸ 1964). Μεγάλῃ ἦτο εἰδικώτερον ἡ αὐξήσις τῶν εἰς σταθερὰς τιμὰς ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων εἰς τὴν κλάδον τῆς μεταποιήσεως καί μεταλλείων - ὀρυχείων, ἡ ὁποία, συμφώνως πρός τὰ προσωρινὰ στοιχεῖα τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ, ἀνήλθεν εἰς 31,5% ἔναντι 34% κατὰ τὸ 1964. Ἡ διὰ τέταρτον κατὰ σειράν ἔτος μεγάλη αὐξήσις τῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων εἰς τὴν μεταποίησιν ἀντανακλᾷ τὴν συνεχῆ καί διευρυνομένην προσπάθειαν ἀναπτύξεως τοῦ τομέως τούτου. Θὰ πρέπει πάντως νὰ σημειωθῆ ὅτι οὐσιώδες τμήμα τῆς ὡς ἄνω αὐξήσεως προέρχεται ἐκ τῆς δημιουργίας μεγάλων βιομηχανικῶν συγκροτημάτων (ὡς αἱ Βιομηχανίαι Ἀζώτου, Ἀλουμίνιον Ἑλλάδος Βιομηχανίαι Esso - Pappas, A.E. ΛΑΡΚΟ, Χημικαὶ Βιομηχανίαι Βορείου Ἑλλάδος) εἰς τὰ ὁποία τὸ ἐπιχειρηματικὸν κεφάλαιον τοῦ ἐξωτερικοῦ συνέβαλε κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος. Διὰ τὴν διατήρησιν ἐπομένως ὕψηλοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τῶν ἐπενδύσεων καί τὴν ἐξασφάλισιν αὐτοδυνάμου ρυθμοῦ οικονομικῆς ἀναπτύξεως, παραλλήλως πρός τὴν

ένισχυσιν τῆς ἐπενδυτικῆς δραστηριότητος τῶν ἡμεδαπῶν ἐπιχειρήσεων, θὰ πρέπει νὰ ἐξασφαλισθῇ μονιμώτερον ρεῦμα ἐπιχειρηματικῶν ἐπενδύσεων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ μεγάλου μεγέθους μονάδας, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ συμβάλουν ἀποφασιστικῶς εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῶν ἀπαραιτήτων διαρθρωτικῶν μεταβολῶν.

Αἱ ἐπενδύσεις εἰς κατοικίας, εἰς σταθερὰς τιμὰς, ἠϋξήθησαν κατὰ τὸ 196ῶ μὲ ρυθμὸν χαμηλότερον (14,3%) τοῦ ἀντιστοίχου τοῦ παρελθόντος ἔτους (21,4%), ἐξακολουθοῦν ὁμοίως νὰ καλύπτουν ὑπερμέτρως ὑψηλὸν ποσοστὸν τοῦ συνόλου τῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων (46,8%). Ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι, ἐνῶ κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη εἶχε παρατηρηθῇ στροφή εἰς τὴν γεωγραφικὴν κατανομήν τῆς ἰδιωτικῆς οἰκοδομικῆς δραστηριότητος ὑπὲρ τῶν «λοιστῶν περιοχῶν» τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὸ 1965 παρατηρεῖται καὶ πάλιν μεγαλύτερα ἔντασις τῆς οἰκοδομικῆς δραστηριότητος εἰς τὴν περιοχὴν Πρωτευούσης, τῆς ὁποίας ἡ συμμετοχὴ εἰς τὸ σύνολον, συμφώνως πρὸς στοιχεῖα ἐκδοθειῶν ἀδειῶν οἰκοδομήσεως τῆς Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἑλλάδος, ἀπὸ 46,8% κατὰ τὸ 1964 ἠϋξήθη τὸ 196ῶ εἰς 48,1%. Ἡ ἐξέλιξις αὕτη δὲν φαίνεται νὰ εἶναι ἄσχετος πρὸς τὰς εἰσοδηματικὰς μεταβολὰς τόσοσιν εἰς τὸν ἀγροτικὸν ὅσον καὶ εἰς τὸν ἀστικὸν τομέα, καθὼς καὶ πρὸς τὰς ἐξελίξεις εἰς τὴν ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν μετανάστευσιν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.

Αἱ δημοσίαι ἐπενδύσεις, εἰς σταθερὰς τιμὰς 1958, ἠϋξήθησαν κατὰ 3,1% ἔναντι αὐξήσεως κατὰ 3,3% τὸ 1964 καὶ μειώσεως κατὰ 6,3% τὸ 1963. Ὡς πρὸς τὴν διάρθρωσιν τῶν δημοσίων ἐπενδύσεων παρατηρεῖται οὐσιώδης ἀξίησις τῶν ἐπενδύσεων εἰς τὸν τομέα τῆς ἐνεργείας.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατανομήν τῶν ἐγχωρίων ἐθνικῶν πόρων μεταξύ καταναλώσεως καὶ ἀποταμιεύσεως, ἡ ὁποία προσδιορίζει καὶ τὴν συμβολὴν τῆς ἐσωτερικῆς οἰκονομίας εἰς τὴν χρηματοδότησιν τοῦ σχηματισμοῦ κεφαλαίου, παρατηρεῖται ὅτι, κατὰ τὰς προσωρινὰς ἐκτιμήσεις τῆς Διευθύνσεως Ἐθνικῶν Λογαριασμῶν τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ, ἡ συνολικὴ κατανάλωσις ὡς ποσοστὸν τοῦ ἀκαθαρίστου ἐθνικοῦ προϊόντος, εἰς ἀγοραίας σταθερὰς τιμὰς 1958, ἠϋξήθη ἐντὸς τοῦ 1965 ἀνελθοῦσα εἰς 85,5% ἔναντι 84,2% τὸ 1964, 85,4% τὸ 1963 καὶ 84,9% τὸ 1962. Εἰς τρεχούσας τιμὰς τὰ ἀντίστοιχα ποσοστὰ ἐμφανίζουν τὴν αὐτὴν περίπου εἰκόνα, ἤτοι 83,7% τὸ 1965 ἔναντι 82,5% τὸ 1964, 84,0% τὸ 1963 καὶ 84,0% τὸ 1962. Ἡ ἀποφίσις περὶ σχετικῆς αὐξήσεως τῆς καταναλώσεως κατὰ τὸ 1965 ἐνισχύεται καὶ ἐκ τῆς κινήσεως τοῦ δείκτου λιανικῶν πωλήσεων τῆς Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἑλλάδος, ὁ ὁποῖος ἐμφανίζει κατὰ τὸ δεκάμηνον Ἰανουαρίου—Ὀκτωβρίου 1965, εἰς τρεχούσας τιμὰς, ἄνοδον κατὰ 13,5% ἔναντι 7,0% κατὰ τὴν ἀντίστοιχον περίοδον τοῦ 1964. Αἱ ἀνωτέρω μεταβολαὶ εἰς τὴν κατανομήν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος μεταξύ καταναλώσεως καὶ ἀποταμιεύσεως ὑποδηλοῦν ὅτι κατὰ τὸ 1965 μεγαλύτερον ποσοστὸν τῶν ἠϋξημένων ἀκαθαρίστων ἐπενδύσεων ἐχρηματοδοτήθη

διὰ κεφαλαίων τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐπομένως ἡ σγμειωθεῖσα βελτίωσις εἰς τὴν διάρθρωσιν τῆς ἐθνικῆς δαπάνης ἐπραγματοποιήθη διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς δανειακῆς ἐπιβαρύνσεως τῆς χώρας. Ὑπὸ αὐτὰς τὰς συνθήκας εἶναι ἔτι μᾶλλον ἀναγκαῖον νὰ καταβληθῇ συστηματικὴ προσπάθεια διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ἐξωτερικῆς δανειακῆς ἐπιβαρύνσεως τῆς οἰκονομίας ἐντὸς τῶν ἐκάστοτε ἐνδεϊκνυμένων ὁρίων καὶ διὰ τὴν κατεύθυνσιν τῶν ἐπενδύσεων εἰς τομεῖς, οἱ ὁποῖοι συμβάλλουν εἰς τὴν πραγματοποιήσιν ὑψηλοῦ ρυθμοῦ ἀναπτύξεως καὶ διενρύνουν τὰς δυνατότητας αὐξήσεως τῶν συναλλαγματικῶν πόρων τῆς χώρας. Ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει εἶναι ἀναγκαῖον, ὅπως μακροχρονιώτερον ἡ αὐξήσις τοῦ εἰσοδήματος συνοδεύεται ἀπὸ μείωσιν ἢ τοῦλάχιστον σταθερότητα τῆς μέσης ροπῆς πρὸς κατανάλωσιν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνεται ταχύρρυθμος αὐξήσις τῶν, πρὸς ἐπένδυσιν, διαθέσιμων ἀποταμιεύσεων τῆς χώρας. Τοῦτο θεθεαίως δὲν σημαίνει μείωσιν τῆς καταναλώσεως, ἀλλ' ἀντιθέτως αὐξήσιν αὐτῆς, μὲ ρυθμὸν ὅμως μικρότερον ἢ ἔστω ἶσον πρὸς τὸν ρυθμὸν αὐξήσεως τοῦ εἰσοδήματος. Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι τὸ συνταχθέν ὑπὸ τοῦ Κ.Ε.Π.Ε. σχέδιον πενταετοῦς προγράμματος ἀναπτύξεως προβλέπει μείωσιν τῆς σχέσεως καταναλώσεως πρὸς ἀκαθάριστον ἐθνικὸν προϊόν ἀπὸ 82% τὸ 1965 (εἰς ἀγοραίας τιμὰς 1965) εἰς 78,4% τὸ 1970.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω διαπιστώσεων συνάγεται ὅτι ἡ φάσις ἐντονωτέρας ἀνάδου τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας, ἡ ὁποία ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ 1963, συνεχίσθη καὶ κατὰ τὸ 1965. Οἱ πραγματοποιηθέντες ὑψηλοὶ ρυθμοὶ αὐξήσεως εἰς τὴν παραγωγὴν καὶ τὰς ἰδιωτικὰς ἐπενδύσεις εἰς τὸν τομέα τῆς μεταποιησεως ἀποτελοῦν αἰσιοδόξους ἐνδείξεις περὶ τῆς περαιτέρω πορείας τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας. Αἱ μεγάλαι βιομηχανικαὶ μονάδες, ὡς τὸ Ἐργοστάσιον Ἀζώτου καὶ τὰ ἄλλα ἐργοστάσια λιπασμάτων, αἱ βιομηχανικαὶ Ἀλουμινίου καὶ Νικελίου, τὸ βιομηχανικὸν συγκρότημα Esso - Pappas, αἱ ὁποῖαι ἤρχισαν λειτουργεῖσαι ἢ τίθενται ἤδη εἰς λειτουργίαν, θὰ προκαλέσουν νέον ἄλμα τῆς παραγωγῆς κατὰ τὸ τρέχον ἔτος. Θὰ πρέπει, ἐν τούτοις, νὰ υπογραμμισθῇ ἡ σημασία τῆς διατηρήσεως καὶ προωθήσεως τῆς ἐπενδυτικῆς δραστηριότητος εἰς τὴν εὐρύτεραν δυνατὴν κλίμακα καὶ κατὰ τρόπον διασφαλίζοντα ἁρμονικὴν ἀνάπτυξιν τόσο ἀπὸ πλευρᾶς συνθέσεως τοῦ παραγωγικοῦ δυναμικοῦ ὅσον καὶ ἀπὸ ἀπόψεως χωροταξικῆς κατανομῆς. Διὰ τὴν ἐπίτευξιν σταθερῶς ὑψηλοῦ ρυθμοῦ οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως εἶναι ἀπαραίτητος ἡ ἐπέκτασις τῆς παραγωγικῆς δυναμικότητος κατὰ κλάδους εἰς τρόπον ὥστε, ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ γίνεται πλήρης ἐκμετάλλευσις τῶν δυναμικῶν συγκριτικῶν πλεονεκτημάτων τῆς χώρας, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἀξιοποιοῦνται ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον αἱ παραγωγικαὶ δυνατότητες ἐκ τῆς δημιουργίας τῶν μεγάλων βιομηχανικῶν συγκροτημάτων. Τοῦτο σημαίνει ὅτι θὰ πρέπει νὰ ἐπιδιωχθῇ, παραλλήλως πρὸς τὴν δημιουργίαν τῶν βασικῶν πόρων τῆς βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως, ἡ ἴδρυσις σειρᾶς ἀλληλοεξαρ-

τιμημένων βιομηχανιών, αί όποίαι θά αξιοποιούν πλήρως τās δημιουργουμένας έξωτερικάς οίκονομίας.

Διά τήν επίτευξιν των άνωτέρω ιδιαιτέρως σημαντικῶς διαγράφεται ό ρόλος τῆς Ε.Τ.Β.Α. Είναι αληθές ότι τά αποτελέσματα έκ τῆς λειτουργίας του τέως Ο.Β.Α. και τῆς μέχρι τούδε δραστηριότητος τῆς Ε.Τ.Β.Α. υπῆρξαν κατώτερα των αναμενομένων. Τούτο σημαίνει ότι, πέραν τῆς άσκοπιμένης ἤδη χρηματοδοτικῆς δραστηριότητος, πρέπει νά καταβληθοῦν εἰς τό μέλλον έντονοι προσπάθειαι: έκ μέρους τῆς Ε.Τ.Β.Α. πρὸς δύο κυρίως κατευθύνσεις. Πρῶτον, τήν διεύρυνσιν τῆς εισροῆς ξένων επιχειρηματικῶν κεφαλαίων πρὸς διενέργειαν εὐρείας κλίμακος βιομηχανικῶν επενδύσεων εἴτε αὐτοτελῶς εἴτε, και κυρίως, μέ τήν συνεργασίαν ἑλληνικῶν επιχειρήσεων και τεχνικῶν. Δεύτερον, τήν ἔδρυσιν μεγάλων βιομηχανικῶν επιχειρήσεων, εἰς τό μετοχικόν κεφάλαιον των ὁποίων θά συμμετέχουν ἡ ἰδία, ἀλλοδαπαί ἢ και ἡμεδαπαί επιχειρήσεις και ἰδιῶται. Τὸ μέγεθος και ἡ σημασία των βιομηχανικῶν αὐτῶν επιχειρήσεων ὡς και ἡ συμμετοχή τῆς Ε.Τ.Β.Α., ἡ ὁποία, ὡς δημόσιος ὀργανισμός, θά ἀποτελῆ τήν ἐγγύησιν των συμφερόντων των μετόχων, θά ἐξασφαλίσουν ἰσχυρόν κίνητρον διὰ τήν προσέλκυσιν του εὐρυτέρου κοινού εἰς μετοχικάς ἀξίας, ἡ δὲ προσφορά τοιούτων τίτλων εἰς τήν κεφαλαιαγοράν θά ἀποτελέσῃ σημαντικόν παράγοντα δραστηριοποιήσεως αὐτῆς, ὡς ἀναπτύσσεται εἰς ἕτερον τμήμα τῆς Ἐκθέσεως. Ὁ ρόλος και ἡ ἀποστολή, ἐπομένως, τῆς Ε.Τ.Β.Α. εἶναι πράγματι ἔθνικῆς σημασίας. Ἡ συμβολή τῆς εἰς τήν πραγματοποίησιν των ἐπιδιωκομένων μεγάλων διαρθρωτικῶν μεταβολῶν εἰς τὸν βιομηχανικόν τομέα, και γενικώτερον εἰς τήν οίκονομίαν, αναμένεται και πρέπει νά εἶναι ἰδιαιτέρως σημαντική.

Κατὰ τās ἀρχάς του τρέχοντος ἔτους ἐδόθη εἰς τήν δημοσιότητα τό ὑπό του Κ.Ε.Π.Ε. συνταχθέν σχέδιον πενταετοῦς προγράμματος οίκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας. Ἀνεξαρτήτως ἐπιφυλάξεων ὡς πρὸς τὸν γενικόν προσανατολισμόν και τās ὀργανωτικάς προϋποθέσεις ἐφαρμογῆς τούτου, ὅσον και πρὸς ὠρισμένους στόχους, ἀπόψεις ἢ μέτρα πολιτικῆς, πολλὰί ἐκ των γενικῶν ἐπιδιώξεων του εἶναι σύμφωνα πρὸς ἀπόψεις και ἐκτιμήσεις τῆς Τραπεζῆς, ὡς αὐταί κατ' ἐπανάληψιν ἐξετέθησαν εἰς τό παρελθόν. Ὑψηλὸς ρυθμὸς αὐξήσεως του εισοδήματος και τῆς ἀπασχολήσεως, διατήρησις τῆς νομισματικῆς ἰσορροπίας, οὐσιώδης βελτίωσις τῆς διαρθρώσεως τῆς οίκονομίας, ἐπίτευξις ὑψηλοτέρου ἐπιπέδου επενδύσεων και παραγωγικότητος, περιορισμὸς τῆς μεταναστεύσεως, ἰδιαιτέρα πρῶτησις τῆς παιδείας γενικῶς και εἰδικῶς τῆς τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀπετέλουν αἰτήματα, τὰ ὁποία ἀνεφέροντο σχεδὸν καθ' ἕκαστον ἔτος εἰς τās Ἐκθέσεις τῆς Τραπεζῆς. Καί τοῦτο διότι μόνον ἂν πραγματοποιηθοῦν αἱ ἀνωτέρω ἐπιδιώξεις θά ἐξασφαλισθῇ ἡ ἰκανότης αὐτοδυνάμου οίκονομικῆς ἀναπτύξεως, ἐντὸς του εὐρυτέρου χώρου τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οίκονομικῆς Κοινότητος. Πρὸς ἀξιοποίησιν του προγράμματος ἐν τούτοις ἀπαιτεῖται ἀφ'

ἐνὸς μὲν ταχυτάτῃ τελικῇ ἐπεξεργασίᾳ τούτου καὶ συστηματικῇ μελέτῃ τῶν προτεινομένων μέτρων, ἀφ' ἑτέρου δὲ δημιουργία καὶ δραστηριοποίησις τῶν καταλλήλων φορέων διὰ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ. Παρὰλλήλως θὰ πρέπει νὰ ἀναληφθῇ, σύντομος προσπάθεια διὰ τὴν ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ προγράμματος συντάξιν συστηματικῶν καὶ ὠλοκληρωμένων τεχνικοοικονομικῶν μελετῶν διὰ συγκεκριμένα ἔργα, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀπαραίτητοι τόσο διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν στόχων τοῦ προγράμματος ὅσον καὶ διὰ τὴν διευρύνσιν τῶν δυνατοτήτων ἐξευρέσεως καὶ ἀξιοποιήσεως συναλλαγματικῶν πόρων ὑπὸ εὐνοϊκοῦ ὄρους.

IV. ΤΙΜΑΙ — ΜΙΣΘΟΙ — ΗΜΕΡΟΜΙΣΘΙΑ

1. Ἡ ἐξέλιξις τῶν τιμῶν

Κατὰ τὸ 1965 τὸ ἐπίπεδον τῶν τιμῶν ἐχαρακτηρίσθη ἀπὸ ἀνοδικὴν τάσιν ἢ ὅποια ἦτο περισσότερο ἀισθητὴ εἰς τὰς τιμὰς καταναλωτοῦ. Αἱ σημειωθείσαι ὑψώσεις τιμῶν συνδέονται: τόσο πρὸς τὴν ἠρξημένην ζήτησιν ὅσον καὶ πρὸς μονομιωτέρου χαρακτήρος στενότητος τῆς ἐγγχωρίου προσφορᾶς ὠρισμένων βασικῶν εἰδῶν διατροφῆς, σχετικῶς ὑψηλῆς εἰσοδηματικῆς ἐλαστικότητος ζήτησεως ὡς καὶ πρὸς σημειωθείσας αὐξήσεις τοῦ κόστους παραγωγῆς. Ἐξ τινος μεμονωμένας περιπτώσεις αἱ ἀνοδικαὶ ἐξελίξεις ἀντανακλοῦν καὶ ἐπιπτώσεις ἐκ τῶν μέτρων στηρίξεως τῶν τιμῶν τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων.

Ἡ ἐκ τῆς ἀνάδου τῶν εἰσοδημάτων γύξημένη ζήτησις ἱκανοποιήθη μὲν κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος ἐκ τῆς διευρύνσεως τῆς ἐγγχωρίου παραγωγῆς καὶ τῆς αὐξήσεως τῶν εισαγωγῶν, εἶχεν ὁμως αὐξητικὰς ἐπιδράσεις καὶ ἐπὶ τῶν τιμῶν. Αἱ ἐπιδράσεις αὗται φαίνεται νὰ προήλθον τόσο ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ αὐξήσις τῆς παραγωγῆς πολλῶν ἐπιχειρήσεων συνετελέσθη ὑπὸ καθεστῶς ἀνιόντων ἐξόδων—λόγῳ κυρίως χρησιμοποίησεως καὶ πεπαλαιωμένου κεφαλαίουχικῶ ἐξοπλισμοῦ—ὅσον καὶ ἐκ τῶν ἐπικρατουσῶν εἰς τινὰς τομεῖς τῆς οἰκονομίας μονοπωλιακῶν καταστάσεων, αἱ ὁποῖαι καθιστοῦν δυνατὴν τὴν πρὸς τὰ ἄνω κίνησιν τοῦ ἐπιπέδου κερδῶν τῶν ἀντιστοίχων ἐπιχειρήσεων. Πέραν τούτου, ἡ διευρύνσις τῶν εισαγωγῶν εἶχεν ὡς συνέπειαν τὴν αὐξήσιν τοῦ βαθμοῦ ἐξαρτήσεως τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Δεδομένου δὲ ὅτι αἱ ὑψωτικαὶ τάσεις εἰς τὸ ἐξωτερικὸν συνεχίσθησαν καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, προεκλήθησαν πρόσθετοι ἀνατιμητικαὶ ἐπιδράσεις καὶ μέσῳ τῶν εἰσαγομένων εἰδῶν.

Ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξελίξεων, ἡ ἀνοδικὴ κίνησις τοῦ μὲν δεικτοῦ τιμῶν καταναλωτοῦ ἐνεφάνισεν ἐπιτάχυνσιν ἐντὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους, τοῦ δὲ τιμαριθμοῦ χονδρικῆς πωλήσεως, ἀντιθέτως, μικρὰν ἐπιβράδυνσιν. Τοῦτο ὀφείλεται καὶ εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι, πέραν τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνατιμήσεων ὠρισμένων ἀγαθῶν συμπεριλαμβανομένων εἰς ἀμφοτέρους τοὺς

τιμαρίθμους, έλαβον χώραν και ύψώσεις τιμών πολλών ύπηρεσιών, ως τών δημοσίων θεαμάτων, τών κομίστρων τών λεωφορείων, τών ιατρικών ύπηρεσιών. κ. ά., αι όποια, ως γνωστόν, περιλαμβάνονται μόνον εις τόν δείκτην τιμών καταναλωτοϋ. Σημειωτέον, ότι κατά τό 1964 αι ύπηρεσίαι γενικώς, λόγω πτώσεως τών τιμών τινών έξ αύτών, ως ή δημοσία εκπαίδευσις, είχαν άντιθέτως συντελέσει εις όραδυτέραν άνοδον τοϋ δείκτης τιμών καταναλωτοϋ έν συγκρίσει προς τόν τιμαρίθμον χονδρικής πωλήσεως.

Αί κατά τό παρελθόν έτος αύξήσεις τών τιμαρίθμων προήλθον κατά σημειωτικόν ποσοστόν έξ άνατιμήσεων βασικών ειδών διατροφής ως γαλακτοκομικά προϊόντα, κρέατα, γεώμηλα, φρούτα, έσπεριδοειδή κ. ά. Η συμβολή τών άνατιμήσεων τών άνωτέρω ειδών εις τήν άνοδον τοϋ γενικοϋ δείκτης άνήλθεν εις 62% προκειμένου περι τοϋ δείκτης τιμών καταναλωτοϋ και εις 76% εις τήν περίπτωσιν τοϋ τιμαρίθμου χονδρικής πωλήσεως. Αί αύξήσεις τών τιμών τών έν λόγω ειδών όφείλονται άφ' ένόσ εις στενότητα της έγχωρίου προσφοράς συνδεομένης προς τάς διακυμάνσεις της παραγωγής και τήν πραγματοποιήσιν ηύξημένων έξαγωγών έν συναρτήσει προς τήν συνεχώς διευρυνομένην έσωτερικήν ζήτησιν, άφ' έτέρου δε εις τήν συνεχισθείσαν εις τήν διεθνήν άγοράν και κατά τό παρελθόν έτος αύξητικήν τάσιν τών τιμών ώρισμένων εκ τών εισαγομένων τροφίμων, και δή τών κρεάτων και τών γαλακτοκομικών προϊόντων. Ειδικώτερον αι εις τήν έσωτερικήν άγοράν σημειωθείσαι έντός της τελευταίας διετίας άνατιμήσεις τών τυρών και τοϋ θουτύρου όφείλονται: βασικώς εις τήν ανεπάρκειαν της έγχωρίου παραγωγής—παρά τήν συνεχή αύξησιν αυτής—δπως καλύψη τήν με ταχύτερον ρυθμόν άνερχομένην ζήτησιν, αλλά και επίσης εις τήν αύξησιν τών τιμών άσφαλείας τοϋ γάλακτος. Αί προς συμπλήρωσιν της παραγωγής εισαχθείσαι ποσότητες εκ τών ειδών τούτων λόγω τών ύψηλών τιμών των εις τό έξωτερικόν, δέν κατέστησαν δυνατήν τήν συγκράτησιν της άνοδικής κινήσεως τών τιμών των εις τό έσωτερικόν. Σημειωτέον ότι αι κατά τό 1965 άνατιμήσεις τών άνωτέρω ειδών—γαλακτοκομικών και κρεάτων—συνέβαλον εις τήν συνολικήν ύψωσιν τοϋ μέν δείκτης τιμών καταναλωτοϋ κατά 26%, τοϋ δε τιμαρίθμου χονδρικής πωλήσεως κατά 42%. Είς τήν συνολικήν αύξησιν τών μέσων επιπέδων άμφοτέρων τών τιμαρίθμων μεταξύ 1964 και 1965 τά άνωτέρω είδη συνέβαλον εις ποσοστόν άνω τοϋ 35%.

Είς τήν ύψωσιν άμφοτέρων τών τιμαρίθμων κατά τό λήξαν έτος συντέλεσεν έξ άλλου και ή αύξησις τοϋ κόστους ώρισμένων βιομηχανικών και βιοτεχνικών προϊόντων (ως τών μαλλίνων ύφασμάτων, επίπλων, κ. ά.) συνεπεία της άναπροσαρμογής τών μισθών και ήμερομισθίων, ως και της άνατιμήσεως τών χρησιμοποιούμενων διά τήν παραγωγήν των πρώτων ύλών. Άντιθέτως, μείωτικώς επιδράσεις επί τοϋ τιμαρίθμου χονδρικής πωλήσεως ήσκησαν αι σημειωθείσαι ύποτιμήσεις εις ώρισμένα έξαγωγίμα είδη ως ο βάμβαξ και ο σίτος.

Αί κατά τό παρελθόν έτος ύψώσεις τών έλληνικών τιμαρίθμων καιτοι ση-

μαντικά καθ' ἑαυτὰς δὲν ἐξέφυγον τῶν ὁρίων τῶν ἀντιστοίχων ἐξελίξεων εἰς πολλὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας. Οὕτω, ἢ κατὰ 5,0% αὐξήσεις τοῦ δείκτου τιμῶν καταναλωτοῦ μεταξὺ Δεκεμβρίου 1964 καὶ Δεκεμβρίου 1965 συγκρίνεται: πρὸς ἀντιστοίχους αὐξήσεις—θάσει: τῶν μέχρι σήμερον διαθεσίμων στοιχείων ἔννα-μῆνου, δεκαμῆνου, ἑνδεκαμῆνου, ἢ δωδεκαμῆνου—8,1% εἰς Ἰσπανίαν, 5,8% εἰς Αὐστροίαν, Ὀλλανδίαν καὶ Σουηδίαν, 5,2% εἰς Ἑλβετίαν, 4,3% εἰς Πορτογαλίαν, 4,2% εἰς Ἡνωμένον Βασίλειον, 3,8% εἰς Φιλανδίαν, 3,5% εἰς Βέλγιον καὶ Δ. Γερμανίαν, 3,2% εἰς Ἰταλίαν, 2,8% εἰς Γαλλίαν καὶ 2,5% εἰς Νορβηγίαν. Ἐξ ἄλλου, ἔναντι: αὐξήσεως τοῦ ἐλληνικοῦ τιμαριθμοῦ χονδρικήσ πωλήσεως κατὰ 3,6% ἐντὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους, αἱ ἀντιστοίχοι αὐξήσεις ἦσαν 4,0% εἰς τὴν Ἰσπανίαν, 2,9% εἰς τὴν Πορτογαλίαν, 2,8% εἰς Ἑλβετίαν καὶ Ὀλλανδίαν, 1,9% εἰς Δ. Γερμανίαν, 1,8% εἰς Ἰταλίαν καὶ Νορβηγίαν καὶ 1,7% εἰς Σουηδίαν.

Ἀνεξαρτήτως τῶν ἀνωτέρω συγκρίσεων, γεγονός ἐστίν: ὅτι αἱ σημειωθείσαι αὐξήσεις τῶν τιμαριθμῶν, κυρίως δὲ τοῦ δείκτου τιμῶν καταναλωτοῦ, ὀφειλόμεναι κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς ἀνατιμήσεις εἰδῶν διατροφῆς καὶ ὑπηρεσιῶν εὐρείας λαϊκῆς καταναλώσεως καὶ ἠϋξημένησ ψυχολογικῆσ σημασίας—αἱ περισσότεραι τῶν ὁποίων ἦσαν οὐσιαστικῶς ἀνώτεραι τῆσ ἀνάδου τοῦ δείκτου—ἐδημιούργησαν ἐντυπώσεις περὶ ἀνάδου τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν ἀνωτέρας τῆσ πράγματι σημειωθείσης καὶ προεκάλεσαν ἀνησυχίας. Ἐν τινι δὲ μέτρῳ κλίμα γενικωτέρας ἀνατιμητικῆσ ψυχολογίας μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἐκδήλωσιν ἀδικαιο-λογητῶν ὑψωτικῶν τάσεων εἰς ἕτερα εἶδη, οὐδόλως ἢ ὑποτυπωδῶς ἐλεγγόμενα. Εἶναι συνεπῶς σκόπιμον καὶ ἐπιβεβλημένον ὅπως ἐξασφαλισθῆ ἢ στενωτέρα παρακολούθησις τῆσ ἐξελίξεωσ τῶν τιμῶν καὶ ἢ λήψις ἐγκαίρως τῶν ἐκάστοτε ἀναγκαίων μέτρων τόσοσ πρὸς ἐξισορρόπησιν προσφορῶσ καὶ ζήτησεωσ ὅσον καὶ πρὸς ἀποφυγὴν ἀδικαιολογητῶν ἀνατιμήσεων δυναμένων ν' ἀποτελέσουν ἀφετηρίαν γενικωτέρων νομισματικῶν διαταραχῶν. Πρὸς τὴν ἀνάγκην ταύτην δύναται ν' ἀνταποκριθῆ ἀποτελεσματικῶς ἢ προσφάτως συσταθεῖσα παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ Συντονισμοῦ Ἐπιτροπὴ Τιμῶν καὶ Εἰσοδημάτων λειτουργοῦσα ἤδη, εἰς τὰ πλαίσια τῶν ἀνωτέρω ἐπιδιώξεων.

Δέον ἐξ ἄλλου νὰ τονισθῆ καὶ πάλιν ὅτι: αἱ παρατηρούμεναι κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας ἐντονώτεραι ἀνατιμητικαὶ τάσεις ἀποκτοῦν μεγαλύτεραν σημασίαν συνδυαζόμεναι: πρὸς τὰς πραγματοποιηθείσας καὶ ἐπιδιωκόμεναι αὐξήσεις ἀμοιβῶν, αἱ ὁποῖαι καθ' ὃ μέτρον δὲν ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰς θελιτώσεις τῆσ παραγωγικότητοσ ἐδηγοῦν εἰς σπειροειδέσ κύκλωμα αὐξήσεων τιμῶν-μισθῶν.

2. Μισθοί και ήμερομίσθια

Καίτοι: τὰ διαθέσιμα στοιχεία είναι έλλιπη, έκ τών ύφισταμένων ένδείξεων προκύπτει ότι ή άμοιβή τής έργασίας έσημείωσε σημαντική άνοδον κατά τὸ 1965. Ούτω, θάσει τών δημοσιευθέντων μέχρι τούδε στοιχείων τοῦ Ι.Κ.Α. διά τὸ δεκάμηνον Ἰανουαρίου—Ἐκτωβρίου, τὸ μέσον ήμερομίσθιον, εἰς τὸ παρακολουθούμενον ὑπ' αὐτοῦ δείγμα έκατὸν βιομηχανικῶν έπιχειρήσεων, έσημείωσεν αύξησιν κατά 7,4% τὸ 1965 έναντι 6,7% τὸ 1964 καὶ 5,9% τὸ 1963. Ἐξ άλλου συμφώνως πρὸς μὴ δημοσιευθείσας εἰσέτι προσωρινὰς έκτιμήσεις τής Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τής Ἑλλάδος, αἱ όποιαί στηρίζονται έπί νέου δείγματος προερχομένου έκ τής βιομηχανικῆς άπογραφῆς τοῦ 1963, τὸ μέσον ήρομίσθιον εἰς τήν μεταποίησιν κατά τὸ α' έξάμηνον τοῦ 1965 άνήρχετο εἰς 9,84 δρχ. αἱ δέ μέσαι έβδομαδιαῖαι άποδοχαί εἰς 431,60 δρχ. Ἐάν αἱ άμοιβαί αὗται συγκριθοῦν πρὸς τὰς άντιστοιχοῦς τοῦ πρώτου εξαμήνου τοῦ 1964—αἱ όποιαί όμως ύπελογίσθησαν θάσει τοῦ παλαιοῦ δείγματος έπιχειρήσεων τὸ όποιον έστηρίζετο έπί τής βιομηχανικῆς άπογραφῆς τοῦ 1958—προκύπτει αύξησις κατά 8,5% διά τὸ μέσον ήρομίσθιον καὶ 9,3% διά τὰς μέσας έβδομαδιαίας άποδοχάς έναντι αύξήσεων 9,4% καὶ 8,9% κατά τὸ άντίστοιχον χρονικόν διάστημα τοῦ 1964 καὶ 5,6% καὶ 3,2% τοῦ 1963. Ὅσον άφορᾷ τὰς αύξήσεις τῶν μισθῶν εἰς τήν μεταποίησιν, συμφώνως πρὸς τὰς ίδίαις έκτιμήσεις, αὗται κατά τὸ 1965 έμφανίζονται όλίγον μόνον χαμηλότεραι έναντι τοῦ προηγουμένου έτους, σαφῶς δέ μικρότεραι τῶν σημειωθείσων εἰς τὰ ήμερομίσθια (4,3% τὸ 1965 έναντι 5,4% τὸ 1964 καὶ 3,8% τὸ 1963). Αἱ έκτιμήσεις τής Ε.Σ.Υ.Ε. ὡς πρὸς τὰς άμοιβάς διά τὸ 1965 δέν είναι μὲν άπολύτως συγκρίσιμοι πρὸς τὰς άντιστοιχοῦς τοῦ 1964, λόγω μεταβολῆς τοῦ χρησιμοποιουμένου δείγματος, δέν φαίνεται όμως πιθανόν ότι ή άλλαγή αὕτη μειώνει οὐσιωδῶς τήν σημασίαν τῶν ὡς άνω ένδείξεων ὡς πρὸς τήν αύξησιν τής άμοιβῆς έργασίας εἰς τήν μεταποίησιν κατά τὸ 1965.

Πρόσθετον στοιχείον αύξήσεως τοῦ κόστους έργασίας κατά τὸ 1965 ύπήρξεν ή καταβολή, εἰς πλείστους κλάδους, καὶ τοῦ δευτέρου ήμισοῦς τοῦ έπιδόματος άδείας τοῦ όποίου τὸ πρώτον ήμισον κατεβλήθη διά πρώτην φοράν τὸ 1964. Συμφώνως πρὸς ώριαμένας έκτιμήσεις τούτο άντιστοιχεῖ πρὸς αύξησιν κατά 1,5-2% τοῦ μέσου έτησιοῦ ήμερομισθίου εἰς τοὺς άντιστοιχοῦς κλάδους.

Ὡς πρὸς τήν εξέλιξιν τῶν συνολικῶν άμοιβῶν έργασίας κατά τὸ 1965, ένδειξιν άποτελεῖ ή οὐσιώδης αύξησις τῶν έσόδων Ι.Κ.Α., έκ τακτικῶν κυρίων εισφορῶν, έντός τοῦ δεκαμήνου Ἰανουαρίου—Ἐκτωβρίου 1965, άνεληθούσα εἰς 17,9% έναντι 14,9% τὸ 1964. Πρέπει τέλος νά αναφερθῆ ότι διά τὰς ποικίλης φύσεως προσθέτους παροχάς καὶ έπιβαρύνσεις, αἱ όποιαί εἰς άλλας χώρας άποτελοῦν σοβαρόν παράγοντα αύξήσεως τοῦ κόστους έργασίας, δέν ύφίστανται στοιχεία. Παρόμοιαί αύξητικαί τάσεις φαίνεται έν τούτοις ότι σημειοῦνται καὶ έν Ἑλλάδι.

V. ΙΣΟΖΥΓΙΟΝ ΠΑΡΩΜΩΝ

1. Αἱ ἐξελίξεις τοῦ ἰσοζυγίου τρεχουσῶν συναλλαγῶν

Τὸ ἔλλειμμα τρεχουσῶν συναλλαγῶν ἐσημείωσε σημαντικὴν αὐξήσιν καὶ ἐντὸς τοῦ 1965, ἀνελθὼν εἰς 233 ἑκατ. δολλ. ἔναντι 173 ἑκατ. δολλ. κατὰ τὸ 1964 καὶ 72 ἑκατ. δολλ. κατὰ μέσον ὄρον τῆς τριετίας 1961 - 1963. Ἡ διεύρυνσις τῆς ἔλλειμματικότητος τοῦ ἰσοζυγίου τρεχουσῶν συναλλαγῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐπήλθε κατόπιν μεγάλης περαιτέρω διογκώσεως τῶν εἰσαγωγῶν, ἡ ὁποία δὲν ἀντεσταθμίσθη ἀπὸ τὴν ἐπιτευχθεῖσαν, σημαντικὴν ἐν τούτοις, αὐξήσιν τῶν τρεχουσῶν συναλλαγματικῶν εἰσπράξεων.

Τὸ ἐμπορικὸν ἔλλειμμα ἀνελθὸν εἰς 645 ἑκατ. δολλ. ἐντὸς τοῦ 1965 ἠῤῥήθη κατὰ 122 ἑκατ. δολλ. ἔναντι αὐξήσεως 110 ἑκατ. δολλ. κατὰ τὸ 1964. Ἡ διογκωσις τοῦ ἐμπορικοῦ ἐλλείμματος προέκυψεν ὡς καὶ κατὰ τὸ προηγουμένον ἔτος, ἐκ τῆς πολὺ ταχυτέρας ἀνάδου τῶν εἰσαγωγῶν (17,4%) ἔναντι τῶν ἐξαγωγῶν (7,3%).

Ἡ ταχυτέρα διεύρυνσις τοῦ ἐλλείμματος τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου κατὰ τὴν τελευταίαν τριετίαν συνδέεται μὲ τὸν ὑψηλότερον, ἐν σχέσει μὲ τὴν αὐξήσιν τοῦ ἐγχωρίου προϊόντος, ρυθμὸν ἀνάδου τῆς ζητήσεως κεφαλαιουχικῶν κυρίως, ἀλλὰ καὶ καταναλωτικῶν ἀγαθῶν. Ἐφ' ὅσον αἱ ἐξαγωγαὶ δὲν ἀναπτύσσονται μὲ ρυθμὸν οὐσιασδῶς ταχύτερον τοῦ μέχρι τοῦδε ἐπιτευχθέντος, ἡ διεύρυνσις τοῦ ἐμπορικοῦ ἐλλείμματος ἀποτελεῖ ἀναπόφευκτον συνέπειαν τῆς αὐξανομένης ζητήσεως καταναλωτικῶν καὶ κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν.

Ἡ οὐσιώδης κάμψις τῆς σχέσεως τῶν ἐξαγωγῶν πρὸς τὰς εἰσαγωγὰς κατὰ τὴν τελευταίαν διετίαν (ἀπὸ 41% περίπου κατὰ τὴν περίοδον 1961 - 1963 εἰς 37,1% τὸ 1964 καὶ 33,9% τὸ 1965) συνδέεται καὶ πρὸς τὸ γεγονός, ὅτι μεγάλαι εἰσοραὶ ξένων κεφαλαίων, αἱ ὁποῖαι ἐχρηματοδόθησαν κατὰ σημαντικὸν μέρος τὴν ἔντονον ἐπενδυτικὴν δραστηριότητα τῆς περιόδου αὐτῆς, ἐχρησιμοποιήθησαν δι' εἰσαγωγὰς κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ. Ἡ ἐκ τοῦ παράγοντος τούτου διογκωσις τῶν συνολικῶν εἰσαγωγῶν, ἡ ὁποία ἦτο σημαντικὴ ἐντὸς τῆς διετίας 1964 - 1965, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς δυσμενὴς ἐξέλιξις, καθ' ὃ μέτρον ἀποτελεῖ προσωρινὴν ἐκδήλωσιν συνδεομένην πρὸς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας. Ἡ ἀντιστροφή ἡμῶς τῆς τάσεως διευρύνσεως τοῦ ἐμπορικοῦ ἐλλείμματος ἐπιβάλλεται νὰ ἀρχίσῃ ἐκδηλουμένη τὸ συντομώτερον καὶ πρὸς τοῦτο εἶναι προπαντὸς ἀναγκαῖα ἢ ἐπιτάχυνσις τοῦ ρυθμοῦ τῶν ἐξαγωγῶν. Βεβαίως σχετικὴ συγκράτησις τῆς αὐξητικῆς τάσεως τῶν εἰσαγωγῶν εἶναι δυνατὴ καὶ δι' ὑποκαταστάσεως εἰς ὄρισμένας περιπτώσεις προϊόντων ἐγχωρίου παραγωγῆς (π.χ. λιπάσματα, κτηνοτροφικὰ προϊόντα κλπ.). Ἡ ἀποτροπὴ ἡμῶς περαιτέρω ταχείας διευρύνσεως τοῦ ἐμπορικοῦ ἐλλείμματος δὲν θὰ ἦτο

δυνατή χωρίς άλματώδη πρόοδοι από πλευράς εξαγωγών, επί της οποίας και πρέπει να έδραιωθεί ή προσπάθεια βιομηχανικής ανάπτυξεως της χώρας.

Είς την γεωγραφικήν διάρθρωσιν του έξωτερικού έμπορίου δέν έσημειώθησαν τό 1965 θραστικά μεταβολάι. Άξιοσημείωτος θμως είναι ή κατά τά δύο τελευταία έτη, πολύ μικροτέρα έν συγκρίσει προς την αύξησιν του συνολικού έμπορικού έλλειμματος, αύξησις του έκ των συναλλαγών μετά των χωρών της Ε.Ο.Κ. έλλειμματος. 'Η ώς άνω εξέλιξις όφείλεται εις την αύξησιν των μέν έκ της Ε.Ο.Κ. εισαγωγών μέ ρυθμόν κατώτερον του συνολικού, των δέ άντιστοιχούν εξαγωγών μέ ρυθμόν άνωτερον εκείνου του συνόλου των εξαγωγών. Ούτω, τό μετά της Ε.Ο.Κ. έμπορικόν έλλειμμα άντιπροσωπεύει κατά τό 1965 40,4% του συνολικού έμπορικού έλλειμματος, έναντι 50,1% τό 1963.

'Η από του 1964 τάσις ταχύτερας, έν σχέσει προς τάς λοιπάς, αύξήσεις των θμερών έμπορικών συναλλαγών συνεχίσθη και κατά τό 1965, ή δέ συμμετοχή αυτών εις τό σύνολον ηύξήθη εις 19,2% έναντι 18,5% του 1964 και 17,8% του 1963. 'Η έν λόγω αύξησις έντός του 1965 προήλθε κατά τό μεγαλύτερον μέρος έκ των μεγαλύτερων εισαγωγών κρέατος και έκ των βάσει ειδικών συμφωνιών άνταλλαγών γεωργικών προϊόντων, κυρίως καπνών, έναντι κεφαλαίου έξοπλισμού (σιδηροδρομικών ύλικών).

'Υπό τάς θεδομένας τάσεις εξέλιξεως εις τό 'Ισοζύγιον Πληρωμών της χώρας και την θραδύτητα των μεταβολών εις την διάρθρωσιν της παραγωγής και των εξαγωγών ή αύξησις των έμπορικών συναλλαγών μέσω θμερών κληρικης προσφέρει διεξοδον θραχυχρονίως. 'Εξ αυτών τό 70% περίπου διεξάγεται μετά των χωρών της Άνατολικής Εύρώπης, διά τάς οποίας αί θμερείς συμφωνίαί πληρωμών άποτελούν τον καθιερωμένον τρόπον συναλλαγών. 'Η διατήρησις και περαιτέρω προώθησις του έμπορίου μέ τάς χώρας της Άνατολικής Εύρώπης έμπίπτει εις την θλην προσπάθειαν ανάπτυξεως των εξαγωγών της χώρας και ειδικώτερον των εξαγωγών προϊόντων, ώς ό καπνός και αί σταφίδες, τά όποια συναντούν δυσχερείας εις την διεθνή άγοράν. Τά μέχρι τουδε εύχερώς έπιτευχθέντα άποτελέσματα διά των θμερών έμπορικών συναλλαγών δέν καθιστούν θλιγώτερον έπιτακτικήν την ανάγκην έντάσεως της προσπάθειας προς προσαρμογήν της έλληνικης προσφοράς εξαγωγίμων προϊόντων προς τάς διεθνείς άνταγωνιστικάς συνθήκας, προς τάς οποίας άλλωστε όλονέν και περισσότερον προσαρμόζονται και αί άνατολικάι χώραι.

Αί πληρωμαί δι' εισαγωγάς αύξηθίσαι κατά τό 1965 μέ τον αυτόν ρυθμόν ώς και κατά τό προηγούμενον έτος άνήλθον εις 976 έκατ. δολλ. έναντι 831 έκατ. δολλ. του 1963. Συνυπολογιζομένης και της μεταβολής των έμπορικών πιστώσεων της άλλοδαπής ή συνολική θαπάνη δι' εισαγωγάς άντιστοιχεί εις 1.014 έκατ. δολλ. τό 1955 έναντι 863 έκατ. δολλ. τό 1964. 'Η έντός του 1965 αύξησις των πληρωμών δι' εισαγωγάς όφείλεται κατά τό μέγιστον μέρος εις τον

πρῶτον ὄγκον αὐτῶν. Οὕτω, ἢ ἐκ τῶν μεταβολῶν τῶν διεθνῶν τιμῶν προκληθεῖσα αὐξήσις, ἢ ἐποία κατὰ τὸ 1964 ἀντεπροσώπευε τὸ σημαντικὸν ποσὸν τῶν 30 ἑκατ. δολλ. περίπου, διὰ τὸ 1965 ὑπολογίζεται οὐχὶ ἀνωτέρα τῶν 10 ἑκατ. δολλ. Δεὸν νὰ σημειωθῇ ἐν τούτοις ὅτι μολοντί ἐν τῷ συνόλῳ τῆς ἢ κατὰ τὸ 1965 ἀνοδος τῶν τιμῶν τῶν εἰσαγομένων εἰδῶν ἦτο, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ προηγούμενον ἔτος, μικρά, ἀνετιμήθησαν σημαντικῶς ὠριζόμενα εἶδη (κρέατα, γαλακτοκομικά, χημικά), τὰ ὅποια ἐπηρέαζαν οὐσιωδῶς τὸ ἐσωτερικὸν ἐπίπεδον τιμῶν.

2. Ἡ κίνησις κεφαλαίων καὶ τὸ συναλλαγματικὸν ἀπόθεμα

Σημαντικὴ περαιτέρω αὐξήσις τῆς καθαρᾶς εἰσροῆς κεφαλαίων ἔλαβε χώραν ἐντὸς τοῦ 1965. Τὰ εἰσαχθέντα συνολικῶς κεφάλαια ἀνῆλθον εἰς 215 ἑκατ. δολλ., ἔναντι τῶν ὁποίων ἐξήχθησαν 33 ἑκατ. δολλ., τοῦ καθαρῷ ἀποτελέσματος τῆς κινήσεως κεφαλαίων ἀνελθόντος εἰς 182 ἑκατ. δολλ. Ἡ ἀντίστοιχος καθαρὰ εἰσροή κατὰ τὰ δύο προηγούμενα ἔτη 1964 καὶ 1963 ἦτο 141 ἑκατ. δολλ. καὶ 82 ἑκατ. δολλαρίων.

Ἡ ἐντὸς τοῦ 1965 αὐξήσις τῆς καθαρᾶς εἰσροῆς κεφαλαίων κατὰ 41 ἑκατ. δολλ. προήλθε σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου ἀπὸ τὰ εἰσρέυσαντα εἰς τὸν ἰδιωτικὸν τομέα τῆς οἰκονομίας κεφάλαια, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ προηγούμενον ἔτος κατὰ τὸ ἑποῖον ἢ ἀντίστοιχος συμβολὴ τοῦ τομέως τούτου ὑπῆρξε περιωρισμένη, ἀνελθούσα εἰς 12 ἑκατ. δολλ. ἐπὶ συνολικῆς αὐξήσεως τῆς καθαρᾶς εἰσροῆς κατὰ 59 ἑκατ. δολλάρια. Ἐκ τῶν εἰσαχθέντων ἐντὸς τοῦ 1965 διὰ λογαριασμόν τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέως κεφαλαίων, τὸ μεγαλύτερον μέρος προωρίζεται δι' ἐπιχειρηματικὰς ἐπενδύσεις, ἐνῶ κατὰ τὸ 1964 τὸ πλεῖστον αὐτῶν κατρυθύνθη πρὸς τὴν ἀγορὰν ἀκινήτων καὶ λοιποῦς σκοποῦς. Οὕτω, ἐπὶ συνόλου εἰσροῆς ἰδιωτικῶν κεφαλαίων 148 ἑκατ. δολλ. ἐντὸς τοῦ 1965 τὰ ἐπιχειρηματικὰ κεφάλαια ἀνῆλθον εἰς 84 ἑκατ. δολλ. ἐνῶ κατὰ τὸ 1964 ταῦτα ἀνῆλθον εἰς 48 ἑκατ. δολλ. ἐπὶ συνολικῆς εἰσροῆς ἰδιωτικῶν κεφαλαίων 107 ἑκατ. δολλαρίων.

Ἡ σημαντικὴ αὐξήσις τῆς εἰσροῆς ἐπιχειρηματικῶν κεφαλαίων προήλθε τόσον ἀπὸ πρῶτον εἰσαγωγὰς κεφαλαίων ὑπὸ τῶν τριῶν μεγάλων βιομηχανικῶν συγκροτημάτων Esso-Pappas, Ἀλουμινίου Ἑλλάδος καὶ Ἑλληνικῶν Ναυπηγείων (50 ἑκατ. δολλ. τὸ 1965 ἔναντι 27 ἑκατ. δολλ. τοῦ 1964 καὶ 14 ἑκατ. δολλ. τοῦ 1963) ὅσον καὶ ἀπὸ εἰσαγωγὰς ἐτέρων ἐπιχειρήσεων (34 ἑκατ. δολλ. τὸ 1965, ἔναντι 21 ἑκατ. δολλ. τοῦ 1964 καὶ 30 ἑκατ. δολλ. τοῦ 1963). Ἀντιθέτως κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος ἢ αὐξήσις τῆς εἰσροῆς ἐπιχειρηματικῶν κεφαλαίων ἔναντι τοῦ 1963 προήρξετο ἀποκλειστικῶς ἐκ τῶν εἰσαχθέντων ὑπὸ τῶν τριῶν ἀνωτέρω βιομηχανικῶν συγκροτημάτων, ἐνῶ αἱ εἰσαγωγαὶ ὑπὸ ἐτέρων ἐπιχειρήσεων ἦσαν μειωμέναι.

Ἡ ἐντός τοῦ 1965 αὐξησις τῶν λοιπῶν ἰδιωτικῶν κεφαλαίων, προοριζομένων κυρίως δι' ἀγορὰν ἀκινήτων, ὑπῆρξε μικρά. Τὰ κεφάλαια ταῦτα ἀνῆλθον τὸ 1965 εἰς 64 ἑκατ. δολλ. ἔναντι 58 ἑκατ. δολλ. τὸ 1964 καὶ 48 ἑκατ. δολλ. τὸ 1963, ἤτοι ἐσημείωσαν αὐξήσιν 9,4% κατὰ τὸ 1965 ἔναντι 20,6% καὶ 12,2% κατὰ τὰ ἔτη 1964 καὶ 1963 ἀντιστοίχως.

Τέλος, τὰ εἰσαχθέντα ἐντός τοῦ 1965 ὑπὸ μορφήν δανείων διὰ λογαριασμῶν τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν δημοσίων ὀργανισμῶν καὶ ἐπιχειρήσεων κεφάλαια ἀνῆλθον εἰς 53 ἑκατ. δολλ. ἔναντι 47 ἑκατ. δολλ. τοῦ 1964. Πλέον τοῦ ἡμίσεος τούτων, ἤτοι 27 ἑκατ. δολλ. προωρίσθη διὰ τὰς δημοσίας ἐπιχειρήσεις καὶ ὀργανισμούς ἐνῶ κατὰ τὸ 1964 τὸ μέγιστον μέρος τῶν εἰσαχθέντων κεφαλαίων προωρίζετο διὰ τὸ Δῆμοςιον (41 ἑκατ. δολλ. ἐπὶ συνόλου 47 ἑκατ. δολλ.). Ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ὑπὸ μορφήν δανείων τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν δημοσίων ὀργανισμῶν καὶ ἐπιχειρήσεων εἰσαχθέντων κεφαλαίων ἐντός τοῦ 1965, τὸ ἦμισυ καὶ πλέον αὐτῶν (32 ἑκατ. δολλ.) ἀφείρα κατασκευὰς συγκεκριμένων ἔργων ὑποδομῆς.

Ὡς γενικὴ διαπίστωσις ἀπὸ τὴν ἐντός τοῦ 1965 ἐξέλιξιν τῆς κινήσεως κεφαλαίων συνάγεται ἡ εὐνοϊκωτέρα διὰ τὴν ἐλληνικὴν οἰκονομίαν σύνθεσις αὐτῶν ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ προηγούμενον ἔτος. Ἐκ τῶν εἰσρευσάντων ἰδιωτικῶν κεφαλαίων διὰ ἐπιχειρηματικούς σκοπούς μέγα μέρος ἐχρηματοδότησεν εἰσαγωγὰς κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν καὶ εἶναι αὐτονόητος ἡ σημασία τῶν εἰσρῶν τούτων, αἱ ὁποῖαι ἐνισχύουν τὴν βιομηχανικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας ἀνευ ἀμέσων συναλλαγματοῦν ἐπιβαρύνσεων.

Ἐτέρα ἔνδειξις εὐνοϊκωτέρας ἐξελίξεως κατὰ τὸ 1965 εἶναι ἡ αὐξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἰσαγωγῶν κεφάλαια ἐπιχειρήσεων, πλείοται τῶν ὁποίων διὰ πρώτην φορὰν ἐντός τοῦ 1965 ἐπραγματοποίησαν τοιαύτην εἰσαγωγὴν. Ἡ ἐπέκτασις τῆς ἀπὸ μέρους ἐπιχειρήσεων προσφυγῆς εἰς ἐξωτερικὸν δανεισμόν πρὸς χρηματοδότησιν εἰσαγωγῶν κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ ἔχει σημασίαν ἀπὸ ἀπόψεως ἰσοζυγίου πληρωμῶν, διότι χαλαρώνει τὴν ἀμεσον ἐπιβάρυνσιν αὐτοῦ ἐξ εἰσαγωγῶν, λόγῳ κλιμακώσεως τῶν σχετικῶν πληρωμῶν εἰς μακρότερον χρόνον.

Τὸ εἰς συνάλλαγμα μεταπολεμικὸν χρέος τῆς χώρας πρὸς τὴν ἀλλοδαπὴν ἐσημείωσε νέαν σημαντικὴν αὐξήσιν κατὰ τὸ 1965 ἀνελθὸν εἰς 673 ἑκατ. δολλ., ἤτοι αὐξήθην ὡς πρὸς μὲν τὸ 1964 κατὰ 28,9% ὡς πρὸς δὲ τὸ 1960 κατὰ 158%. Εἰδικώτερον, αἱ πρὸς τὴν ἀλλοδαπὴν μεταπολεμικαὶ εἰς συνάλλαγμα ὑποχρεώσεις τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν δημοσίων ἐπιχειρήσεων καὶ ὀργανισμῶν ἠξιώθησαν εἰς 186,1 ἑκατ. δολλ. τὸ 1965 ἔναντι 142 ἑκατ. δολλ. τὸ 1964 καὶ 81,2 ἑκατ. δολλ. τὸ 1960. Ἡ ἐπιβάρυνσις τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ χρέους ἐκφραζομένη διὰ τῆς σχέσεως τῆς ἐξυπηρετήσεως τῶν μακροπροθέσμων

ὕποχρεώσεων πρὸς τὸ σύνολον τῶν εἰσπράξεων ἐξ ἐξαγωγῶν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν, ἀνῆλθεν ἀπὸ 3,9% τὸ 1960 εἰς 5% τὸ 1965.

Εἶναι ἀλήθες ὅτι παρά τὴν ταχεῖαν αὐξησίν τῶν ἔναντι τῆς ἀλλοδαπῆς ὑποχρεώσεων, ἡ ἐξ αὐτῶν ἐπιβάρυνσις τῆς Ἑλλάδος ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι μικροτέρα τῆς ἀντιστοίχου εἰς ἄλλας ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας. Ἐφ' ὅσον ἕως ἡ ἀνάληψις νέων δανειακῶν ὑποχρεώσεων ἤθελε συνεχισθῆ με τὸν ταχὺν ρυθμὸν τῶν τελευταίων ἐτῶν, εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἀνακύψουν συντόμως τὰ ἐκ τοῦ ὑπερδανεισμοῦ προβλήματα, τὰ ὅποια καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐτονίσθησαν εἰς τὴν ἡμετέραν Ἐκθεσιν. Ἦδη αἱ συναλλαγματικαὶ δαπάναι διὰ τὴν τοκοχρεωλυτικὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν μακροπροθέσμων ὑποχρεώσεων πρὸς τὴν ἀλλοδαπὴν ἀνῆλθον κατὰ τὸ λήξαν ἔτος εἰς 30 ἑκατ. δολλ., λαμβανομένων δὲ ὑπ' ὄψιν τῶν μέχρι τοῦδε καὶ μόνον ἀναληφθέντων ἢ ἐξασφαλισθέντων δανείων. ὑπολογίζεται ὅτι ἡ σχετικὴ δαπάνη θὰ ἔχῃ πλέον ἢ διπλασιασθῆ ἐντὸς τῆς προσεχοῦς διετίας.

3. Διεθνεῖς οἰκονομικαὶ ἐξελίξεις

Τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς διεθνοῦς οἰκονομικῆς ἐξελίξεως κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἦσαν : συνεχιζομένη οἰκονομικὴ ἀνοδος, ἀλλὰ με χαλαρώτερον ρυθμὸν εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας, περαιτέρω ὑψωτικαὶ τάσεις τῶν μισθῶν καὶ τῶν τιμῶν — περιορισθεῖσαι ἕως οὐσιωδῶς ἰδίως εἰς τὰς χώρας ἐκεῖνας ὅπου κατὰ τὰ δύο προηγούμενα ἔτη εἶχον ἐκδηλωθῆ ὑπὸ ὀξείαν μορφήν αἱ διαταραχτικαὶ ἐπιδράσεις — ὡς καὶ σχετικὴ ἐπιβράδυνσις τῶν ρυθμῶν ἀναπτύξεως τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου ἀντιστραφεῖσα ἕως κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τοῦ ἔτους.

α) Ἡ παραγωγικὴ δραστηριότης εἰς τὰς βιομηχανικὰς χώρας.

Περαιτέρω ἐπιβράδυνσις τῆς οἰκονομικῆς ἀνόδου ἐσημειώθη κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ 1965 εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην, καίτοι χώραι τινὲς ἐπραγματοποίησαν ὑψηλοὺς ρυθμούς. Ἡ ἐξέλιξις αὕτη ἐν μεγάλῳ μέτρῳ συνδέεται πρὸς τὴν παραταθείσαν καὶ ἐντὸς τοῦ ἔτους τούτου ἐπιδράσιν τῆς πολιτικῆς σταθεροποιήσεως εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ Ἰταλίαν ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν γενικωτέραν εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς χώρας στροφήν τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς πρὸς συγκράτησιν τῶν πληθωρικῶν πιέσεων, αἱ ὅποια ἐξεδηλώθησαν εἴτε εἰς τὰ ἐσωτερικὰ ἐπίπεδα τιμῶν, εἴτε εἰς τὰ ἰσοζύγια πληρωμῶν. Ἐξ ἄλλου, ὁμοίως, ἡ ἐπιβράδυνσις τῆς οἰκονομικῆς ἀνόδου δὲν εἶναι ἄσχετος καὶ πρὸς τὰς ἐπικρατούσας συνθήκας στενότητος εἰς τὴν ἀγορὰν ἐργασίας πολλῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἔχουν ἐπιτευχθῆ ἐπίπεδα πλήρους ἀπασχολήσεως.

- δ) Ἡ πολιτικὴ νομισματικὴ σταθεροποίησις καὶ αἱ ἐξωτερικαὶ συναλλαγαί.

Γενικῶς σχεδὸν ἐπιδιώξεις τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἦτο, ὡς ἤδη ἀνεφέρθη, ἡ νομισματικὴ σταθεροποίησις. Πέραν τῶν τριῶν χωρῶν, αἱ ὁποῖαι ἐφήρμοσαν συστηματικωτέραν πολιτικὴν ἀποπληθωρισμοῦ, καὶ αἱ περισσότεραι ἐκ τῶν λοιπῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν προσέφυγον εἰς μέτρα συγκρατήσεως τῆς πιστωτικῆς ἐπεκτάσεως καὶ τὰ ὑψηλότερα ἐπιτόκια τὰ καθιερωθέντα ὑπ' αὐτῶν εἴτε περὶ τὰ τέλη τοῦ 1964 εἴτε εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 1965 διετηρήθησαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους.

Εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν ἡ διαμορφωθείσα ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 1964 πολιτικὴ νομισματικὴ σταθεροποίησις ἐλάχιστα ἐχαλαρώθη, παρὰ τὸ γεγονός: ὅτι συμπτώματα ὑφέσεως ἐξεδηλώθησαν καὶ εἰς τὰς δύο χώρας. Μόνον δὲ προσφάτως καὶ ἀφοῦ ἀνεκόπη ἡ ὑψωτικὴ τάσις τῶν τιμῶν ἐξεδηλώθη σχετικὴ στροφὴ εἰς τὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν τῆς Γαλλίας, πρὸς τὴν κατευθύνειν ἐνισχύσεως τῶν ἐπενδύσεων, ὁλοκληρῶς χαλαρώσεως τῶν μέτρων καθηλώσεως τῶν τιμῶν τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων καὶ αὐξήσεως τῶν παροχῶν κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως. Εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἀφ' ἑτέρου, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1965 ἐνετάθη ὁ ἔλεγχος τῶν ξένων ἐπενδύσεων, ἐνῶ παραλλήλως ἐλήφθησαν μέτρα τινὰ ἐνισχύσεως τῶν ὑπὸ τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν ὀργανισμῶν τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως πραγματοποιουμένων ἐπενδύσεων.

Εἰς τὸ Ἡνωμένον Βασίλειον ἐξ ἄλλου τὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα εἶχον καθιερωθῆ περὶ τὰ τέλη τοῦ 1964, ἐνισχύθησαν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος καὶ διὰ πιστωτικῶν περιορισμῶν, εἰδικῶν μέτρων περιορισμοῦ τῆς ἐκροῆς κεφαλαίου καὶ γενικωτέρας ἀναπροσαρμογῆς τῆς δημοσιονομικῆς πολιτικῆς. Εἰδικωτέρου, ἡῦξήθησαν ὀρισμένοι ἔμμεσοι φόροι καὶ τέλη ὡς καὶ οἱ φόροι ἐπὶ τῶν κερδῶν κεφαλαίου ἐνῶ ἀντιθέτως ἐμειώθησαν ὀρισμέναι στρατιωτικαὶ δαπάναι καὶ κατηργήθησαν αἱ φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ βρετανικῶν ἐπιχειρήσεων ἐγκατεστημένων εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Πρὸς περιορισμὸν τῆς ἰδιωτικῆς, ἀφ' ἑτέρου, ζητήσεως ἐπεβλήθησαν αὐστηρότεροι ὅροι εἰς τὰς πωλήσεις μὲ δόσεις διαρκῶν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν, ἐνῶ περιωρίσθη ἡ αὐξήσις τῶν τραπεζικῶν χορηγήσεων διὰ τὸ δωδεκάμηνον Μαρτίου 1965—Φεβρουαρίου 1966 εἰς 5% ἔναντι τῆς ἀντιστοίχου περιόδου τοῦ προηγούμενου ἔτους.

- γ) Τὸ πρόβλημα τῆς διεθνούς ρευστότητος.

Ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ 1964, κατὰ τὰ τέλη τοῦ ὁποῦ ἀμφότερα τὰ ἀποθεματικὰ νομίσματα ἀντιμετώπιζον ἰσχυρὰν πίεσιν, αἱ συνθήκαι εἰς τὰς διεθνεῖς πληρωμὰς ὑπῆρξαν σχετικῶς ὁμαλῶτεραι κατὰ τὸ 1965. Ἡ ἐκροὴ χρυσοῦ ἀπὸ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας συνεχίσθη ἐν τούτοις μὲ μεγαλυτέραν ἢ

κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη ἀπώλειαν, εἰς τὴν ὁποίαν συνετέλεσεν ἡ ἀπὸ μέρους ὀρισμένων χωρῶν μετατροπὴ εἰς χρυσὸν μέρους τῶν εἰς δολλάρια διαθεσίμων τῶν. Ἐξ ἄλλου, παρὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Διεθνoῦς Νομισματικοῦ Ταμείου δημιουργίαν συναλλαγματικῶν διαθεσίμων εἰς εὐρεῖαν ἔκτασιν, τὰ παγκόσμια ἀποθέματα ἐλάχιστα ἠϋξήθησαν. Οὐσιαστικὴν ἐν τούτοις συμβολὴν εἰς τὸ θέμα τῆς διεθνoῦς ρευστότητος ἀποτελεῖ ἡ ἐντὸς τοῦ τρέχοντος ἔτους τιθεμένη ἐν ἰσχύϊ γενικὴ κατὰ 25% αὐξήσις τῶν μεριδίων τῶν χωρῶν - μελῶν τοῦ Διεθνoῦς Νομισματικοῦ Ταμείου παραλλήλως πρὸς τὴν ὁποίαν πραγματοποιοῦνται καὶ εἰδικαὶ αὐξήσεις μεριδίων ἐνίων χωρῶν.

Οἱ μηχανισμοὶ ἀντιμετωπίσεως προσωρινῶν συναλλαγματικῶν δυσχερειῶν, εἰς τοὺς ὁποίους γίνεται ὀλονὲν καὶ εὐρυτέρα προσφυγὴ ἀπὸ τινῶν ἐτῶν, ἐλειτούργησαν καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος κατὰ τὸ ὁποῖον παραλλήλως ἐφηρμόθησαν, ὡς ἦδη ἀνεφέρθη, μέτρα περιοριστικὰ τῆς κινήσεως κεφαλαίου ἀπὸ μέρους τῶν χωρῶν ἀποθεματικῶν νομισμάτων. Πάντα τὰ μέτρα ταῦτα ὁμῶς ἀποτελοῦν προσωρινὰς λύσεις. Εἰδικώτερον σημειοῦται ἡ παρατηρηθεῖσα προσφυγὴ εἰς περιορισμοὺς τῆς κινήσεως κεφαλαίου οἱ ὁποῖοι προκαλοῦν γενικωτέρας δυσμενεῖς συνεπειάς, παρὰ τὰς προσπάθειάς νὰ μὴ θίγωνται ἐξ αὐτῶν αἱ ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώραι.

Ἡ ἀνάγκη ὀριστικῆς λύσεως τοῦ προβλήματος τῆς διεθνoῦς ρευστότητος ἀνεγνωρίσθη κατὰ κατηγορηματικὸν τρόπον τὸ παρελθὸν ἔτος κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἑτησίας συνελεύσεως τοῦ Διεθνoῦς Νομισματικοῦ Ταμείου. Ἀποτελεῖ δὲ σημαντικὸν ἔθλημα ἡ ἀπόφασις νὰ ἐπιπευθῆ ἡ μελέτη τῶν κυριωτέρων θεμάτων τὰ ὁποῖα προκύπτουν σχετικῶς καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι κυρίως ἡ ἔκτασις τῶν παγκοσμίων ἀναγκῶν εἰς συναλλαγματικὰ ἀποθέματα, ποῖαι χώραι θὰ ἔδει νὰ συμμετέχουν εἰς τὸν ἀποφασισθιζόμενον νέον μηχανισμόν δημιουργίας συναλλαγματικῶν ἀποθεμάτων, ὡς καὶ κατὰ ποῖον τρόπον θὰ κατανέμονται τὰ ἀποθέματα αὐτά.

Ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας ἡ ἐπίλυσις τοῦ προβλήματος τῆς διεθνoῦς ρευστότητος θὰ πρέπει νὰ ἐπιδιωχθῆ ἄνευ ριζικῶν μεταρρυθμίσεων, αἱ ὁποῖαι δυσκόλως θὰ ἐγένοντο ἀποδεκταὶ παρ' ὄλων τῶν ἐνδιαφερομένων χωρῶν. Γενικώτερον παρατηρεῖται ὅτι βασικὴν προϋπόθεσιν διὰ τὴν καθολικὴν ἀποδοχὴν οἰουδήποτε σχεδίου μεταρρυθμίσεως τοῦ ἰσχύοντος διεθνoῦς νομισματικοῦ συστήματος ἀποτελεῖ ἡ ἀνάλογος συμμετοχὴ τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν χωρῶν εἰς πᾶσαν αὐξήσιν τῆς διεθνoῦς ρευστότητος. Πέραν δὲ τούτου εἶναι ἀναγκαῖα ἡ βελτίωσις τῆς ἐναντι τῶν ὑπαναπτύκτων δανειοδοτικῆς πολιτικῆς τῆς Διεθνoῦς Τραπεζῆς καὶ τῶν συγγενῶν πρὸς αὐτὴν Ὄργανισμῶν ἤτοι τοῦ Διεθνoῦς Ὄργανισμοῦ Ἀναπτύξεως (I.D.A.) καὶ τῆς Διεθνoῦς Ἑταιρείας Χρηματοδοτήσεως (I.F.C.). Τοῦτο θεωρεῖται ἰδιαίτερος ἐπείγον λόγος τῆς σημαντικῆς καὶ πολλάκις ὑπερέτρου ἐπιβαρύνσεως τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν τῶν ἐν λόγῳ

χωρῶν διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτῶν χρέους. Θὰ πρέπει ἐπιμέ-
 νως νὰ τύχουν ἰδιαιτέρας προσοχῆς προτάσεις ὡς ἡ περὶ συμπληρωματικῆς —
 ὑπὸ ἴλιαν εὐνοϊκούς ὄρους — χρηματοδοτήσεως χωρῶν, τῶν ὁποίων αἱ ἐξα-
 γωγικαὶ εἰσπράξεις ὑπελείφθησαν σημαντικῶς τῶν προβλέψεων μὲ ἀποτελεσμα-
 τὰ διακυβεύεται· ἡ περαιτέρω ἐκτέλεσις τῶν προγραμμάτων οἰκονομικῆς αὐτῶν
 ἀναπτύξεως καὶ ἡ ἀναφεραμένη εἰς τὴν λειτουργίαν ἐνὸς μηχανικοῦ αὐξήσεως
 τῆς ροῆς κεφαλαίων ἐκ τῶν ἀνεπτυγμένων πρὸς τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας διὰ
 τῆ, διημοιουργίας Ταμείου Ἐξισώσεως τῶν Τόκων (Interest Equalization
 Fund).

Ἡ παρατηρουμένη, ἀφ' ἑτέρου, σημαντικὴ καθυστέρησις περὶ τὴν ἀξιοποίη-
 σιν τῶν ὑπὸ τῆς Διεθνούς Τραπεζῆς χρηρηγομένων δανείων καθιστᾷ σκόπιμον
 τὴν ἐπέκτασιν τοῦ προγράμματος τεχνικῆς βοήθειας, ὥστε νὰ ἀναλαμβάνη
 τοῦτο τὴν σύνταξιν μελετῶν συγκεκρημένων ἔργων, αἱ ὁποῖαι νὰ καθιστοῦν εὐ-
 χερῆ τὴν χρηματοδοτήσιν των ὑπὸ τῆς Διεθνούς Τραπεζῆς.

Τέλος, σημειοῦται ἡ ἀνάγκη τῆς διευρύνσεως τόσο τῶν ὑπὸ τῆς Διεθνούς
 Τραπεζῆς χρηματοδοτουμένων τοιμῶν, λόγου χάριν διὰ τῆς χορηγήσεως
 μακροχρονίων δανείων διὰ τὴν ἀνάπτυξιν πέραν τῆς τεχνικῆς καὶ ἀγροτικῆς
 καὶ τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως, ὅσον καὶ τῶν ὑπὸ τῆς I.D.A. χρηματοδο-
 τουμένων χωρῶν, διὰ τῆς αὐξήσεως τοῦ τεθέντος ὀρίου τῶν 250 δολλ. κατὰ
 κεφαλὴν εἰσοδήματος.

VI. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ

1. Μεταβολαὶ εἰς τὴν ρευστότητα τῆς οἰκονομίας

Ἡ προσφορὰ χρήματος, ἦτοι τὸ ἄθροισμα νομισματικῆς κυκλοφορίας καὶ
 καταθέσεων ὄψεως, ἀνήλθεν εἰς 32.335 ἑκατ. δρχ. εἰς τὸ τέλος Δεκεμβρίου
 1965, σημειώσασα ἐντὸς τοῦ ἔτους αὐξήσιν κατὰ 4.155 ἑκατ. δρχ. ἢ 14,7%
 ἔναντι αὐξήσεώς της κατὰ 4.564 ἑκατ. δρχ. ἢ 19% ἐντὸς τοῦ 1964. Εἰδικώτερον
 ἡ νομισματικὴ κυκλοφορία ἐσημείωσεν ἐντὸς τοῦ 1965 αὐξήσιν κατὰ 3.119
 ἑκατ. δρχ. ἢ 15,5%, ἀνελθοῦσα εἰς 23.278 ἑκατ. δρχ. εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους.
 ἔναντι αὐξήσεώς της κατὰ 3.357 ἑκατ. δρχ. ἢ 20% ἐντὸς τοῦ 1964.

Ἡ αὐτὴ περίπου εἰκὼν προκύπτει καὶ ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν μέσων ἐτησίων
 ἐπιπέδων τῶν νομισματικῶν μεγεθῶν. Οὕτω, ἐντὸς τοῦ 1965 τὸ μὲν μέσον
 ἐτήσιον ἐπίπεδον τῆς προσφορᾶς χρήματος ἠϋξήθη κατὰ 3.361 ἑκατ. δρχ. ἢ
 13,3% ἔναντι αὐξήσεώς του κατὰ 4.332 ἑκατ. δρχ. ἢ 21% ἐντὸς τοῦ 1964, τὸ
 δὲ μέσον ἐπίπεδον τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας ἠϋξήθη κατὰ 2.394 ἑκατ.
 δρχ. ἢ 13,3% ἔναντι αὐξήσεώς της κατὰ 3.401 ἑκατ. δρχ. ἢ 23% ἐντὸς τοῦ 1964.

Ἐπὶ πλέον καὶ ὁ ρυθμὸς αὐξήσεως τῶν καταθέσεων ταμειουτηρίου ἐμφανίζει·

κάμψιν ἐντὸς τοῦ 1965. Ὡς ἐκ τούτου ἡ ποσοστιαία αὐξησις τῶν ρευστῶν διαθέσιμων τῆς οἰκονομίας, ἦτοί τοῦ ἀθροίσματος τῆς προσφορᾶς χρήματος καὶ τῶν καταθέσεων ταμειυτηρίου ἦτο κατὰ τὸ 1965 μικροτέρα ἢ κατὰ 1961.

Ἡ κάμψις τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τῆς προσφορᾶς χρήματος ἐντὸς τοῦ 1965 ὑπῆρξεν ἀποτέλεσμα, ὡς θὰ ἀναπτυχθῆ ἀναλυτικώτερον κατωτέρω, τῆς μικροτέρας αὐξητικῆς ἐπιδράσεως τῶν λογαριασμῶν τοῦ Δημοσίου ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ 1964 καὶ τῆς περαιτέρω κάμψεως τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τῶν πιστώσεων πρὸς τὸν ἰδιωτικὸν τομέα. Ἡ ἐπιβράδυνσις ἐξ ἄλλου τοῦ ρυθμοῦ ἀνόδου τῶν καταθέσεων καὶ ἰδιαιτέρως τῶν ἀποταμιευτικῶν, διὰ δεύτερον κατὰ σειρὰν ἔτος, συνδέεται κυρίως μὲ τὴν αὐξησιν τῆς ροπῆς τοῦ κοινοῦ πρὸς ἀποθησαύριον εἰς χρυσᾶς λίρας, λόγῳ τῶν ἐκτάκτων γεγονότων, τὰ ὅποια ἐσημειώθησαν κατὰ τὸ 1964 καὶ τὸ 1965. Πέραν τούτου, ὅμως, κατὰ τὸ 1964 καὶ ἰδίως κατὰ τὸ 1965 φαίνεται ὅτι ἐσημειώθησαν καὶ μονιμωτέρας φύσεως μεταβολαὶ εἰς τὴν κατανομήν τῶν ἀποταμιεύσεων μεταξὺ ρευστῶν διαθέσιμων ἀφ' ἐνὸς καὶ ἐπενδύσεων εἰς οἰκοδομὰς ἀφ' ἑτέρου. Πράγματι κατὰ τὰς ὑπαρχούσας ἐνδείξεις ἐντὸς τῶν δύο τελευταίων ἐτῶν καὶ ἰδιαιτέρως ἐντὸς τοῦ 1964 ἡ οἰκοδομικὴ δραστηριότης ἐσημείωσε σημαντικὴν αὐξησιν, ἐπὶ πλέον δὲ ὡς ἤδη ἐλέχθη, ὑπάρχουν ἐνδείξεις ὅτι ἐντὸς τοῦ 1965 ἐκάμφθη καὶ ἡ ροπή πρὸς ἀποταμίευσιν. Ἡ παρατηρουμένη ἐξ ἄλλου κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη σημαντικὴ αὐξησις τῶν συναλλαγῶν εἰς οἰκόπεδα καὶ ἡ σημειωμένη οὐσιώδης ὑψωσις τῶν τιμῶν τῶν ἀφ' ἐνὸς ἐνίσχυσε τὴν τάσιν αὐξήσεως τῆς ροπῆς πρὸς κατανάλωσιν καὶ ἀφ' ἑτέρου ὠδήγησαν εἰς ἠϋξημένην ζήτησιν χρήματος διὰ συναλλακτικούς σκοποῦς.

2. Ἀποτελέσματα ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἐτησίου νομισματικοῦ καὶ πιστωτικοῦ ἰσοζυγίου

Ἡ συμβολὴ τοῦ ἐτησίου νομισματικοῦ καὶ πιστωτικοῦ ἰσοζυγίου εἰς τὴν ρύθμισιν τῆς αὐξήσεως τῆς προσφορᾶς χρήματος ἐντὸς τοῦ 1965 ὑπῆρξε σημαντικὴ. Κυρία ἐπιδιώξις τοῦ ἐν λόγω ὄργανου πολιτικῆς ἦτο ἡ προσαρμογὴ τῶν ἐπὶ μέρους προγραμμάτων τῶν διαφόρων πιστωτικῶν ὀργανισμῶν καὶ τῶν δημοσίων ἐπιχειρήσεων, ὡς καὶ τοῦ κρατικοῦ προγράμματος ἐπενδύσεων καὶ τῆς πολιτικῆς στηρίξεως τοῦ ἀγροτικοῦ εἰσοδήματος πρὸς τὰς διαγραφόμενας δυνατότητας τῆς ἐγχωρίου ἀποταμιεύσεως τῆς συγκεντρωμένης εἰς τοὺς ἐλεγχόμενους ὑπὸ τῶν νομισματικῶν ἀρχῶν ἀγωγούς (εἰδικώτερον εἰς τὸ τραπεζικὸν σύστημα καὶ τὴν ἀγορὰν κεφαλαίου), τῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κεφαλαίων τὰ ὅποια τίθενται εἰς διάθεσιν τοῦ Δημοσίου καὶ τῆς αὐξήσεως τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας. Ἰδιαιτέρα σημασία ἀπεδόθη εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν περιθωρίων ἀκινδύνου αὐξήσεως τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας, λόγῳ τοῦ ρόλου τοῦ ἐν λόγω μεγέθους εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς ἐνεργοῦς ζήτησεως καὶ τελικῶς τῶν ἐπιδρά-

σεων αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνοίγματος τῶν ἐξωτερικῶν συναλλαγῶν τῆς χώρας.

Ἡ ἐντὸς τοῦ πλαισίου τοῦ ἐτήσιου νομισματικοῦ καὶ πιστωτικοῦ ἰσοζυγίου συγχέντρωσις καὶ ἐνιαία ἐμφάνισις τῶν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος ἔτους καταρτισθέντων προγραμμάτων χορηγήσεων καὶ ἐπενδύσεων τοῦ Δημοσίου, τῶν δημοσίων ἐπιχειρήσεων, ὀργανισμῶν καὶ τραπέζων κατέδειξε τὸ ὑφιστάμενον κενὸν μεταξύ ζήτησεως καὶ προσφορᾶς ἐλεγχόμενων κεφαλαίων καὶ ὑπεδοθήθη σημαντικῶς τὰς νομισματικὰς ἀρχὰς εἰς τὴν χάραξιν τῶν ἐνδεικνυομένων κατευθύνσεων τῆς πιστωτικῆς πολιτικῆς διὰ τὸ 1965. Οὕτω, τὸ σύνολον τῶν νέων ἀποταμιευτικῶν κεφαλαίων κατενεμήθη τόσον μεταξύ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ τοιμῆς ὅσον καὶ μεταξύ τῶν ἐπὶ μέρους κλάδων τῶν ἐν λόγῳ τοιμῶν. κατὰ τρόπον ἐπιτυχάνοντα κατὰ τὸ δυνατόν τὴν ἀνετιωτέραν χρηματοδότησιν τῆς τρεχούσης παραγωγικῆς διαδικασίας καὶ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἀνωτέρου δυνατοῦ ὕψους ἐπενδύσεων, ἄνευ διαταραχῆς τῆς νομισματικῆς ἰσορροπίας. Ἡ ἐξέλιξις ἐξ ἄλλου τῶν διαφόρων μεγεθῶν τοῦ νομισματικοῦ ἰσοζυγίου παρηκολούθηθη συστηματικῶς ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ὀργάνων τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ 1965, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐπέρχωνται ἐγκαίρως αἱ ἀναγκαῖαι τροποποιήσεις εἰς περιπτώσιν μεταβολῆς τῶν δεδομένων, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶχον στηριχθῆ αἱ ἀρχικαὶ προβλέψεις. Δέον ἐν τούτοις νὰ παρατηρηθῆ ὅτι ἡ διατήρησις τῆς νομισματικῆς ἰσορροπίας δὲν ἐξαρτᾶται μόνον ἀπὸ τὴν συστηματικὴν παρακολούθησιν καὶ πιστὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νομισματικοῦ καὶ πιστωτικοῦ ἰσοζυγίου. Ἡ διασφάλισις τῆς νομισματικῆς σταθερότητος ἐξαρτᾶται εἰς σημαντικὸν βαθμὸν ἀπὸ παράγοντας κεμένους ἐκτὸς τῶν ὀρίων τῆς ἀρμοδιότητος τῶν νομισματικῶν ἀρχῶν, μεταξύ τῶν ὁποίων δύνανται νὰ ἀναφερθοῦν ἐνταῦθα ἰδιαιτέρως ἡ πολιτικὴ μισθῶν - ἡμερομισθῶν καὶ τιμῶν ὡς καὶ τὸ ἐπικρατοῦν ψυχολογικὸν κλίμα. καὶ ἐγκριθῆ ὑπὸ τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς τὸ ἐτήσιον νομισματικὸν καὶ

Ἡδῆ, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς προδιαγραφείσης διαδικασίας ἔχει καταρτισθῆ καὶ ἐγκριθῆ ὑπὸ τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς τὸ ἐτήσιον νομισματικὸν καὶ πιστωτικὸν ἰσοζύγιον τοῦ τρέχοντος ἔτους. Ἡ σύνθεσις τοῦ νέου ἰσοζυγίου ὑπῆρξε συστηματικωτέρα καὶ πληρεστέρα καὶ λόγῳ τῆς ἐν τῷ μεταξύ κτηθείσης ἔμπειρίας καὶ λόγῳ τῆς ἐποικοδομητικῆς συνεργασίας τῶν διαφόρων ὀργανισμῶν εἰς τὴν παροχὴν τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὴν κατάρτισιν τοῦ ἰσοζυγίου στοιχείων, καὶ εἰς τὴν πιστὴν τήρησιν τῶν τιθεμένων γενικῶν κατευθύνσεων.

VII. ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

1. Ἐξελίξεις κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε διαθεσίμων στοιχείων προκύπτει ὅτι τὸ σύνολον τῶν ἐξ ἑλληνικῶν πηγῶν ἐσόδων τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ, περιλαμβανομένων καὶ τῶν εἰδικῶν ἐσόδων ἐκ δημοσίων ἐπενδύσεων, ἀνῆλθε κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος εἰς 29.185 ἑκατ. δρχ. ἔναντι 25.510 ἑκατ. δρχ. κατὰ τὸ ἔτος 1964. Ἐξ ἄλλου, τὸ σύνολον τῶν ἀντιστοίχων δαπανῶν, ἴσται τῶν δαπανῶν τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ (ἄνευ τῶν δαπανῶν δι' ἔργα ὑποδομῆς Ν.Α.Τ.Ο.) καὶ τῶν δαπανῶν τοῦ κρατικοῦ προγράμματος ἐπενδύσεων, προβλέπεται ὅτι τελικῶς θὰ διαμορφωθῆ εἰς 33.750 ἑκατ. δρχ. ἔναντι 29.067 ἑκατ. δρχ. τοῦ 1964. Οὕτω τὸ ἀνοίγμα τοῦ γενικοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ ἀνῆλθε κατὰ τὸ 1965 εἰς 4.565 ἑκατ. δρχ. ἔναντι 3.557 ἑκατ. τὸ 1964. Τὸ ἀνοίγμα τοῦτο καλύπτεται κατὰ 288 ἑκατ. δρχ. ἐκ πλεονάσματος τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ 1964, κατὰ 1.000 ἑκατ. δρχ. ἐξ ἐσωτερικοῦ δανεισμοῦ δι' ἐντόκων γραμματίων, κατὰ 181 ἑκατ. δρχ. ἐκ μεταβιβάσεων ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς, κατὰ 1.730 ἑκατ. δρχ. ἐξ ἐξωτερικῶν δανείων καὶ τὸ ὑπόλοιπον ἐκ 1.365 ἑκατ. δρχ. διὰ προσωρινῶν προκαταβολῶν τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἔναντι ἄλλων δανειακῶν πόρων καὶ ἐξωτερικῆς βοήθειας.

Τὰ ἔσοδα τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ ἐξ ἑλληνικῶν πηγῶν ἀνελθόντα κατὰ τὸ 1965 εἰς 28.155 ἑκατ. δρχ. — ἔναντι προϋπολογισθέντων 28.000 ἑκατ. — ὑπερέβησαν τὰ πραγματοποιηθέντα κατὰ τὸ 1964 (24.763 ἑκατ.) κατὰ 3.390 ἑκατ. ἢ 13,7%. Ὁ ρυθμὸς οὗτος αὐξήσεως τῶν ἐσόδων ὑπῆρξε χαμηλότερος τοῦ πραγματοποιηθέντος κατὰ τὸ 1964 (15,7%), ὑπερέβη δμως αἰσθητῶς τὸν ρυθμὸν ἀνόδου τοῦ εἰς τρεχούσας τιμὰς ἀκαθαρίστου ἐθνικοῦ εἰσοδήματος (11%). Αἱ ἀντίστοιχοι δαπάναι, περιλαμβανομένων καὶ τῶν δαπανῶν ἀμύνης, αἱ ὁποῖαι προσβλέπετο ἀρχικῶς νὰ καλυφθοῦν ἐκ τῆς εἰδικῆς συμβολῆς τοῦ Ν.Α.Τ.Ο. (700 ἑκατ. δρχ.) προβλέπεται νὰ ἀνέλθουν εἰς 28.400 ἑκατ. δρχ. ἔναντι προϋπολογισθειῶν 27.705 ἑκατ. καὶ πραγματοποιηθειῶν κατὰ τὸ 1964 23.695 ἑκατ., ἴσται ὑπερέβησαν τὰς προϋπολογισθείσας κατὰ 700 ἑκατ. περίπου καὶ ἐσημείωσαν αὐξήσιν ἔναντι τοῦ προηγούμενου ἔτους κατὰ 4.700 ἑκατ. ἢ 19,8%, συγκρινομένην πρὸς αὐξήσιν 3.665 ἑκατ. ἢ 18,2% μεταξύ τῶν ἐτῶν 1964 καὶ 1963. Οὕτω, ὁ τακτικὸς προϋπολογισμὸς κατέλειπεν, ἄνευ τῆς ἀμυντικῆς βοήθειας τοῦ Ν.Α.Τ.Ο., ἔλλειμμα 245 ἑκατ., τὸ ὁποῖον μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν εἰδικῆς δαπάνης καλυφθείσης ἐξ ἰσοπόσου συμβολῆς τῆς Ἀμερικανικῆς Κυβερνήσεως περιορίζεται εἰς 200 ἑκατ. δρχ. περίπου ἔναντι προϋπολογισθέντος, μεταξύ τῶν ἐξ ἑλληνικῶν πόρων καὶ τοῦ συνόλου τῶν δαπανῶν, πλεονάσματος 295 ἑκατ. καὶ πραγματοποιηθέντος πλεονάσματος τοῦ 1964 1.070 ἑκατ. Ἐφ. ὅσον δμως τελικῶς πραγματοποιηθῆ ἔστω καὶ ἐν μέρει

ή προϋπολογισθείσα άμυντική βοήθεια του Ν.Α.Τ.Ο. έξ 706 έκατ. δρχ., τó άνωτέρω έλλειμμα δύναται νά καλυφθή πλήρως.

Όσον άφορᾷ τά έσοδα του τακτικού προϋπολογισμού πρέπει νά σημειωθῆ ότι ή μικρά υπέρβασις των άρχικών προβλέψεων προήλθεν ούσιαστικώς έκ των «έπιστροφών χρημάτων» (πραγματοποιηθείσαι εισπράξεις 424 έκατ. δρχ. έναντι προβλέψεως 130 έκατ. δρχ.), αί όποίαι άντιπροσωπεύουν κυρίως λογιστικάς μεταφοράς. Άντιθέτως τά έκ φορολογίας έσοδα, τά όποία ηύξήθησαν έναντι του 1964 κατά 3.190 έκατ. δρχ. ή 14,7% υπελειφθησαν κατά 21 — κατά 47 έκατ. δρχ. — των προβλέψεων του προϋπολογισμού.

Ειδικώτερον τά έσοδα έκ τῆς άμέσου φορολογίας ένεφάνισαν μικράν αύξησιν έναντι του 1964 και υπελειφθησαν των προβλέψεων του προϋπολογισμού κατά 500 έκατ. δρχ. περίπου. Η εξέλιξις αύτη προήλθε θασικώς έκ του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων, ή άπόδοσις του όποίου ήτο μειωμένη έναντι του 1964 κατά 177 έκατ. δρχ. και έναντι των άρχικών προβλέψεων κατά 409 έκατ., και συνδέεται πρὸς τήν μείωσιν των συντελεστών και τās άλλας συναφείς διαρρυθμίσεις τῆς φορολογίας αύτῆς.

Τά έσοδα έκ τῆς έμμέσου φορολογίας ηύξήθησαν κατά τὸ 1965 κατά 3.160 έκατ. δρχ. ή κατά ποσοστὸν 18,4%, έναντι άντιστοίχου αύξήσεως του 1964 κατά 2.200 έκατ. ή 14,6% και υπερέβησαν τās προβλέψεις του προϋπολογισμού κατά 440 έκατ. δρχ. περίπου. Έκ τῆς συνολικῆς ταύτης αύξήσεως 1.590 έκατ. δρχ. απέδωσαν αί τελωνειακαί εισπράξεις, αί όποίαι ηύξήθησαν κατά ποσοστὸν 20,3% έναντι 16,2% του 1964 και υπερέβησαν τās προβλέψεις του προϋπολογισμού κατά 620 έκατ. δρχ. Η υπέρβασις αύτῆ προήλθε κατά κύριον λόγον έκ του φόρου καταναλώσεως σακχάρους, ή άπόδοσις του όποίου υπερέβη τήν προβλεφθεϊσαν κατά 255 έκατ. δρχ., λόγω του έκτελωνισμού εντὸς του οικονομικοῦ έτους 1965 ποσότητος κατά πολὺ άνωτέρας τῆς ετησίως καταναλώσεως. Ἐπί πλέον, εἰς τήν ὡς άνω υπέρβασιν, έναντι των προβλέψεων, συνέβαλεν ή κατάργησις ὠρισμένων άπαλλαγῶν έκ του φόρου κύκλου έργασιῶν ὡς και ή έπιτάχυνσις των έκτελωνισμῶν κατά τούς δύο τελευταίους μήνας του έτους έν ὄφει τῆς έπιβολῆς των νέων φορολογιῶν. Πέραν των ειδικῶν τούτων παραγόντων, εἰς τήν έν γένει μεγάλην αύξησιν των τελωνειακῶν εισπράξεων συνετέλεσεν ή ταχεία άνοδος των εισαγωγῶν κατά τὸ 1965 και ή αύξησις του φόρου καταναλώσεως βενζίνης, ή όποία ὑπολογίζεται ότι απέδωσε πρόσθετον έσοδον τῆς τάξεως των 250 έκατ. δραχμῶν. Οἱ λοιποὶ έμμεσοὶ φόροι ηύξήθησαν κατά 1.570 έκατ. δρχ. ή 16,8%, έναντι 13,3% του 1964. Η αύξησις αύτῆ ήτο κυρίως άποτέλεσμα τῆς άνόδου τῆς οικονομικῆς δραστηριότητος, συνέβαλον όμως ούσιωδῶς εἰς αύτὴν και ή αύξησις τῆς τιμῆς των σιγαρέττων, έν συνδυασμῶ πρὸς τήν διαρύθμισιν τῆς σχετικῆς φορολογίας ἀπὸ του Αύγουστου 1964, ή έπιβολή προσθέτου τέλους χαρτοσήμου ὑπὲρ των Τ.Ε.Β.Ε. - Τ.Α.Ε. ἀπὸ του τέλους του 1964 και ή διαρρύθμισις του φόρου

οἰκονομείατος ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου τοῦ 1964. Ἐκ τῶν παραγόντων τούτων ὑπολογίζεται ὅτι προέκυψε πρόσθετον ἔσοδον ἐντὸς τοῦ 1965 τῆς τάξεως τῶν 400 ἑκατ. δρχ. Ὑπέρβασις ἐν σχέσει πρὸς τὰς προβλέψεις τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐσημειώθη κυρίως εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ φόρου καταναλώσεως καπνοῦ καὶ δευτερευόντως τοῦ φόρου μεταβιβάσεως ἀκινήτων καὶ τῶν τελῶν μεταφορῶν. Αἱ ὑπερβάσεις ὅμως αὗται ὑπερεκαλύφθησαν ἐκ τῆς μειωμένης ἀποδόσεως τοῦ φόρου κύκλου ἐργασιῶν, τῶν τελῶν χαρτοσήμου καὶ τινῶν ἄλλων μικροτέρας σημασίας φόρων μὲ ἀποτέλεσμα ἐν τῷ συνόλῳ τῶν οἰλοποιῶν, πλὴν τῶν τελωνειακῶν εἰσπράξεων, ἕμμεσοι φόροι νὰ ὑπολειφθοῦν τῶν προβλέψεων κατὰ 175 ἑκατ. δρχ. Ἐν προκειμένῳ πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ μικροτέρα ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς προβλέψεις τοῦ προϋπολογισμοῦ ἀπόδοσις τοῦ φόρου κύκλου ἐργασιῶν καὶ τῶν τελῶν χαρτοσήμου δὲν ὑποδήλοι κάμψιν τοῦ ἀνοδικοῦ ρυθμοῦ τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος καθόσον ἀμφότεροι αἱ ἐν λόγῳ φορολογίαι ἐσημείωσαν ἱκανοποιητικὴν αὐξησιν ἐναντι τοῦ 1964. Οὕτω τὰ μὲν τέλη χαρτοσήμου ἠὲξήθησαν κατὰ ποσοστὸν 11,2%, ἐνῶ μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1964 καὶ 1963 εἶχον αὐξηθῆ κατὰ 8,3% μόνον, ἡ δὲ φόρος κύκλου ἐργασιῶν κατὰ 10,8% ἐναντι 16,3% τὸ 1964, κατὰ τὸ ὁποῖον ὁμοίως ἡ ἀπόδοσίς του εἶχεν ἐπηρεασθῆ αὐξητικῶς ἐκ τῶν ἐντὸς τοῦ προηγούμενου ἔτους διαρρυθμίσεων αὐτοῦ.

Κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς ἐξελιξέως τῶν δαπανῶν τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ κατὰ τὸ 1965 ἦτο ἡ διὰ δεύτερον ἐν συνεχείᾳ ἔτος αὐξησις αὐτῶν μὲ ρυθμὸν οὐσιαστικῶς ἀνώτερον τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τῶν ἀντιστοιχῶν ἐσόδων ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος.

Ἐκ τῆς συνολικῆς αὐξήσεως τῶν ἐν λόγῳ δαπανῶν, ἡ ὁποία ἀνήλθεν, ὡς ἀναφέρθη ἤδη, εἰς 4.700 ἑκατ. δρχ., ποσὸν τῆς τάξεως τῶν 2.600 ἑκατ., ἦτοι ποσοστὸν 55% περίπου, ὑπολογίζεται ὅτι ἀπερρόφησεν ἡ αὐξησις τῶν δαπανῶν προσωπικοῦ, ἐξυπηρετήσεως δημοσίου χρέους καὶ ἐπιδοτήσεων τοῦ ἀγροτικοῦ τομέως τῆς οἰκονομίας.

Οἱ βασικοὶ παράγοντες οἱ ἑποικοὶ ὠδήγησαν εἰς τὴν ὑπέρβασιν τῶν προϋπολογισθεσῶν δαπανῶν τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ κατὰ 700 ἑκατ. δρχ. ἦσαν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ διαμρφωσις τῶν ἐπιδοτήσεων τοῦ ἀγροτικοῦ τομέως εἰς ἐπίπεδον ἀνώτερον τῶν ἀρχικῶν πιστώσεων τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ἀφ' ἑτέρου αἱ ἑκτακτοὶ δαπάναι ἀμύνης.

Αἱ δαπάναι τοῦ κρατικοῦ προγράμματος ἐπενδύσεων ἀνήλθον κατὰ τὸ 1965 εἰς 5.350 ἑκατ. δρχ., ἦτοι εἰς τὸ αὐτὸ περίπου ποσὸν τοῦ προηγούμενου ἔτους, ἐναντι προϋπολογισθεσῶν δαπανῶν 6.500 ἑκατ. δρχ. Ἡ περικοπὴ αὕτη τῶν δαπανῶν ἐπενδύσεων κατέστη ἀναγκαία κατόπιν τῆς μὴ πραγματοποιήσεως σημαντικοῦ μέρους τῶν προβλεφθέντων ἀρχικῶς πόρων διὰ τὴν χρηματοδότησιν τοῦ προγράμματος. Παρὰ τὴν περικοπὴν ὁμοίως ταύτην ὁ προϋπολογισμὸς ἐπενδύσεων παρουσίασε τελικῶς ἀνοίγμα 1.170 ἑκατ. δρχ., λόγῳ ἀφ' ἑνὸς τῆς μὴ πραγματοποιήσεως τοῦ πλεονάματός τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ, τὸ ὁποῖον,

περιλαμβανομένης και της άμυντικής βοήθειας του Ν.Α.Τ.Ο., είχε προϋπολογισθή εις 1.000 έκατ. δρχ., και άφ' έτέρου λόγω του ότι οι πόροι έξωτερικού υπελείφθησαν των προβλέψεων κατά 1.300 έκατ. δρχ. περίπου, μή συνυπολογιζομένων των πιστώσεων του Εύρωπαϊκού Νομισματικού Ταμείου (\$ 30 έκατ.) ως και του ύπο διαπραγματεύσειν δανείου της Γερμανικής Κυβερνήσεως. Τό έν λόγω άνοιγμα εκάλυφθη προσωρινώς εκ προκαταβολών της Τραπεζης της Ελλάδος.

Αι λεγόμεναι παράλληλοι επενδύσεις, ήτοι αι επενδύσεις της Δ.Ε.Η. του Ο.Τ.Ε. και του Όργανισμού Έργατικής Κατοικίας, ως και τὰ μακροπρόθεσμα δάνεια τὰ χορηγούμενα ύπό της Α.Τ.Ε., της Ε.Τ.Β.Α. και του Όργανισμού Έργατικής Κατοικίας, άνήλθον κατά τό 1965 εις 6.650 έκατ. περίπου έναντι 5.487 έκατ. του 1964, ήτοι ηύξήθησαν κατά 1.163 έκατ. δρχ. ή κατά ποσοστόν 21% περίπου. Η έξέλιξις αύτη ήτο αποτέλεσμα της αύξήσεως των επενδύσεων της Δ.Ε.Η. κατά 790' έκατ. δρχ., του Ο.Τ.Ε. κατά 130 έκατ. και των μακροπρόθεσμων χορηγήσεων της Α.Τ.Ε. κατά 240 έκατ. ως και των έν γενεί δαπανών του Όργανισμού Έργατικής Κατοικίας δι' επενδύσεις και δάνεια αύτοστεγάσεως κατά 120 έκατ. δρχ. περίπου. Αντιθέτως τὰ δάνεια και αι συμμετοχαι της Ε.Τ.Β.Α. ένεφάνισαν μικράν μείωσιν.

Τό κατατεθέν ύπό της Κυβερνήσεως εις την Έθνικήν Αντιπροσωπείαν διάγραμμα του του γενικού κρατικού προϋπολογισμού, ήτοι του τακτικού προϋπολογισμού και του προϋπολογισμού επενδύσεων του τρέχοντος οικονομικού έτους, προβλέπει σύνολον έσόδων έξ έλληνικών πηγών 33.300 έκατ. δρχ. και σύνολον δαπανών, άνευ των καλυφθησομένων έξ άμυντικής βοήθειας του Ν.Α. Τ.Ο., 36.000 έκατ. Τό ούτω προκύπτον έλλειμμα εκ 2.700 έκατ. δρχ. προβλέπεται νά καλυφθῆ κατά 1.200 έκατ. έξ έσωτερικού δανεισμού και κατά 1.500 έκατ. εκ δανείων του έξωτερικού.

Ειδικώτερον, τὰ έσοδα έξ έλληνικών πηγών του τακτικού προϋπολογισμού προβλέπεται ότι θά άνέλθουν εις 32.300 έκατ. δρχ., περιλαμβανομένης και της αποδόσεως των νέων φορολογιών. Αι αντίστοιχοι δαπάναι — τελικαι πληρωμαί — προβλέπονται εις 30.300 έκατ. δρχ. (άνευ των άμυντικών δαπανών των καλυφθησομένων δι' ίσοπόσου άμυντικής βοήθειας κρατών - μελών του Ν.Α.Τ.Ο.). Τοιουτοτρόπως αναμένεται ή πραγματοποίησις πλεονάσματος διατεθησομένου δια την χρηματοδότησιν δημοσίων επενδύσεων της τάξεως των 2.000 έκατ. δραχμών.

Έξ άλλου, αι δαπάναι του κρατικού προγράμματος δημοσίων επενδύσεων προϋπολογίζονται εις 5.700 έκατ. δρχ. Μετ' αφαιρέσειν των έσόδων έξ επενδύσεων προϋπολογιζομένων εις 1.000 έκατ. δρχ. προκύπτει άνοιγμα εις τον προϋπολογισμόν επενδύσεων της τάξεως των 4.700 έκατ. τό όποϊον καλύπτεται πλήρως εκ του προβλεπομένου κατά τὰ άνωτέρω πλεονάσματος του τακτικού προϋπολογισμού και του έσωτερικού και έξωτερικού δανεισμού.

2. Λογαριασμοὶ συγκεντρώσεως ἀγροτικῶν προϊόντων

Τὸ συνολικὸν χρεωστικὸν ὑπόλοιπον τῶν λογαριασμῶν συγκεντρώσεως ἀγροτικῶν προϊόντων τοῦ Δημοσίου ἀνῆλθε κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1965 εἰς 10.047 ἑκατ. δρχ., ἔναντι 7.649 ἑκατ. δρχ. τοῦ 1964 καὶ 4.965 ἑκατ. τοῦ 1963, ἦτοι ἐντὸς τοῦ 1965 ἠῤῥξήθη κατὰ 2.398 ἑκατ. ἔναντι 2.684 ἑκατ. τοῦ 1964.

Κατὰ τὸ 1965 μεγαλυτέραν, ἐν σχέσει πρὸς τὸ προηγούμενον ἔτος, αὐξητικὴν ἐπίδρασιν ἔσκησαν οἱ λογαριασμοὶ συγκεντρώσεως καπνῶν (1.379 ἑκατ. δρχ., ἔναντι 774) καὶ σταφίδων (355 ἑκατ. ἔναντι 139 ἑκατ. δρχ.). Ἀντιθέτως, ἡ αὐξησης τοῦ χρεωστικοῦ ὑπολοίπου τοῦ λογαριασμοῦ καταναλωτικῶν ἀγαθῶν περιωρίσθη εἰς 664 ἑκατ. δρχ. ἔναντι 1.771 ἑκατ. δρχ. τοῦ 1964.

Ἡ μεγάλη αὐξησης τοῦ χρεωστικοῦ ὑπολοίπου τοῦ λογαριασμοῦ συγκεντρώσεως καπνῶν ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς ἠῤῥξημένης κρατικῆς παρεμβάσεως. Κατ' ἀκολουθίαν τούτου τὰ εἰς χεῖρας τοῦ Ἑθνικοῦ Ὄργανισμοῦ Καπνοῦ ἀποθέματα ἠῤῥξήθησαν ἐντὸς τοῦ 1965 κατὰ 36 χιλ. τόννους περίπου, ἀνελθόντα εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους τούτου εἰς 54 χιλ. τόννους. Ἡ προβλεπομένη βραδεῖα ρευστοποίησης τῶν ἐν λόγῳ ἀποθεμάτων συνεπάγεται σημαντικὰς ζημίας λόγῳ φύρας, ἀπομειώσεως τῆς ἀξίας, ἐξόδων συντηρήσεως καὶ ἀποθημεύσεως, τόκων κλπ. Βάσει ὠρισμένων ἐκτιμήσεων τὸ συνολικὸν ἔλλειμμα ἐκ τῶν συγκεντρωμένων διὰ λογαριασμῶν τοῦ Δημοσίου καπνῶν ἐσοδειῶν 1962 ἕως 1965 θὰ εἶναι τῆς τάξεως τῶν 900 ἑκατ. δρχ., ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν τῆς διαθέσεως αὐτῶν ἐντὸς τριετίας.

Εἰς ὀψιλότερα ἐπίπεδα ἐκινήθη κατὰ τὸ 1965 καὶ ἡ συκέντρωσις σταφίδων μέσῳ Α.Σ.Ο. - Κ.Σ.Ο.Σ., λόγῳ κυρίως τῆς μεγάλης αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς σουλτανίνας, ἐνῶ παραλλήλως αἱ τιμαὶ ἀσφαλείας τόσον τῆς κορινθιακῆς ὅσον καὶ τῆς σουλτανίνας ἠῤῥξήθησαν κατὰ μίαν δραχμὴν ἀνὰ χιλιόγραμμον. Ἀποτέλεσμα ἀμφοτέρων τῶν παραγόντων τούτων ἦτο, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ προαναφερθεῖσα διεύρυνσις τῶν χρεωστικῶν ὑπολοίπων τῶν σχετικῶν λογαριασμῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ αὐξησης τοῦ ἐλλειμματος διαχειρίσεως. Τὸ ἔλλειμμα τούτο, τὸ ὅποion θὰ βαρύνῃ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ ἔτους 1966, ἐκτιμᾶται εἰς 450 ἑκατ. δρχ. περίπου, ἔναντι 157 ἑκατ. τῆς ἐσοδείας 1964.

Τέλος, ἡ μικροτέρα ἤ κατὰ τὸ 1964 αὐξησης τοῦ χρεωστικοῦ ὑπολοίπου τοῦ λογαριασμοῦ καταναλωτικῶν ἀγαθῶν ἦτο κυρίως ἀποτέλεσμα τῶν ἠῤῥξημένων κατὰ 1.000 ἑκατ. δρχ. περίπου εἰσπράξεων ἐκ τῆς διαθέσεως ἐφοδίων. Παραλλήλως μειωμένοι ἦσαν καὶ αἱ πληρωμαὶ διὰ τὴν συκέντρωσιν ἐλαίου καὶ σίτου —κατὰ 430 ἑκατ. δρχ., καὶ 270 ἑκατ. ἀντιστοίχως— λόγῳ ἀφ' ἑνὸς τῆς μικροτέρας παραγωγῆς ἐλαιολάδου καὶ ἀφ' ἑτέρου τῶν χαμηλοτέρων τιμῶν συγκεντρώσεως σίτου. Αἱ ἐν λόγῳ μειώσεις ἔμως ἀντεσταθμίσθησαν κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος ἐκ τῆς αὐξήσεως τῶν πληρωμῶν πρὸς τακτοποίησιν ὑπο-

χρεώσεων του λογαριασμού εκ της εξαγοράς έγχοιρίου σακχάρους του έτους 1964 με αποτέλεσμα αι συνολικαι πληρωμαί δι' αγοράς έσοδειών 1964 και 1965 να υπερβούν, έντός του λήξαντος έτους, τας αντίστοιχους πληρωμάς του 1964 κατά 520 εκατ. δραχμάς.

Πρέπει να σημειωθή ότι ή κυριωτέρα αίτία της έντός της τελευταίας διετίας αύξησης του χρεωστικού ύπολοίπου του λογαριασμού καταναλωτικών αγαθών κατά ποσόν υπερβαίνον τα 2.400 εκατ. δρχ., ήτο ή επέκτασις της αιτοκαλλιέργειας κατά τό έτος 1964, ή οποία, έν συνδυασμῶ πρός τήν αύξησην των στρεμματικών αποδόσεων, είχαν ως αποτέλεσμα τήν διαμόρφωσιν της παραγωγής εις επίπεδα κατά πολύ άνωτερα των πάσης φύσεως άναγκών έσωτερικής καταναλώσεως και τήν πραγματοποιήσιν κρατικών συγκεντρώσεων άνωτέρων των 900 χιλ. τόννων καθ' έκαστον των έτων 1964 και 1965 ως και τήν συσώρευσιν αποθεμάτων. Πρός αντιμετώπισιν του ούτω δημιουργηθέντος προβλήματος, παραλλήλως πρός τά ληφθέντα μέτρα διά τον περιορισμόν της αιτοκαλλιέργειας και τήν ένίσχυσιν της καλλιέργειας προϊόντων δυναμένων να διατεθούν εύχερως και έπωφελώς εις τήν έσωτερικήν και τήν διεθνή αγοράν, άπεφασίσθη ή έξαγωγή 500 χιλ. τόννων σίτου, ήδη δέ εκλείσθησαν σχετικαι συμφωνίαι διά ποσότητα 350 χιλ. τόννων.

VIII. ΠΙΣΤΩΤΙΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

1. Καταθέσεις

α) Ίδιωτικαι Καταθέσεις.

Εις τό τέλος του 1965 αι ιδιωτικαι καταθέσεις εις τας τραπεζας —πλήν Τραπεζής Ελλάδος— και τους ειδικούς πιστωτικούς οργανισμούς άνήλθον εις 38.026 εκατ. δρχ. σημειώσασαι αύξησην έντός του έτους τούτου εκ 3.984 εκατ. δρχ. ή 11,7% έναντι 4.125 εκατ. δρχ. ή 13,8% και 5.753 εκατ. δρχ. ή 23,8% έντός των έτων 1964 και 1963 αντίστοιχως.

Έκ των άνωτέρω στοιχείων προκύπτει ότι ο ρυθμός άνοδου των καταθέσεων έπεβραδύνθη ούσιωδώς κατά τα δύο τελευταία έτη. Η έπιβράδυνσις έμφανίζεται έτι μεγαλυτέρα έάν ληφθῆ ύπ' όψιν ή έν τῶ μεταξύ άνοδος των εισοδημάτων. Ούτω, ή συνολική αύξησης των ιδιωτικών καταθέσεων κατά τά έτη 1965 και 1964 αντιπροσωπεύει εις ποσοστόν 2,89% και 3,35% αντίστοιχως του διαθεσίμου ιδιωτικού εισοδήματος εις τρεχούσας τιμάς, ένῶ τά αντίστοιχα ποσοστά ήσαν 5,23% τό 1963 και 4,96% τό 1962. Τούτο σημαίνει ότι έάν διετηρείτο ή ροπή πρός κατάθεσιν της προηγουμένης διετίας, ή αύξησης των καταθέσεων κατά τήν περίοδον 1964 - 1965 θα έπρεπε να ήτο κατά 70% ή 5.500 εκατ. δρχ. περίπου μεγαλυτέρα της πραγματοποιηθείσης.

Ἡ κατὰ τὰ ἀνωτέρω κάμψις τοῦ ρυθμοῦ ἀνόδου τῶν καταθέσεων συμπίπτει μὲ ἡξυημένον ἀποθησαυρισμὸν τοῦ κοινοῦ εἰς χρυσᾶς λίρας. Ἐντὸς τῆς τελευταίας διαιτίας αἱ ὑπερπωλήσεις λιρῶν ἀπὸ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ὁμοῦ μὲ τὰς ἰδιωτικὰς εἰσαγωγὰς χρυσῶν λιρῶν ἐκ τοῦ ἑξωτερικοῦ ὑπερέβησαν τὰ 15 ἑκατ. λιρῶν ἔναντι 0,7 ἑκατ. λιρῶν περίπου κατὰ τὴν διαιτίαν 1962 - 1963.

Τὰ τελευταῖα μέτρα διὰ τὴν χρυσὴν λίραν εἶχον ἀπολύτως εὐμενῆ ἀνταπόκρισιν εἰς τὸ εὐρὺ κοινόν, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ παύσουν αἱ δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῶν καταθέσεων ἐκ τοῦ ἀποθησαυρισμοῦ εἰς χρυσόν. Βάσει προσωρινῶν στοιχείων κατὰ τὸ πρῶτον θμηγον τοῦ τρέχοντος ἔτους τὸ σύνολον τῶν ἰδιωτικῶν καταθέσεων ἡξυήθη κατὰ 900 ἑκατ. δραχμῶν ἔναντι αὐξήσεώς των κατὰ 350 ἑκατ. δρχ. ἐντὸς τοῦ τελευταίου τριμήνου τοῦ 1965 καὶ κατὰ 840 ἑκατ. δρχ. ἐντὸς τοῦ πρώτου τριμήνου τοῦ 1965. Εἰδικώτερον αἱ ἀποταμιευτικαὶ καταθέσεις ἡξυήθησαν κατὰ 900 ἑκατ. δρχ. τὸ τρίμηνον Ἰανουαρίου — Μαρτίου 1966 ἔναντι αὐξήσεώς των κατὰ 100 ἑκατ. δρχ. τὸ τρίμηνον Ὀκτωβρίου—Δεκεμβρίου 1965 καὶ κατὰ 1.242 ἑκατ. δρχ. τὸ πρῶτον τρίμηνον τοῦ 1965. Πέραν τούτου, ἐντὸς τοῦ πρώτου τριμήνου τοῦ τρέχοντος ἔτους ἀνελήφθη ὑπὸ ἰδιωτῶν τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἐξ 900 ἑκατ. δρχ. ὁμολογιακοῦ δανείου τῆς Δ.Ε.Η., ἐνῶ δὲν ὑπῆρξαν ἀντίστοιχοι ἐκδόσεις κατὰ τὸ πρῶτον καὶ τελευταῖον τρίμηνον τοῦ 1965. Ἐν προκειμένῳ δέον ἐπίσης νὰ σημειωθῆ ὅτι ἐποχικοὶ λόγοι δὲν ἀσχοῦν οὐσιωδῶς διάφορον ἐπίδρασιν εἰς τὴν αὐξήσιν τῶν καταθέσεων μεταξὺ πρώτου καὶ τελευταίου τριμήνου τοῦ ἔτους.

Εἶναι ἀληθές ὅτι μέρος τῆς κατὰ τὸ τρέχον ἔτος αὐξήσεως τῶν καταθέσεων προέρχεται ἀπὸ τὸ προῖον τῆς πωλήσεως λιρῶν εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὁποῖον δὲν ἀντιπροσωπεύει τρεχούσας ἀποταμιεύσεις. Ὑπεστηρίχθη ἐν προκειμένῳ ὅτι συνεπεία τῶν ληφθέντων ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀγορὰν τῆς χρυσῆς λίρας μέτρων ἐνισχύεται ἡ ρευστότης τῶν τραπεζικῶν ἰδρυμάτων διὰ νεοεκδομένου χρήματος καὶ ἀσχοῦνται ἐκ τούτου πληθωρικαὶ πιέσεις εἰς τὴν οἰκονομίαν. Καίτοι εἶναι κατ' ἀρχὴν ὀρθόν ὅτι ἐκ τῆς ἀνωτέρω διαδικασίας θὰ ἡδύνατο νὰ ὑπάρξῃ πιστωτικὴ ἐπέκτασις ἐκ νεοδημιουργουμένου χρήματος, τοῦτο δὲν μειώνει τὴν σταθεροποιητικὴν σημασίαν τῆς στροφῆς τοῦ κοινοῦ ἀπὸ τὰς χρυσᾶς λίρας εἰς τὰς καταθέσεις διὰ τοὺς ἀκολουθοῦντας λόγους :

Π ρ ῶ τ ο ν. Διότι ἐν πάσῃ περιπτώσει σημαντικὸν μέρος τῆς αὐξήσεως τῶν καταθέσεων προέρχεται ἀπὸ τρεχούσας ἀποταμιεύσεις, τμήμα τῶν ὁποίων ἀνευ τῆς ἐπελθούσης μεταβολῆς θὰ ἐχρησιμοποιεῖτο δι' ἀποθησαύρισιν χρυσῶν λιρῶν, ἣτις θὰ ὠδῆγει εἰς κατασπατάλησιν πολυτίμων συναλλαγματικῶν μέσων ἀποκτωμένων εἰς σημαντικὴν ἑκτασιν δι' ἑξωτερικοῦ δανεισμοῦ.

Δ ε ὑ τ ε ρ ο ν. Διότι καὶ καθ' ὃ μέρος ἡ αὐξήσις τῶν καταθέσεων προέρχεται ἐκ νεοδημιουργουμένου χρήματος συνεπεία ὑπεραγορῶν λιρῶν ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος δὲν σημαίνει ἀντίστοιχον πιστωτικὴν ἐπέκτασιν, δε-

δομένου ότι τὸ μέγεθος τῶν πιστώσεων εὐρίσκεται πάντοτε ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῶν πιστωτικῶν ἀρχῶν. Ἡ ἐκ κεφαλαίων τοῦ ἐκδοτικοῦ προνομίου καὶ ἄλλων ἐλεγχομένων πηγῶν ἐνίσχυσις τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν ὡς ἐπίσης καὶ αἱ πάσης φύσεως δεσμεύσεις διαθεσίμων τῶν ἐν λόγῳ τραπεζῶν, μεταβάλλονται μὲ κριτήριον τὸ ὕψος τῶν ἐξ ἄλλων πηγῶν καὶ κυρίως ἐκ καταθέσεων διαθεσίμων πιστωτικῶν μέσων.

Τ ρ ί τ ο ν. Ἡ μετατροπὴ χρυσῶν λιρῶν εἰς καταθέσεις, ἀνεξαρτήτως τῶν εὐνοϊκῶν ἐπιπτώσεών της ἐπὶ τῶν διαθεσίμων συναλλαγματικῶν μέσων τῆς χώρας, συμβάλλει εἰς τὴν διαμόρφωσιν γενικωτέρας εὐνοϊκῆς ψυχολογίας, ἡ ὁποία μὲ τὴν σειρὰν της ἀσχεῖ ἐνισχυτικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἀποταμιεύσεως καὶ τῶν παραγωγικῶν ἐπενδύσεων.

2. Ἡ ἐξέλιξις τῆς Τραπεζικῆς Χρηματοδοτήσεως

Ἡ συνολικὴ χρηματοδότησις τῆς οἰκονομίας ὑπὸ τῶν τραπεζῶν καὶ τῶν εἰδικῶν πιστωτικῶν ὀργανισμῶν ἀνῆλθεν εἰς τὸ τέλος τοῦ 1965 εἰς 59.111 ἑκατ. δρχ. σημειώσασα αὐξήσιν ἐντὸς τοῦ ἔτους τούτου κατὰ 6.480 ἑκατ. δρχ. ἢ 12,3%, συγκρινομένην πρὸς ἀντιστοίχους αὐξήσεις ἐξ 7.232 ἑκατ. δρχ. ἢ 15,9% κατὰ τὸ 1964 καὶ 7.453 ἑκατ. δρχ. ἢ 19,6% κατὰ τὸ 1963. Εἰς μέσα ἔτησια ἐπίπεδα ἡ αὐξήσις κατὰ τὸ 1965 ἀνῆλθεν εἰς 6.592 ἑκατ. δρχ. ἢ 13,4% ἔναντι 7.813 ἑκατ. δρχ. ἢ 18,9% τὸ 1964 καὶ 6.522 ἑκατ. δρχ. ἢ 18,8% τὸ 1963.

Ἡ ἐπιβράδυνσις τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τῆς χρηματοδοτήσεως κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἐντοπίζεται εἰς τὴν χρηματοδότησιν τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέως. Ἡ πιστοδότησις τῶν δημοσίων ἐπιχειρήσεων καὶ δημοσίων ὀργανισμῶν ἠδῆξήθη μὲ τὸν αὐτὸν περίπου ρυθμὸν τοῦ προηγουμένου ἔτους, ἐνῶ ἡ χρηματοδότησις τῶν ὀργανισμῶν συγκεντρώσεως ἀγροτικῶν προϊόντων ἐσημείωσε σημαντικὴν διεύρυνσιν. Ἡ χρηματοδότησις πρὸς τὸ σύνολον τῶν ὡς ἄνω ὀργανισμῶν ἠδῆξήθη ἐντὸς τοῦ 1965 κατὰ 2.306 ἑκατ. δρχ. ἢ 32,0% ἔναντι αὐξήσεως ἐκ 1.579 ἑκατ. δρχ. ἢ 28% τὸ 1964. Ἐκ τῆς ἐντὸς τοῦ 1965 αὐξήσεως, ποσὸν 1.734 ἑκατ. δρχ. ἀπερροφήθη ἀπὸ τοὺς ὀργανισμοὺς συγκεντρώσεως ἀγροτικῶν προϊόντων, 272 ἑκατ. δρχ. ἀπὸ τὰς δημοσίας ἐπιχειρήσεις Δ.Ε.Η. καὶ Ο.Τ.Ε. καὶ 300 ἑκατ. δρχ. ἀπὸ δῆμους, κοινότητας καὶ ἄλλους δημοσίους ὀργανισμοὺς.

ΙΧ. ΠΙΣΤΩΤΙΚΑΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ

Ἐχει κατ' ἐπανάληψιν τονισθῆ ὑπὸ τῆς Τραπεζικῆς τῆς Ἑλλάδος ἡ σημασία τοῦ πιστωτικοῦ ἐλέγχου διὰ τὴν καλυτέραν χρησιμοποίησιν τῶν διαθεσίμων κεφαλαίων. Ἡ ἔννοια τοῦ οἰκονομικοῦ προγραμματισμοῦ, ἀπαραιτήτου

διὰ τὴν ἐπιτάχυνσιν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας καὶ τὴν ἐπίτευξιν τῶν ἀναγκαίων ζωοτροφικῶν μεταβολῶν εἰς τὴν παραγωγικὴν διαδικασίαν, εἶναι ἀναποσπάστως συνδεδεμένη πρὸς τὴν ἐπιδιώξιν τῆς εἰς τὴν μεγαλύτεραν δυνατὴν ἔκτασιν κινητοποιήσεως τῶν διαθέσιμων πιστωτικῶν μέσων πρὸς τοὺς πλέον παραγωγικοὺς τομεῖς τῆς οἰκονομίας.

Ἡ συμβολὴ τοῦ πιστωτικοῦ ἐλέγχου εἰς τὰς ἐπιδιώξεις τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς ἔχει τύχει γενικωτέρας ἀναγνωρίσεως καὶ ὡς ἐκ τούτου χρησιμοποιεῖται ἤδη ὑφ' ὄλων τῶν χωρῶν ἀνεξαρτήτως βαθμοῦ ἀναπτύξεως καὶ οἰκονομικῆς ὀργανώσεως. Ἐἶναι, ἐν τούτοις, αὐτονόητον ὅτι ὁ ἔλεγχος τῆς κατανομῆς τῶν πιστώσεων ἀποκτᾷ ἰδιαιτέραν σπουδαιότητα εἰς τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν οἰκονομίας, εἰς τὰς ὁποίας ἡ διάστασις μεταξύ διαθέσιμων πιστωτικῶν μέσων καὶ πιστωτικῶν ἀναγκῶν εἶναι μεγαλύτερα καὶ εἰς τὰς ὁποίας παρατηροῦνται σημαντικαὶ ἀποκλίσεις μεταξύ κοινωνικοοικονομικῆς παραγωγικότητος καὶ ἰδιωτικοοικονομικῆς ἀποδοτικότητος. Ἐἰς τὰς οἰκονομίας αὐτὰς ἡ ἄνευ κεντρικῆς κατευθύνσεως καὶ ἐλέγχου λειτουργία τοῦ πιστωτικοῦ μηχανισμοῦ, θὰ κατέληγε εἰς κατασπατάλησιν τῶν ἐν στενότητι κοινωνικῶν ἀποταμιώσεων εἰς ὀλιγώτερον ἢ οὐδόπως παραγωγικοὺς σκοποὺς καὶ θὰ ὠδήγηε εἰς καθυστέρησιν τῆς ὅλης διαδικασίας οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους ὁ πιστωτικὸς ἔλεγχος ἐχρησιμοποιήθη παρ' ἡμῶν καθ' ὅλην τὴν μεταπολεμικὴν περίοδον ὡς κεντρικὸν ὄργανον ἀσκήσεως οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἀνασυγκροτήσεως τῆς οἰκονομίας μας ἀπὸ τὰς καταστροφὰς τοῦ πολέμου καὶ τῆς κατοχῆς, ὅτε ἡ στενότης τῶν διαθέσιμων πόρων ἐν σχέσει πρὸς τὰς ὑφιστάμενας ἀνάγκας ἦτο πολὺ μεγάλη, ὁ ἔλεγχος κατ' ἀνάγκην ἦτο αὐστηρὸς καὶ εἰς σημαντικὴν ἔκτασιν περιπτώσιαι. Ἡ ἀπλούστευσις ὁμῶς τῶν πιστωτικῶν κανόνων ἀπετέλεσε συνεχῆ ἐπιδιώξιν τῶν πιστωτικῶν ἀρχῶν καὶ ἔχει ἤδη πραγματοποιηθῆ εἰς σημαντικὸν βαθμὸν διὰ διαδοχικῶν τροποποιήσεων τῶν σχετικῶν διατάξεων. Αἱ συνθήκαι ὁμῶς αἱ ὁποιαὶ προσδιορίζουν τὸν ἐκάστοτε ἐνδεικνυόμενον βαθμὸν πιστωτικοῦ ἐλέγχου καὶ τὴν μορφήν τῶν πιστωτικῶν κανόνων, ἦτοι ἡ ἔκτασις τῆς στενότητος τῶν πιστωτικῶν μέσων καὶ ὁ βαθμὸς ἐξοικειώσεως τῶν τραπεζῶν πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ πιστωτικοῦ ἐλέγχου, μεταβάλλονται συνεχῶς. Κατὰ συνέπειαν καὶ ἡ προσαρμογὴ τοῦ καθεστώτος τοῦ πιστωτικοῦ ἐλέγχου πρὸς τὰς ἐκάστοτε ὑφιστάμενας συνθήκας ἀποτελεῖ συνεχῆ διαδικασίαν, τὴν ὁποίαν ἀδιαλείπτως ἐπιμελεῖται ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, ὡς ὑπεύθυνος σύμβουλος τῆς Ν.Ε. ἐπὶ τῶν θεμάτων αὐτῶν.

Ἡ τελευταία μείζων μεταβολὴ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἀπλουστεύσεως τοῦ συστήματος πιστωτικοῦ ἐλέγχου ἔλαβε χώραν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους 1963. Ἡ μεταβολὴ ἐκείνη ἀπεσκοπεῖ εἰς τὴν μετάθεσιν μεγαλύτερας ἀρμοδιότητος καὶ εὐθύνης εἰς τὰς τραπεζὰς διὰ τὴν κατανομήν τῶν πιστώσεων βάσει γενικῶν ἀρχῶν τιθεμένων ὑπὸ τῶν πιστωτικῶν ἀρχῶν. Ἡ ἐμπειρία ἡ κτηθείσα

κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀπλουστευμένων κανόνων συνιγορεῖ ἴδῃ ὑπὲρ τῆς περαιτέρω ἀπλουστεύσεως καὶ αὐτοματοποιήσεως τοῦ δλου-
συστήματος.

Εἰδικώτερον θὰ ἠδύνατο νὰ παρασχεθῇ μεγαλύτερα εὐχέρεια εἰς τὰς τρα-
πέζας ὅπως ἐπιλέγουν τὴν προσφορωτέραν μορφήν χρηματοδοτήσεως τῶν βιο-
μηχανικῶν ἐπιχειρήσεων διὰ κεφάλαια κινήσεως, ὑπὸ τὴν ἀπαραίτητον προ-
ϋπόθεσιν ὅτι θὰ ἐλέγχουν ὑπευθύνως τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ δανείου πρὸς
κάλυψιν πραγματικῆς παραγωγικῆς δαπάνης. Μεταρρυθμίσεις πρὸς τὴν κατεύ-
θυνσιν αὐτὴν θὰ ἐσήμαινε πλήρη σχεδὸν ἐξαφάνισιν τῶν διαδικαστικῶν περι-
ορισμῶν κατὰ τὴν χρηματοδότησιν τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, μὲ πα-
ράλληλον διατήρησιν τῶν κανόνων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν χρονικὴν διάρ-
κειαν τῶν πιστώσεων τὰς ὁποίας αἱ χρηματοδοτούμεναι ἐπιχειρήσεις ἐπιτρέπε-
ται νὰ παρέχουν εἰς τὴν πελατεῖαν των. Ὁ ἐλεγχος τῆς διαρκείας τῶν ἐπι-
πιστώσει πωλήσεων τῶν χρηματοδοτουμένων ἐπιχειρήσεων ἀποτελεῖ τὸ ἀντί-
στοιχον τοῦ ἐλέγχου τῆς πιστοδοτήσεως τῆς καταναλώσεως. Ἡ διατήρησις
τῶν ἐν λόγῳ προθεσμῶν ἐντὸς ὁρίων ἀποτελεῖ βασικὴν ἀρχὴν ἢ ὁποία πρέπει
νὰ τηρηταὶ ἀπαρεγκλίτως κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν τραπέζων κατανομήν τῶν πιστώ-
σεων. Ἐν προκειμένῳ μάλιστα θὰ πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι εἰς πολλὰς περι-
πτώσεις ἢ πιστοδοτήσις τῆς καταναλώσεως ἔχει ὑπερβῆ τὰ ὄρια τὰ ὁποία συμ-
βιβάζονται μὲ τὴν ἐπιδιώξιν ταχυτέρου ρυθμοῦ ἀναπτύξεως τῶν παραγωγικῶν
ἐπενδύσεων καὶ συνεπῶς θὰ πρέπει νὰ γίνῃ προσπάθεια σχετικῆς συγκρα-
τήσεώς τῆς.

Εἰς τὴν χρηματοδότησιν τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐμπορίου ἢ ἀνάγκη διατηρήσεως
τῶν ποσοτικῶν ὁρίων ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται. Τὰ ὄρια ὅμως ταῦτα διευρύ-
νονται συνεχῶς μὲ ρυθμὸν ὑπερβαίνοντα συνήθως τὴν αὔξησιν τοῦ κύκλου ἐρ-
γασιῶν τοῦ κλάδου. Ἡ ὑπαρξις τῶν ποσοτικῶν ὁρίων καθιστᾷ ἀναγκαίαν τὴν
διατήρησιν ὀρισμένων κανόνων οἱ ὅποιοι ἀποσκοποῦν νὰ παρεμποδίσουν τὴν
ἀπορρόφησιν τῶν διαθέσιμων πιστώσεων ἀπὸ τὰς μεγαλύτερας ἐπιχειρήσεις
εἰς θάρος τῶν μικρῶν. Καὶ οἱ κανόνες ὅμως αὐτοὶ ἀποτελοῦν ἀντικείμενον
συνεχοῦς ἀπλουστεύσεως.

Πλὴν τῶν μεταβολῶν εἰς τοὺς ποιοτικoὺς κανόνας τῆς πιστοδοτήσεως ἢ
Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος μελετᾷ ἀπὸ καιροῦ ὀρισμένας διαρρυθμίσεις εἰς τὸν
ποσοτικὸν ἐλεγχον τῶν πιστώσεων, διὰ τῶν ὁποίων ἐπιδιώχονται :

Π ρ ω τ ο ν. Ἡ κατάργησις τῆς διαφορᾶς ἀποδόσεως διὰ τὰς τραπεζὰς
τῶν ἐπὶ μέρους κατηγοριῶν χορηγήσεων. Ὡς γνωστόν, αἱ περισσότερον εὐνο-
οῦμεναι ὑπὸ τῶν πιστωτικῶν ἀρχῶν χρηματοδοτήσις ἐπιδαρύνονται μὲ χαμη-
λότερα ἐπιτόκια. Τοῦτο ὅμως καθιστᾷ τὰς ἐν λόγῳ χορηγήσεις ὀλιγώτερον
ἐπιθυμητάς διὰ τὰς τραπεζὰς. Ἡ ὑπαρξις ἀντικινήτρου, ὡς τὸ ἀνώτερον, ἔχει
μικρὰν σημασίαν ὑπὸ καθεστῶς λεπτομερειακοῦ πιστωτικοῦ ἐλέγχου, ἀποκτᾷ

ζῶως βαρύτητα δταν παρέχεται εἰς τὰς τραπεζὰς μεγαλύτερα ἀρμοδιότης ὡς πρὸς τὴν κατανομὴν τῶν πιστώσεων.

Διὰ τῆς μελετωμένης τροποποιήσεως ἢ ἀπόδοσις διὰ τὰς τραπεζὰς ἐξ ἄλλων τῶν κατηγοριῶν χρηρηγήσεων θὰ εἶναι ἢ αὐτὴ, χωρὶς νὰ ἀνατραπῆ ἢ σημερινὴ σχέσις μεταξὺ τῶν ἐπὶ μέρους κατηγοριῶν ἐπιτοκίων. Ἡ ἐξίσωσις δὲ αὕτη θὰ ἐπιτυγχάνεται αὐτομάτως καὶ οὐχὶ διὰ πολυπλόκου συστήματος εἰσφορῶν καὶ ἐκπτώσεων ἐπὶ τῶν καταβαλλομένων ἐπιτοκίων, ὡς ἐπροτάθη εἰς τὸ παρελθόν.

Δ ε ὕ τ ε ρ ο ν. Ἡ μέχρις ἐνὸς βαθμοῦ αὐτάματος προσαρμογὴ τῆς ρευστότητος τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν εἰς τὰς μεταβολὰς τῶν ἐποχικῶν τῶν χρηρηγήσεων. Τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι ἀντιμετωπίζονται αὐτομάτως δλαὶ αἱ ἐξ ἐποχικῶν λόγων μεταβολαὶ τῆς ρευστότητος τῶν τραπεζῶν, ἀλλ' ἀπλῶς ὅτι περιορίζονται.

Τ ρ ῖ τ ο ν. Ἡ εἰς εὐρύτεραν ἔκτασιν κινητοποιήσις κεφαλαίων δημοσίων ὀργανισμῶν καὶ ἄλλων ἐλεγχομένων κεφαλαίων πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς τραπεζικῆς χρηματοδοτήσεως βιομηχανικῶν καὶ βιοτεχνικῶν ἐπενδύσεων. Ὡς ἀνεφέρθη εἰς προηγουμένον κεφάλαιον τῆς παρούσης ἐκθέσεως, ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος παρέσχε κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος προσωρινοῦ τύπου ἐνίσχυσιν εἰς τὰς ἐμπορικὰς τραπεζὰς διὰ τὴν χρηματοδότησιν βιομηχανικῶν ἐπενδύσεων. Ἡ ἐνίσχυσις αὕτη καθ' ὃ προερχομένη ἐκ κεφαλαίων τοῦ ἐκδοτικοῦ προνομίου ἦτο κατ' ἀνάγκην βραχυχρονίου φύσεως. Ἡ κινητοποιήσις ὅμως πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν κεφαλαίων δημοσίων ὀργανισμῶν θὰ ἐπιτρέψῃ ὅπως ἡ ἐνίσχυσις συνδέεται μὲ τὴν διάρκειαν τοῦ δανείου καὶ συνεπῶς εἶναι ἀποτελεσματικωτέρα. Στενότερς, ὅμως, κεφαλαίων δὲν φαίνεται νὰ ὑπῆρξε μέχρι τοῦδε ἢ αἰτία τῆς ἀνεπαρκοῦς δραστηριότητος τῶν τραπεζῶν εἰς τὸν ἐν λόγω τομέα. Διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τῶν πιστωτικῶν μέτρων πρὸς τὴν ὡς ἄνω κατεύθυνσιν εἶναι ἀνάγκη ὅπως αἱ τράπεζαι καὶ ἰδίως ἡ Ε.Τ.Β.Α. δραστηριοποιηθοῦν εἰς τὴν μεγαλύτεραν δυνατὴν ἔκτασιν, ἀναλαμβάνουσαι πρωτοβουλίας ἐνισχυτικὰς καὶ συμπληρωματικὰς τῆς ἰδιωτικῆς ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητος.

Εἶναι ἀνάγκη νὰ καταστῆ γενικωτέρα συνείδησις ὅτι ἔργον τῆς Κρατικῆς Τραπεζῆς Ἐπενδύσεων εἶναι νὰ ἀναπτύσῃ δραστηριότητα ἐκεῖ ὅπου ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία ὕστερὲι ἐλλείπει τῆς καταλλήλου ὀργανώσεως ἢ τῶν δυνατοτήτων κινητοποιήσεως τῶν ἀπαιτουμένων ἐπιχειρηματικῶν κεφαλαίων. Τοῦτο ἰσχύει κατὰ τεκμήριον προκειμένου περὶ δυσκολωτέρων καὶ μεγαλύτερων ἔργων. Ἀνάλογος, ἐπομένως, θὰ πρέπει νὰ εἶναι καὶ ἡ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν κινητοποιήσις τῆς Ε.Τ.Β.Α. ἢ ὅποια πρέπει νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν ἀξιοποίησιν καὶ τὸν συντονισμὸν τῶν ἐγχωρίων ἐπιχειρηματικῶν δυνάμεων ὡς καὶ δυναμικὰς συνεργασίας μὲ ξένας ἐπιχειρήσεις. Ἔργον τῆς Ε.Τ.Β.Α. δὲν εἶναι ἢ ἀπόκτησις μονίμου ἐλέγχου ἐπὶ τῶν ἐπιχειρήσεων ἀλλ' ἢ προώθησις βιομηχανικῶν ἐπενδύσεων μεγαλύτερας πνοῆς καὶ ἢ ἀνάπτυξις τῆς κεφαλαιαγο-

ρᾶς. Ὡς ἀναπτύσσεται ἀναλυτικώτερον κατωτέρω, βασικὴν ἀδυναμίαν τῶν μὴ ἀνεπτυγμένων κεφαλαιαγορῶν ἀποτελεῖ ἡ ἀνεπάρκεια προσφοράς τίτλων γνησίων ἀνωνύμων ἐταιριῶν, λειτουργουσῶν ἐπὶ δημοκρατικῶν βάσεων. Εἰς τὴν κάλυψιν τοῦ κενῷ τούτου, κατὰ τὰ πρῶτα τοῦλάχιστον θήματα τῆς ἀναπτύξεως τῆς κεφαλαιαγορᾶς μας, καλεῖται νὰ συμβάλῃ ἡ Ε.Τ.Β.Α. διαθέτουσα εἰς τὴν ἀγορὰν μέρος τῶν εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τῆς μετοχῶν, ἐξ ἐκείνων αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ προσελκύσουν ταχύτερον τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ εὐρύτερου κοινῷ. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς μελλοντικῆς δραστηριότητος τῆς Ε.Τ.Β.Α. θὰ πρέπει νὰ προκύψουν ἐπιχειρήσεις εὐρύτερας μετοχικῆς ἰδιοκτησίας, δεδομένου ὅτι ἔργον τοῦ σημαντικοῦ αὐτοῦ φορέως εἶναι ἡ ἴδρυσις μεγάλων ἐπιχειρήσεων μὲ ἐνεργὸν σύμπραξιν ξένων δυναμικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἐπαρκῆ ἑλληνικὴν συμμετοχὴν καὶ ἡ ἐν συνεχείᾳ μεταβάσις τῆς μετοχικῆς τῆς ἰδιοκτησίας εἰς τὸ εὐρύτερον κοινόν. Τὸ ἀνωτέρω δεύτερον σκέλος τῆς δραστηριότητος τῆς Ε.Τ.Β.Α. θὰ διευκολυνθῇ σημαντικῶς διὰ τῶν μελετωμένων μέτρων ἀναδιοργανώσεως τῆς ἀγορᾶς.

Παράλληλον πρὸς τὴν ἀναπλήρωσιν τῆς ἑλλειπούσης ἰδιωτικῆς δραστηριότητος ἔργον τῆς Ε.Τ.Β.Α. εἶναι καὶ ἡ ἐνίσχυσις τῆς ὑφισταμένης ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας. Εἰς περιπτώσεις σημαντικῶν ἰδιωτικῶν πρωτοβουλιῶν ἡ Ε.Τ.Β.Α. θὰ πρέπει νὰ ἐνισχύῃ τὰς ἐνδιαφερομένας ἐπιχειρήσεις χωρὶς ἀναγκαστικῶς νὰ μεταβάλλῃ τὸ καθεστῶς ἐλέγχου αὐτῶν. Πρὸς τοῦτο εἰς τὰ μελετώμενα μέτρα ὀργανώσεως τῆς κεφαλαιαγορᾶς περιελήφθη σχετικὴ εὐχέρεια.

Τ ἔ τ α ρ τ ο ν. Ἡ διάθεσις τμήματος τῆς εἰσρεούσης εἰς τὰς τραπεζὰς ἀποταμιεύσεως ἡμοῦ μὲ κεφάλαια δημοσίων ὀργανισμῶν διὰ τὴν χρηματοδότησιν βιοτεχνικοῦ ἐξοπλισμοῦ καὶ μειζόνων παραγωγικῶν πρωτοβουλιῶν εἰς τὴν βιοτεχνίαν. Τὰ κεφάλαια ταῦτα ἐφόσον δὲν χορηγοῦνται θὰ τηροῦνται εἰς εἰδικὸν λογαριασμὸν παρὰ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, δυνάμενα νὰ ἀναληφθοῦν ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον διὰ τοῦς ὡς ἄνω σκοπούς.

Αἱ ἀνωτέρω ρυθμίσεις πρὸς ἐξασφάλισιν κεφαλαίων διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιοτεχνίας συνδυάζονται μὲ τὸ γενικώτερον πρόγραμμα ὀργανώσεως τῆς βιοτεχνικῆς πίστωσης, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ ἐλήφθησαν κατ' ἀρχὴν ἀποφάσεις ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Δι' αὐτοῦ ἀντιμετωπίζεται ἡ δημιουργία ἐγγυοδοτικοῦ μηχανισμοῦ, ὁ ὁποῖος θὰ συμπληρῶνῃ τὴν πιστωτικὴν ἐπιφάνειαν τῶν μικροτέρων ἐπιχειρήσεων. Διὰ τῆς παροχῆς κρατικῆς ἐγγυήσεως αἰρεται ἡ ἐπιφυλακτικότης τῶν τραπεζῶν ὅπως χρηματοδοτοῦν ἐπιχειρήσεις περιωρισμένης πιστωτικῆς ἐπιφάνειας. Ἀφ' ἑτέρου, διὰ τῆς διαθέσεως εἰδικῶν κεφαλαίων διὰ τὰς ἐν λόγῳ χρηματοδοτήσεις τῆς βιοτεχνίας, αἰρεται καὶ ὁ ἕτερος λόγος μειωμένου ἐνδιαφέροντος τῶν τραπεζῶν διὰ καθαρῶς βιοτεχνικὰ δάνεια, ἤτοι ἡ μικροτέρα ἀπόδοσις τῶν ἐν λόγῳ δανείων ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλας τοποθετήσεις.

Ὁ ἀνωτέρω συνδυασμὸς ἀποτελεῖ τὴν καλυτέραν δυνατὴν, ὑπὸ τὰς ὑφιστα-

μένας συνθήκας, αντιμετώπισιν του προβλήματος τής διστεχνικής πίστωσης δεσμεύουσα ότι κινητοποιεί κατά ύγια τρόπον κεφάλαια και τραπεζικήν ὀργανώσιν τὰ ὅποια δυσχερῶς ἢ ἴδυναντο νὰ εξασφαλισθοῦν ὑπὸ ἄλλο σχῆμα. Ὑπὸ τὸ νέον καθεστῶς κάθε διστεχνική ἐπιχειρήσις θὰ δύναται νὰ χρηματοδοτηθῇ διὰ τὴν δημιουργικήν ἀνάπτυξιν τοῦ κεφαλαιακοῦ τῆς ἐξοπλισμοῦ καὶ τὴν προετοιμασίαν μεγάλων παραγγελιῶν, ἔστω καὶ ἂν δὲν δύναται νὰ προσφέρῃ τὰς ὁάσει αὐστηρῶς τραπεζικῶν κριτηρίων ἀπαιτούμενας ἀσφαλείας. Διὰ τὸ ὕψος τῶν χρηματοδοτήσεων αὐτῶν δὲν τίθεται ὄριον, ὁ χαρακτηρισμὸς ὁμοῦ τῆς δαπάνης ὡς ἐμπιστοσύνης εἰς τὴν προσπάθειαν διστεχνικῆς ἀναπτύξεως θὰ πρέπει νὰ ἐλέγχεται προηγουμένως ἀπὸ συμβούλιον εἰς τὸ ὅποιον ἢ ἐκπροσωποῦνται ἐπαρκῶς τὰ διστεχνικά συμφέροντα.

* * *

Διὰ τὴν διοχέτευσιν περισσοτέρων ἀποταμιεύσεων μέσω ὀργανωμένων ἀγορῶν καὶ τὴν ὀργανικήν βελτίωσιν τῆς συνθέσεως τῶν ρευστῶν τοποθετήσεων τοῦ κοινού καὶ τῆς κεφαλαιακῆς συγκροτήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων, μελετῶνται ἀπὸ καιροῦ μέτρα ὀργανώσεως τῆς κεφαλαιαγορᾶς. Ἐν προκειμένῳ δεόν νὰ ἐξεραθῇ ἡ δεδηλωμένη πρόθεσις τῆς Κυβερνήσεως νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν θέσπισιν τῶν ἀναγκαίων μεταρρυθμίσεων.

Τὰ πλεονεκτήματα τῆς κατανομῆς μεγαλύτερου τμήματος τῆς ἀποταμιεύσεως μέσω τοῦ μηχανισμοῦ μιᾶς ὀργανωμένης ἀγορᾶς εἶναι πρόδηλα. Ἡ ἐπέκτασις παύει νὰ συνδέεται ἀπαραίτητως μὲ τὸ πρόσωπον τοῦ ἀποταμιευτοῦ καὶ ἐπομένως διευρύνονται αἱ δυνατότητες προωθήσεως τῶν πλέον παραγωγικῶν ἐπενδύσεων. Ἀλλὰ καὶ καθ' ὃ μέρος ἡ ἀνάπτυξις τῆς κεφαλαιαγορᾶς θὰ ἐπεδράδουν ἐνδεχομένως τὸν ρυθμὸν αὐξήσεως τῶν καταθέσεων, δὲν θὰ ἔπαυε νὰ ἀποτελῇ σημαντικὸν ἐπίτευγμα, διότι θὰ ἐξοφάλλιζε τὴν χρηματοδότησιν τοῦ αὐτοῦ ὄγκου ἐπενδύσεων μὲ μικρότερας ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς ρευστότητος τῆς οἰκονομίας καὶ ὑγιεστέραν σύνθεσιν τῶν ὑποχρεώσεων τῶν χρηματοδοτούμενων ἐπιχειρήσεων.

Πέραν τῶν ἀνωτέρω, ἡ ἀνάπτυξις τῆς κεφαλαιαγορᾶς θὰ δημιουργήσῃ τὰς προϋποθέσεις διὰ τὴν ἱδρύσιν μεγάλων ἀνωνύμων ἐταιριῶν, λειτουργουσῶν ἐπὶ δημοκρατικῶν βάσεων καὶ τῶν ὁποίων ἡ διοίκησις, ἡ διάρκεια καὶ αἱ προοπτικαὶ δὲν θὰ συνδέωνται ἀπαραίτητως μὲ τὰς ἀτομικὰς ἱκανότητας καὶ συνθήκας δράσεως ὀρισμένου κεφαλαιούχου, ἀλλὰ θὰ προσδιορίζωνται ἀπὸ τὰς γενικωτέρας δυνατότητας τὰς ὁποίας διαθέτει ἡ οἰκονομία. Ἡ ἀνάπτυξις ἐπιχειρήσεων μὲ ἰσχυρὰν καὶ ὑγιᾶ κεφαλαιακὴν διάρθρωσιν, δυναμένων νὰ ἐπιλέξουν τὰς διοικήσεις αὐτῶν μὲ κύριον γνώμονα τὰς ἐπιχειρηματικὰς ἱκανότητας καὶ ἐνεργουσῶν μὲ εὐρύτερον χρονικὸν ὄριζοντα, εἶναι ἀπαραίτητα στοιχεῖα διὰ τὴν διαμόρφωσιν διεθνῶς ἀνταγωνιστικῶν παραγωγικῶν μονάδων.

Πέραν ὁμοῦ τῶν καθαρῶς οἰκονομικῶν εὐνοϊκῶν ἀποτελεσμάτων, ἡ ἀνά-

πτύξεις επιχειρήσεων εύρειας μετοχικής ιδιοκτησίας έχει σημαντικά πλεονεκτήματα και από κοινωνικής πλευράς. Δι' αὐτῶν δημιουργοῦνται αἱ προϋποθέσεις τῆς συμμετοχῆς και μικροτέρων ἀποταμιευτῶν εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν επιχειρήσεων και ἐπομένως εἰς τὰς ὠφελείας ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας μας.

Ἀποτελεῖ εὐτυχῆ συγκυρίαν τὸ ὅτι τὰ μελετώμενα μέτρα προωθοῦνται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εἰς μίαν περίοδον κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ κοινόν, ἀντιληφθὲν τὸ ἴδιον αὐτοῦ συμφέρον και ἀνταποκρινόμενον πλήρως εἰς τὰ προσφάτως ληφθέντα μέτρα εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς χρυσῆς λίρας, ἐγκαταλείπει τὸν χρυσὸν και εὐρίσκει εἰς ἀναζήτησιν ἐτέρων μορφῶν ρευστῶν τοποθετήσεων. Αἱ καταθέσεις και αἱ ἐπενδύσεις εἰς ὁμολογιακούς τίτλους ἀποτελοῦν σήμερον τὰ μόνως διεξόδους πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτήν. Καὶ αἱ δύο ὁμοίως αὐταὶ κατηγορίαι τοποθετήσεων ἀποτελοῦν ἐπενδύσεις σταθεροῦ εἰσοδήματος. Ἀλλὰ αἱ προτιμήσεις πολλῶν ἀποταμιευτῶν στρέφονται και πρὸς τοποθετήσεις αἱ ὁποῖαι ἔχουν προοπτικὰς ὑπερτιμήσεως, και κατὰ συνέπειαν πραγματοποιήσεως και κεφαλαιακῶν κερδῶν. Τὴν ἱκανοποίησιν τῶν προτιμήσεων αὐτῶν ἐπιδιώκει νὰ καλύψῃ ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἀγορᾶς μετοχικῶν ἀξιών.

Διὰ τῶν σχεδιαζομένων περὶ ὀργανώσεως τῆς κεφαλαιαγορᾶς μέτρων, παρέχονται κίνητρα και ὀργανοῦνται θεσμοὶ πρὸς ἐνίσχυσιν τόσο τῆς ζήτησεως ὅσον και τῆς προσφορᾶς μετοχικῶν τίτλων, καταλλήλων δι' ἐπενδύσεις τοῦ εὐρυτέρου ἀποταμιευτικοῦ κοινού.

Διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ζήτησεως μετοχικῶν ἀξιών προτείνεται ὅπως τὰ μερίσματα ἀπαλλαγῶν μερικῶς τοῦ φόρου εἰσοδήματος. Βάσει τοῦ ἰσχύοντος φορολογικοῦ καθεστώτος, τὰ εἰσοδήματα ἐξ ὁμολογιῶν και προνομίωχων μετοχῶν ἀπαλλάσσονται ὀλοκληρωτικῶς τῆς φορολογίας, ἐφόσον παρασχεθῇ πρὸς τοῦτο προηγουμένη ἔγκρισις ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις τοῦ Ν.Δ. 3746) 1957. Ὑπὸ τοὺς ὅρους αὐτοὺς δημιουργεῖται δυσμενῆς διάκρισις εἰς ὄφρος τῶν κοινῶν μετοχῶν και τοῦτο θέτει φραγμὸν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀγορᾶς μετοχικῶν τίτλων. Τὸ ἐμπόδιον αὐτὸ ἀκριβῶς, ἀποσκοπεῖ νὰ ἄρῃ ἢ μελετωμένη ἐπέκτασις τῶν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν και εἰς τὸ ἐκ κοινῶν μετοχῶν εἰσόδημα. Εἰς τὴν περίπτωσιν ὁμοίως τῶν μερισμάτων ἢ προτεινομένη ἀπαλλαγὴ δὲν εἶναι ἀπεριόριστος, ὡς συμβαίνει μὲ τὸ ἐκ τόκων εἰσόδημα, διότι ἐπιδιώξεις τοῦ μέτρου δὲν εἶναι ἡ ἀπαλλαγὴ τῶν επιχειρηματικῶν κεφαλαίων ἐκ τῆς φορολογίας ἀλλὰ ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἀγορᾶς μετοχικῶν τίτλων και κέρω αὐτῆς ἢ πιστωτικῆ ἐξυγιάνσεως και ἀναδιοργάνωσις τῶν παραγωγικῶν επιχειρήσεων. Διὰ τοῦτο, διὰ τὰς προτεινομένας ἀπαλλαγὰς τίθενται ὅρια και ὅροι οἱ ὁποῖοι ἐνῆ περιορίζουν τὴν σημασίαν τῶν προκειμένου περὶ οἰκογενειακῶν επιχειρήσεων, παρέχουν εὐρέα περιθώρια διὰ τὴν προσέλευσιν τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν ἀποταμιευτῶν εἰς μετοχικὰς ἀξίας. Τὰ ὅρια προτείνονται κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε νὰ εὐνοηθῇ ἡ κατανομή τῶν ἐπενδύσεων εἰς πλείονας τίτλους. Αἱ προ-

τεινόμενα ἀπαλλαγὰι διακρίνονται εἰς δύο κατηγορίας : Τὴν γενικὴν, ἣ ὁποία εὐνοεῖ κυρίως τοὺς μικροτέρους καὶ μέσους ἀποταμιευτάς, καὶ τὴν εἰδικὴν ἣ ὁποία παρέχει μεγαλύτερας ἀπαλλαγάς, κατὰ τὴν ἐγκρίσεως ἀρμοδίου ὄργανου ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις τοῦ Ν.Δ. 3746) 1957, προκειμένου περὶ ἐπενδύσεων εἰς τίτλους ἐπιχειρήσεων ἀναλαμβάνουσων μεῖζονας προσπάθειάς ἐντὸς τῆς διαδικασίας οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας. Συγχρόνως, ὡς ἀναπτύσσεται κατωτέρω, αἱ μεῖζονες αὐταὶ ἀπαλλαγὰι συνδέονται στενότερον μὲ τὴν ἐπιδιώξιν τῆς ἐνίσχυσεως τῆς προσφορᾶς νέων τίτλων εἰς τὸ εὐρὺ κοινόν.

Ἀποτελεῖ χαρακτηριστικὸν τῶν μὴ ἀνεπτυγμένων ἀγορῶν κεφαλαίου διὰ πάσχουν περισσότερο ἀπὸ ἀπόψεως προσφορᾶς ἢ ἀπὸ ἀπόψεως ζητήσεως ἔλκυστικῶν τίτλων. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν αἱ προτεινόμενα μεῖζονες φορολογικαὶ ἀπαλλαγὰι τοῦ εἰσοδήματος ἐκ μετοχικῶν ἀξιῶν συνδέονται μὲ τὴν ὑποχρέωσιν διαθέσεως τμήματος τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου διὰ δημοσίας ἐγγραφῆς καὶ κατανομῆς τῆς μετοχικῆς ἰδιοκτησίας εἰς σχετικῶς μεγάλον ἀριθμὸν μετόχων.

Πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, ἦτοι τὴν ἐνίσχυσιν τῆς προσφορᾶς καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς ποιότητος τῶν προσφερομένων τίτλων, προτείνονται καὶ ἕτερα μέτρα, ἦτοι :

α. Αἱ φορολογικαὶ ἀπαλλαγὰι εἰς τὸ ἐκ μετοχῶν εἰσόδημα παρέχονται μόνον διὰ εἰσηγμένα εἰς τὸ Χρηματιστήριον χρεωγράφα. Συγχρόνως, ἡ εἰσαγωγή καὶ διατήρησις χρεωγράφων εἰς τὸ Χρηματιστήριον ὑπάγεται εἰς αὐστηρότερον καθεστῶς, ἦτοι συνδέεται μὲ τὴν ὑπαρξίν ἱκανοποιητικοῦ βαθμοῦ διασπορᾶς καὶ ἐμπορευσιμότητος τῶν τίτλων καὶ προϋποθέτει ἐπιχειρήσεις μεγάλου σχετικῶς μεγέθους.

β. Παρέχεται φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ εἰς τὰ ἐκ τῆς πωλήσεως χρεωγράφων προκύπτοντα καὶ μὴ διανεμόμενα κέρδη (ὑπεραξία) τῶν τραπεζῶν καὶ λοιπῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν.

γ. Ἰδρύεται «Ἐπιτροπὴ Κεφαλαιαγορᾶς», ὡς κεντρικὸν ὄργανον κατευθύνσεως καὶ ἐλέγχου τῆς χρηματιστηριακῆς ἀγορᾶς. Ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς Κεφαλαιαγορᾶς εἶναι ἡ ἐγκρίσις τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἡ διαγραφή τίτλων ἀπὸ τὸ Χρηματιστήριον, ὡς καὶ ἡ ἐπιβολὴ ὀρισμένων προσθέτων ὑποχρεώσεων εἰς ἐταιρίας μὲ εἰσηγμένα χρεωγράφα πρὸς προστασίαν τῶν μειοψηφῶν.

δ. Εἰσάγονται νέαι μορφαὶ τίτλων, ἦτοι προνομιοῦχοι μετοχαὶ μετατρέψιμοι εἰς κοινὰς καὶ ὁμολογίαι αἱ ὁποῖαι πέραν τοῦ ἀπολαμβανομένου τόκου μετέχουν καὶ εἰς τμήμα τῶν κερδῶν.

ε. Εἰσάγεται ὁ θεσμὸς τῶν «ἐταιριῶν ἐπενδύσεων» καὶ τῶν «κοινῶν κεφαλαίων ἐπενδύσεων» τὰ ὁποῖα διαχειρίζονται ἐταιρίαὶ ἐπενδύσεων ἢ τράπεζαι, διὰ λογαριασμὸν τρίτων. Σκοπὸς αὐτῶν εἶναι ἡ προσφορὰ ὑπηρεσιῶν διαχειρίσεως καὶ κατανομῆς κινδύνων δι' ἐπενδύσεις εἰς χρηματιστηριακοὺς τίτλους. Αἱ «ἐταιρίαὶ ἐπενδύσεων» ἀποτελοῦν ἐταιρίας σταθεροῦ κεφαλαίου, αἱ ὁποῖαι ἐπενδύουν τὰ κεφάλαιά των εἰς χρηματιστηριακοὺς τίτλους. Τὰ «κοινὰ κεφα-

λαιο επενδύσεων» αποτελούν κοινήν περιουσίαν, κνευ ιδίας νομικῆς προσωπικότητος, επενδυομένην ἐπίσης εἰς χρηματιστηριακὰς ἀξίας. Τὸ ὕψος τῶν «κοινῶν κεφαλαίων επενδύσεων» εἶναι μεταβλητὸν εἰς τρόπον ὥστε νὰ καθίσταται δυνατὴ ἢ συνεχῆς προσθήκη νέων ἀποταμιευτῶν καὶ ἢ ἐνδεχομένη ἀποχώρησις παλαιότερων. Ἡ ὑπὸ ἐπεξεργασίαν νομοθετικῆς ρυθμίσεως ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν λήψιν μέτρων πρὸς προστασίαν τῶν ἀποταμιευτῶν διὰ τῆς καθιερώσεως ὀρισμένων κανόνων κατανομῆς τῶν επενδύσεων, διαχειρίσεων αὐτῶν καὶ ὑπολογισμοῦ τῆς τιμῆς πωλήσεως καὶ ἐξαγορᾶς μεριδίων εἰς τὰ «κοινὰ κεφάλαια επενδύσεων». Ἐπίσης μελετῶνται φορολογικαὶ ρυθμίσεις διὰ τῶν ὁποίων αἰρεται ἡ φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις ἢ δημιουργουμένη ἐκ τῆς μεσολαθήσεως τῶν «ἐταιριῶν επενδύσεων» καὶ τῶν «κοινῶν κεφαλαίων επενδύσεων». Θὰ πρέπει νὰ τονισθῆ ἑνταῦθα ὅτι διὰ τῶν ἀνωτέρω θεσμῶν δὲν δύναται νὰ αὐξηθῆ ἢ συνολικὴ προσφορὰ τίτλων πρὸς τὸ κοινόν. δεδομένου ὅτι ὁ ρόλος των εἶναι ἀπλῶς μεσολαθητικός. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἡ ἀξιοποίησις τῶν νέων θεσμῶν συναρτᾶται μὲ τὴν ὕπαρξιν προσφορᾶς τίτλων παραγωγικῶν ἐπιχειρήσεων, εἰς ἔκτασιν ταύτην ὥστε νὰ καθίσταται δυνατός ὁ ἀπαιτούμενος καταμερισμός. Οἱ θεσμοὶ ὅμως οὗτοι δύνανται νὰ ἐπηρεάσουν σημαντικῶς τὴν ποιοτικὴν σύνθεσιν τῆς προσφορᾶς χρεωγράφων καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἢ συμβολὴ των εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κεφαλαιογορᾶς κρίνεται οὐσιώδης. Αἱ ἐταιρίαι επενδύσεων καὶ τὰ «κοινὰ κεφάλαια επενδύσεων» μετασχηματίζουσι τὰ ἀρχικὰ χρεώγραφα εἰς τίτλους προσφερομένους περισσότερον διὰ τοὺς μικροτέρους ἀποταμιευτὰς ἐκ λόγων ἀναφερομένων εἰς τὸ ἐλάχιστον πσοδὸν επενδύσεως, τὴν κατανομὴν τῶν κινδύνων καὶ τὴν ρευστότητα τῶν τίτλων.

Ἐἶναι σκόπιμον νὰ τονισθῆ ἑνταῦθα ὅτι ἡ ἀπόδοσις τῶν μελετωμένων μέτρων διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κεφαλαιαγορᾶς τελεῖ ὑπὸ ὀρισμένας προϋποθέσεις, αἱ κυριώτεραι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἑξῆς : Π ρ ὦ τ ο ν. Ἡ ἐνεργὸς πολιτικὴ χαρτοφυλακίου τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἀναπτύξουσι αἱ τράπεζαι καὶ ἰδίως ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Τράπεζα Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως κατὰ τὰ ἀνωτέρω εἰδικώτερον μνημονευθέντα. Δ ε ὕ τ ε ρ ο ν. Ἡ ἐξασφάλισις ἐπαρκῶς προσφορᾶς ἐλκυστικῶν τίτλων. Πρὸς τοῦτο, πέραν τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω πολιτικῆς χαρτοφυλακίου τῶν τραπεζῶν ἀπαιτεῖται ἢ ἐκ μέρους τῶν πλειοψηφῶν ἐγκατάλειψις τῶν στενῶν ἀντιλήψεων περὶ πλήρους ἐλέγχου τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ παραγνωρίσεως τῶν βασικῶν δικαιωμάτων τῆς μειοψηφίας. Ἡ ἀπαραίτητος νέα νοοτροπία σημαίνει ἀναγνώρισιν ὅτι τὸ συμφέρον τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν ἰδίων τῶν ἐπιχειρηματιῶν ἀπαιτεῖ ἐξασφάλισιν ἐπαρκῶν ὑγιῶν κεφαλαίων, ἢ ὁποῖα ὑπὸ τὰς συγχρόνους τεχνικοοικονομικὰς ἐξελίξεις δύναται νὰ πραγματοποιηθῆ μόνον μὲ μίαν εὐρυτέραν μετοχικὴν βάση κατόπιν προσφυγῆς εἰς τὴν κεφαλαιαγοράν. Τ ρ ί τ ο ν. Ἡ περαιτέρω ἐνίσχυσις τῶν ἐπιχειρηματικῶν πρωτοβουλιῶν διὰ νέας επεν-

δύσεις διὰ τῆς καθιερώσεως καὶ ἄλλων ἰσχυρῶν κινήτρων. Πρὸς τὴν ἰδίαν κατεύθυνσιν εἶναι ἀπαραίτητος καὶ ἡ συστηματικὴ ἐφαρμογὴ μιᾶς ἐνεργοῦ πολιτικῆς προσελκύσεως ξένων κεφαλαίων καὶ ἐπιχειρήσεων ἰδίως ὑπὸ τὴν μορφὴν συνεργασίας μὲ ἑλληνικὰς ἐπιχειρήσεις.

Διὰ τὴν ἁρμονικὴν ἀνάπτυξιν ἔλων τῶν ἀπαραίτητων διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς κεφαλαιαγορᾶς πρωτοβουλιῶν εἶναι ἀναγκαῖον ἔπως καταστῆ γενικωτέρα συνείδησις ἢ κεντρικὴ σημασία τὴν ὁποίαν ἔχει διὰ τὴν οἰκονομίαν μας ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπός. Πέραν τῆς δημιουργίας νέων μορφῶν τοποθετήσεων καὶ διευρύνσεως τῆς μετοχικῆς ἰδιοκτησίας, ἡ ἀνάπτυξις τῆς κεφαλαιαγορᾶς παρέχει τὴν δυνατότητα ἀντλήσεως σημαντικῶν κεφαλαίων διὰ τὴν χρηματοδότησιν τῶν δυναμικῶν καὶ προσδευτικῶν ἐπιχειρήσεων. Ἡ δυνατότης δὲ αὕτη θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ταχύτεραν ἐπέκτασιν τοῦ κεφαλαιακοῦ δυναμικοῦ τῆς χώρας καὶ τὴν πιστωτικὴν ἐξυγίανσιν ἔχει μόνον τῶν ἐπιχειρήσεων, ἀλλὰ καὶ τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος γενικώτερον καὶ συνεπῶς θὰ ἐξασφαλίσῃ ἰσχυρότερας καὶ ὑγιεστεράς θάσεις διὰ τὰ στηριχθῆ ἐπ' αὐτῶν ἢ ἀνάπτυξις τῆς οἰκονομίας μας.

Κ Ὑ Ρ Ι Ο : Μ Ἐ Τ Ο Χ Ο Ι :

Αἱ ἐξελίξεις τῶν τελευταίων μηνῶν ἐπιτρέπουσιν τὴν διαπίστωσιν ὅτι δὲν ἐκλονίσθη σοβαρῶς ἡ ἰσορροπία τῆς οἰκονομίας καὶ ἀπειμακρύνθη, ἢ ἀπειλή, ὀργανικῶν ἀλλοιώσεων ἐκ τῆς ψυχολογικῆς ἀναταραχῆς, ἢ ὁποία κατὰ περιόδους ἐξεδηλώθη ἔντονος τὰ τελευταία ἔτη. Ἡ νέα πολιτικὴ τῆς χρυσῆς λίρας, θεθεῖσα εἰς ἐφαρμογὴν τελικῶς τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1965, ὠδήγησεν ἀποφασιστικῶς εἰς τὴν ἐξυγίανσιν τοῦ ψυχολογικοῦ κλίματος καὶ συνέβαλεν εἰς τὸν σχηματισμὸν ἰσχυροῦ ἀποθέματος χρυσῶν λιρῶν. Οὕτω ἐξηφανίσθησαν αἱ πολλαπλαῖ καὶ σοβαραὶ ζημιόγονοι ἐπιπτώσεις αἱ ὁποῖαι, καίτοι βασικῶς ψυχολογικῆς φύσεως, προεκάλλουν ἐν τούτοις βαθυτέρας καὶ ὀργανικὰς ἀναταραχὰς εἰς τὴν οἰκονομίαν. Εἶναι σκόπιμον νὰ ἐπαναληφθῆ ὅτι, ἀντιθέτως πρὸς τὰ ἐνίοτε ὑποστηριχθέντα, ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος δὲν παρέλειψε νὰ ἐπισημαίγῃ μὲ ἐπιμονήν, ὡς καὶ εἰς τὸ παρελθόν, ὠρισημένας ἀρνητικὰς ἐξελίξεις καὶ νὰ ὑποδεικνύῃ τὴν ἐπιβαλλομένην πολιτικὴν πρὸς ὀργανικὴν ἀντιμετώπισιν τόσοσιν τῶν συμπτωμάτων κρίσεως ἐμπιστοσύνης ὕσον καὶ τῶν μονιμοτέρων προβλημάτων τῆς οἰκονομίας. Εἶναι ζῆλος ἐξ ἴσου ἀνάγκη νὰ τονισθῆ ἐκ νέου ὅτι ἡ Διοίκησις τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος πάντοτε ἐπρέσβευεν ὅτι ἡ ταχύτερα οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις εἶναι συνυφασμένη μὲ τὴν περιφρούρησιν τῆς νομισματικῆς ἰσορροπίας. Οὐδέποτε ἔθεσε τὴν νομισματικὴν σταθερότητα ὡς αὐτοσκοπὸν. Ἡ ἔλη τῆς πολιτικῆς ὑπῆρξε πολιτικὴ ταχείας προωθήσεως τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξεως ἐπὶ σταθερᾶς νομισματικῆς θάσεως, διότι ἄνευ τῆς σταθερᾶς αὐτῆς θάσεως εἶναι ἀδύνατος ἡ ἀδιάκοπος καὶ ταχύτερα οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις. Ἡ

ἔμπειρία πολλῶν χωρῶν οἰκονομικῶς προηγμένων ἢ ὑπὸ ἀνάπτυξιν, ὡς καὶ τῆς
 ἰδίας τῆς Ἑλλάδος, ἐπιβεβαίωσι ὅτι μία συνεχῆς οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ
 πρόοδος, μὲ ταχύρυθμον ἀνοδὸν τοῦ εἰσοδήματος, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀπαραιτήτους
 οἰκονομικὰς ἀναδιαρθρώσεις, δύναται νὰ πραγματοποιηθῆ μόνον ὑπὸ ἰσχυρὰν
 νομοματικὴν καὶ συναλλαγματικὴν θέσιν καὶ μὲ ἐμπιστοσύνην εἰς τὸ ἐσωτερικόν
 καὶ τὸ ἐξωτερικόν διὰ τὸ οἰκονομικὸν μέλλον τῆς χώρας. Ἄλλ' εἶναι ἐπίσης
 βασικῆς σπουδαιότητος νὰ τονισθῆ ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἀσφαλῆ ἔλεγχον τῆς
 νομοματικῆς καταστάσεως εἶναι ἀπαραίτητος καὶ ἐπείγουσα σείρα συστηματικῶν
 ὀργανωτικῶν ἐξορμήσεων καὶ οὐσιαστικῶν θεσμικῶν μεταρρυθμίσεων. Ὅταν
 τεθῶν εἰς κίνησιν αἱ προσπάθειαι αὐταὶ ἐντὸς περιβάλλοντος ἐμπιστοσύνης θὰ
 εἶναι δυνατόν νὰ ἀποβλέψωμεν μετὰ βεβαιότητος εἰς τὴν ἐπιτυχῆ καὶ ὀριστικὴν
 ἀντιμετώπισιν πολλῶν ἐκ τῶν προβλημάτων μετὰ τῶν ὁποίων συνδέεται ἡ
 ἀνάπτυξις καὶ ἡ εὐημερία τοῦ τόπου.